

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om vissa brandskyddsanordningar och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om vissa brandskyddsanordningar. Samtidigt upphävs den gällande lagen om anordningar inom räddningsväsendet. I propositionen föreslås det också att lagen om marknadskontrollen av vissa produkter och räddningslagen ändras.

I den föreslagna lagen föreskrivs det om kraven på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar som installeras i byggnader samt om installations- och underhållsarbeten som gäller dessa anläggningar och om besiktningen av dem. I lagen föreslås det också bestämmelser om granskning av och service på handbrandsläckare. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om verksamhetsutövarnas skyldigheter, myndigheternas uppgifter och Säkerhets- och kemikalieverkets befogenheter. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om kraven på vissa produkter och om visande av överensstämmelse med kraven. Produktkraven föreslås gälla bland annat handbrandsläckare och brandvarnare.

Den nya lagen motsvarar till sitt innehåll i huvudsak gällande lagstiftning. Lagens struktur ska förtydligas och vissa bestämmelser lyftas upp från förordningsnivå till lagnivå. Bestämmelserna ska också förenhetligas med andra motsvarande bestämmelser.

Det föreslås att den föreslagna lagen om vissa brandskyddsanordningar ska omfattas av tillämpningsområdet för lagen om marknadskontrollen av vissa produkter.

I räddningslagen görs dessutom de tekniska ändringar som den nya lagen förutsätter.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Allmänt	5
2.2 Lagstiftning om produkter	5
2.3 Produktkontroll	6
2.4 Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar	8
2.5 Behörighetskrav för ansvariga personer vid installationsföretag	10
2.6 Besiktning av anläggningar	11
2.7 Granskning av och service på handbrandsläckare	12
2.8 Behörighetskrav för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag	13
2.9 Tillsynsmyndighet	14
2.10 Övrig lagstiftning.....	14
3 Målsättningar.....	17
4 Förslagen och deras konsekvenser	18
4.1 De viktigaste förslagen	18
4.1.1 Inledning	18
4.1.2 Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar	18
4.1.3 Granskning av och service på handbrandsläckare	19
4.1.4 Bestämmelser om produkter	19
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	19
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för företagen	19
4.2.2 Konsekvenser för hushållen.....	23
4.2.3 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	24
4.2.4 Miljökonsekvenser.....	25
4.2.5 Andra samhällsliga konsekvenser	26
4.2.6 Proportionalitetsprövning före antagandet av reglering av yrken	27
5 Alternativa handlingsvägar.....	28
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	28
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	30
6 Remissvar	33
6.1 Diskussionsmöten	33
6.2 Remiss.....	33
6.3 Respons från rådet för bedömning av lagstiftningen.....	39
7 Specialmotivering.....	39
7.1 Lagen om vissa brandskyddsanordningar.....	39
7.2 Lagen om marknadskontrollen av vissa produkter	78
7.3 Räddningslagen.....	78
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	78
8.1 Inledning.....	78
8.2 Statsrådets förordning.....	79

8.3 Inrikesministeriets förordningar	79
9 Ikraftträdande	80
10 Verkställighet och uppföljning	80
11 Förhållande till andra propositioner	80
11.1 Samband med andra propositioner	80
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	80
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	80
12.1 Näringsfrihet	80
12.2 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter	82
12.3 Skydd för personuppgifter	84
12.4 Rättsskydd	86
12.5 Skydd för hemfriden	86
12.6 Bemyndiganden att utfärda förordning	88
12.7 Ålands behörighet	89
12.8 Bedömning av lagstiftningsordningen	90
LAGFÖRSLAG	91
1. Lag om vissa brandskyddsanordningar	91
2. Lag om ändring av 1 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter	110
3. Lag om ändring av 74 och 93 § i räddningslagen	112
BILAGA	114
PARALLELLEXTER	114
2. Lag om ändring av 1 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter	114
3. Lag om ändring av 74 och 93 § i räddningslagen	116
FÖRORDNINGSGUTKAST	118
om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar	118

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007), nedan *anordningslagen*, och de bestämmelser på förordningsnivå som hänför sig till lagen ska revideras så att de motsvarar förändringarna i omvärlden och utvecklingen av annan lagstiftning. Den gällande lagen utfärdades 2007, men innehållet i lagen och i de gällande förordningarna härstammar huvudsakligen från 1990-talet. Lagens förhållande till andra författningar som gäller brandsäkerhet och säker användning av byggnader samt produktsäkerhet ska dessutom förtydligas. Exempel på sådana författningar är särskilt räddningslagen (379/2011), markanvändnings- och bygglagen (132/1999), bygglagen (751/2023), som från början av 2025 ersätter markanvändnings- och bygglagen, samt nationella författningar och EU-rättsakter som gäller marknadskontroll av produkter och visande av överensstämmelse med kraven. Vidare ska bestämmelserna om personregister ses över med avseende på deras tillräcklighet, bestämmelserna om sökande av ändring ändras i enlighet med lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) och nya bestämmelser införs om aktörer som ansvarar för erkännande av yrkeskvalifikationer enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015).

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet. En arbetsgrupp bestående av representanter för inrikesministeriet och Säkerhets- och kemikalieverket har medverkat i beredningsarbetet. Beredningen har skett i samarbete med arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet.

Under beredningen anordnades tre diskussionsmöten: den 10 april 2019, den 16 maj 2019 och den 8 oktober 2019. I dessa diskussionsmöten deltog ett stort antal aktörer från företag av olika storlek, representanter för organisationer och myndigheter. Under det första diskussionsmötet presenterades lagprojektets mål och de preliminära riktlinjerna för beredningen. De frågor som diskuterades gällde bland annat utförandet i fråga om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar samt granskning av och service på handbrandsläckare. På det andra diskussionsmötet låg fokus på lagstiftningen om granskning av och service på handbrandsläckare. Under det tredje diskussionsmötet presenterades preliminära slutsatser om till vilka delar lagstiftningen behöver ändras. Sammanlagt deltog cirka 150 personer i diskussionsmötena.

Utkastet till proposition var på remiss mellan den 27 juni och den 19 september 2022. Remisstiden för svenskspråkiga utlåtanden var den 8 juli–den 19 september 2022. Remissbehandlingen genomfördes i webbtjänsten utlåtande.fi. Det kom in sammanlagt 61 yttranden. Det har gjorts ett sammandrag av yttrandena.

Ålands landskapsregering har hörts om propositionsutkastet.

En anmälan om propositionsutkastet har gjorts till Europeiska kommissionen i enlighet med direktiv (EU) 2015/1535 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden. Den tre månader långa väntetiden efter inlämnandet av anmälan löpte ut den 14 september 2022.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten under adressen [valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-identifieringskod SM036:00/2017](http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-identifieringskod-SM036:00/2017).

Rådet för bedömning av lagstiftningen har lämnat ett utlåtande om utkastet till regeringsproposition den 30 november 2023. Utlåtandet har publicerats på adressen vnk.fi/arviointineuvosto/lausunnot. Propositionen har kompletterats ytterligare utifrån utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

I anordningslagen föreskrivs det om överensstämmelse med kraven i fråga om anordningar inom räddningsväsendet, om installation, underhåll och besiktning av branddetektorer och släckanläggningar samt om granskning av och service på handbrandsläckare. Med anordningar inom räddningsväsendet avses i den lagen (4 §) branddetektorer, släckanläggningar och rökventilationsanläggningar som är avsedda för fast installation i byggnader, utrustning för förstahandsläckning, produkter för märkning och belysning av utrymningsvägar, vissa fabrikstillverkade eldstäder samt anordningar och produkter för byggande och utrustning av skyddsrum. Begreppet anordningar inom räddningsväsendet infördes i anordningslagen främst av lagtekniska skäl. Begreppet har dock upplevts vara otydligt och även vilseledande, eftersom det, i motsats till exempelvis 108 § i räddningslagen, inte omfattar anordningar som räddningsväsendet behöver.

Anordningslagen trädde i kraft den 1 december 2017, men lagens innehåll överensstämmer till stor del med den tidigare lagen om de tekniska kraven på anordningar inom räddningsväsendet och brandsäkerheten för produkter (562/1999). Syftet var att lagen skulle innehålla samlade bestämmelser om kraven på brandskyddsanordningar och andra produkter som hör till inrikesministeriets ansvarsområde och om ordnandet av myndighetstillsynen. I anordningslagen fastställs inga krav på användningen av anordningar eller på övervakningen under brukstid, utan bestämmelser om detta finns bland annat i räddningslagen och i författningar som utfärdats med stöd av markanvändnings- och bygglagen.

2.2 Lagstiftning om produkter

En central bestämmelse i anordningslagen är 5 §, där det föreskrivs om de allmänna kraven på anordningar inom räddningsväsendet, det vill säga de produkter på vilka lagen om anordningar ska tillämpas. Produkterna ska vara lämpade för sitt användningsändamål och funktionssäkra. Dessutom ska de ha egenskaper som gör att de kan användas riskfritt och utan fara för människor, egendom eller miljön. Produkterna ska ha nödvändig märkning som visar att de stämmer överens med kraven och levereras med information och anvisningar som behövs för installation, användning och underhåll på behörigt sätt.

Närmare bestämmelser om kraven på produkter kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Förordningar har utfärdats om de tekniska egenskaperna hos brandvarnare (291/2009) och om anordningar och utrustning i skyddsrum (409/2011). Inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare (790/2001), som utfärdats med stöd av den tidigare anordningslagen, och inrikesministeriets förordning om märkning och belysning av utrymningsvägar i byggnader (805/2005), som utfärdats med stöd av den tidigare anordningslagen och den tidigare räddningslagen (468/2003), hålls dessutom i kraft.

Förordningarna innehåller endast några detaljerade krav, eftersom kraven på produkterna huvudsakligen fastställs i europeiska standarder. I förordningen om brandvarnare föreskrivs det om tekniska krav, märkningar och bruksanvisningar i fråga om brandvarnare som är avsedda för installation i byggnader med hänvisning till den harmoniserade standarden SFS-EN 14604 (Brandvarnare). Förordningen innehåller också detaljerade krav på larmsignalens hörbarhet och på säkerställandet av funktionssäkerheten hos brandvarnare som är anslutna till elnätet i händelse av elavbrott. I förordningen om handbrandsläckare föreskrivs det om bruks- och släckningsegenskaperna hos handbrandsläckare samt de märkningar som görs på släckare med hänvisning till Europastandarderna i EN 3-serien om handbrandsläckare. Vidare innehåller förordningen ett minimikrav på köldtålighet när det gäller handbrandsläckare som är avsedda att användas utomhus. Förordningen om märkning och belysning av utrymningsvägar i byggnader består till största delen av bestämmelser som utfärdats med stöd av räddningslagen. Med stöd av anordningslagen föreskrivs det i förordningen om de allmänna kraven på produkter för märkning och belysning av utrymningsvägar samt om anvisningar för hur produkterna ska användas.

Anordningar och utrustning i skyddsrum avviker från de övriga produktgrupperna i anordningslagen i det avseendet att bestämmelserna om dem är mer detaljerade och hör nära samman med räddningslagens bestämmelser om byggande av skyddsrum. I förordningen om anordningar och utrustning i skyddsrum föreskrivs det om de krav som ska ställas på egenskaper, funktioner och användningssätt när det gäller dessa produkter. I förordningen föreskrivs det också om den information som ska lämnas om produkterna, om bruks-, underhålls- och installationsanvisningar samt om den märkning som ska göras på produkterna. De produkter som är viktigast med avseende på byggandet och utrustningen av skyddsrum har i allmänhet ett frivilligt produktcertifikat som tillverkaren ansöker om och genom vilket tillverkaren visar att produkten överensstämmer med gällande bestämmelser. Tjänster för certifiering av produkter för skyddsrum erbjuds av Eurofins Expert Services Oy. Den frivilliga produktcertifieringen har bedömts vara ett tillräckligt förfarande även framöver.

Bestämmelser om visande av överensstämmelse med kraven finns i 6 § i anordningslagen. Den som släpper ut en produkt på marknaden eller överlåter den till någon ansvarar för att produkten överensstämmer med kraven. Ansvaret för visande av överensstämmelse med kraven ligger i första hand hos tillverkaren. Anordningslagen innehåller inget nationellt förfarande för godkännande av produkter, utan produkternas egenskaper och pålitlighet verifieras utifrån de uppgifter som tillverkaren, importören eller någon annan som släpper ut produkter på marknaden har lämnat. Även produktens lämplighet för olika användningsändamål och användningsobjekt fastställs utifrån den dokumentation som tillverkaren sammanställt. Enligt 6 § i lagen kan det genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om hur det ska konstateras huruvida en produkt uppfyller de föreskrivna kraven. Genom förordning kan det också utfärdas bestämmelser om skyldigheten att anlita bedömningsorgan för att påvisa överensstämmelse. Inga sådana närmare bestämmelser har utfärdats.

2.3 Produktkontroll

Säkerhets- och kemikalieverket har i flera år genomfört en enkät bland tillverkarna och importörerna för att utreda hur stora antal produkter som släppts ut på marknaden. Utredningen visar att 670 800 brandvarnare släpptes ut på marknaden 2021. Totalt 71 procent av brandvarnarna var batteridrivna och 29 procent nätdrivna. Största delen av brandvarnarna, 90 procent, var optiska. Sammanlagt 319 200 handbrandsläckare släpptes ut på marknaden. Av dem var 78 procent pulversläckare, 19 procent vätskesläckare och 3 procent koldioxidsläckare. Av tabell 1 framgår hur många brandvarnare, kolmonoxidvarnare, handbrandsläckare och släckningsfilter som släpptes ut på marknaden.

Tabell 1. Antal brandvarnare, kolmonoxidvarnare, handbrandsläckare och släckningsfiltar som släpptes ut på marknaden 2010, 2011, 2015, 2017, 2019 och 2021.

	2010	2011	2015	2017	2019	2021
Brandvarnare	643 000	309 500	410 100	781 700	750 400	670 800
Kolmonoxidvarnar e	72 000	30 000	32 100	55 800	45 900	50 200
Handbrandsläckare	209 000	183 900	226 800	315 200	341 200	319 200
Släckningsfiltar	149 000	103 500	132 500	113 200	110 400	79 600

Säkerhets- och kemikalieverkets marknadskontroll av produkter har karaktären av stickprov och bygger på en riskbedömning. Säkerhets- och kemikalieverket testar inte på förhand produkter som finns på marknaden. Marknadskontrollen genomförs både som tillsynsprojekt och som fältkontroll genom inspektioner av produkter som säljs i affärerna. Vidare utförs också reaktiv produktkontroll på konsumenters och ekonomiska aktörers initiativ eller till exempel utifrån uppgifter som fås från räddningsmyndigheterna. Marknadskontrollen har varit mer inriktad på produkter som säljs till konsumenter än på produkter som säljs från företag till företag. Av de produkter som hör till tillämpningsområdet för anordningslagen gäller detta brand- och kolmonoxidvarnare, handbrandsläckare och andra primärsläckningsprodukter samt eldstäder. Marknadskontrollen har bidragit till att antalet bristfälliga produkter har minskat.

Säkerhets- och kemikalieverket har regelbundet låtit testa brandvarnare som finns på marknaden. Under åren 2010–2017 testades sammanlagt 47 olika modeller av brandvarnare, och i 6 fall vidtog Säkerhets- och kemikalieverket kontrollåtgärder. År 2021 uppfyllde alla dessa sex brandvarnarmodeller de krav på känslighet för rök och ljudstyrka som ställs i produktstandarderna. Förutom dessa test har man i kontrollprojekten granskat dokumentationen om produkterna, och i detta avseende har många brister konstaterats. Utöver marknadskontrollen av nya brandvarnare har Säkerhets- och kemikalieverket också utrett vilken effekt brandvarnarnas åldrande har på deras känslighet för rök¹. Utredningarna ger vid handen att en gammal brandvarnare inte fungerar pålitligt och att den genomsnittliga livslängden på en brandvarnare är 7–10 år.

Säkerhets- och kemikalieverket gick in för att testa kolmonoxidvarnare 2012. I samband med det första testet fanns det något att anmärka om alla sju modeller av kolmonoxidvarnare. År 2015 visade sig största delen av alla kolmonoxidvarnare som testades vara bristfälliga, och de drogs följaktligen bort från marknaden. År 2016 var testresultaten betydligt bättre än under tidigare år, och 2017 var det endast en av alla de modeller som testades som inte uppfyllde kraven.

Senast Säkerhets- och kemikalieverket lät testa handbrandsläckare som finns på marknaden var 2018. Av alla testade modeller av handbrandsläckare konstaterades två ha sämre släckningseffekt än de effektklasser som angavs på produkten. I det ena fallet handlade det om en mindre brist som inte förorsakade några som helst åtgärder, men i det andra fallet ledde testresultatet till återkallelse. I december 2020 genomförde Säkerhets- och kemikalieverket och Tullen en intensifierad kontroll av tillverkningsmärkningarna på handbrandsläckare som importerats. Inga brister konstaterades i samband med kontrollen. Under de senaste åren har tyngdpunkten i kontrollen legat på handbrandsläckare som är avsedda för att släcka bränder i

¹ Utredning av brandvarnarens åldrande, slutrapport (på finska) 8.3.2018. Utredning av brandvarnarens åldrande, fortsatt projekt 2020, slutrapport (på finska), 27.10.2020. <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/pelastustoimen-laitteet/palovaroittimet>. Hänvisat 25.9.2023.

litiumjonbatterier. När det gäller bränder i litiumjonbatterier har tills vidare ingen standardiserad testbrand fastställts för bedömning av produkternas släckningseffekt, vilket innebär att de uppgifter och anvisningar som ges i märkningarna på handbrandsläckarna får allt större betydelse.

År 2021 lät Säkerhets- och kemikalieverket testa fem olika modeller av släckningsfiltar. Ingen av släckningsfiltarna klarade testet med brinnande matolja enligt den reviderade standarden för släckningsfiltar, SFS-EN 1869:2019. Dessutom upptäcktes det brister i märkningarna på alla släckningsfiltar. Tillverkarna och importörerna av produkterna korrigerade märkningarna och lät utföra nya test, genom vilka släckningsfiltarnas överensstämmelse med kraven säkerställdes.

Under åren 2017–2019 har Säkerhets- och kemikalieverket låtit testa fabrikstillverkade eldstäder, såsom bastuugnar och kaminer, som en del av marknadskontrollen av byggprodukter. Syftet har varit att kontrollera om de uppgifter som anges i prestandadeklarationen om produkten håller streck, att testa produkternas uppvärmningssäkerhet och nominella effekt samt att samla information om hur den faktiska användningen av eldstaden påverkar säkerheten. Alla eldstäder har inte blivit godkända i testen, och i fråga om vissa produkter har kontrollåtgärder vidtagits och försäljningsförbud fastställts.

2.4 Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

I 7 § i anordningslagen föreskrivs det om vissa arbeten för konstruktion, installation, underhåll och besiktning av branddetektorer och automatiska släckanläggningar. Kraven gäller branddetektorer som fast installeras i byggnader och som ska installeras enligt lagstiftning eller myndighetsbeslut, eller som kopplas till nödcentraler genom telekommunikationsförbindelse, samt automatiska släckanläggningar. Anordningarna ska konstrueras och installeras så att de fungerar på behörigt sätt och tillförlitligt och inte medför fara för människor, egendom eller miljö. De ska konstrueras och installeras med beaktande av deras och installationsobjektets användningsändamål samt med hänsyn till att de ska vara kompatibla med andra system som eventuellt påverkar deras funktion. Anordningarna ska också underhållas och besiktas så att de uppfyller lagstadgade krav under den tid de används.

I 8 § i anordningslagen föreskrivs det om skyldigheten för installationsaffärer som utför arbeten för installation och besiktning av branddetektorer och automatiska släckanläggningar att lämna en anmälan för tillsynsändamål till Säkerhets- och kemikalieverket. I lagens 9 § föreskrivs det om den ansvariga personen i installationsaffären och i 10 § föreskrivs det om installationsaffärens verksamhet. I lagens 11–14 § föreskrivs det om godkännandet av de besiktningsorgan som inspekterar brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar samt om besiktningsorganens uppgifter.

Närmare bestämmelser om utförandet av automatiska släckanläggningar och om de krav som ställs på installationsaffärer och besiktningsorgan finns i inrikesministeriets förordning om automatiska släckningsanläggningar (744/2000, SM-1999-967/Tu-33, Serie A:65), nedan *förordningen om släckanläggningar*, som utfärdats med stöd av den tidigare anordningslagen. I samma förordning föreskrevs det med stöd av lagen om räddningsväsendet (561/1999) om byggnadsägares och byggnadsinnehavares skyldigheter att hålla anläggningarna i funktionsskick och att underhålla dem. Förordningens 11 och 12 § om besiktningstidpunkterna samt 19–22 § om närmare krav på underhåll upphävdes den 1 januari 2007 med stöd av ikraftträdandebestämmelsen i räddningslagen (468/2003). De upphävda bestämmelserna i förordningen har tillämpats i vägledande syfte, eftersom inga nya bestämmelser har utfärdats.

Det har också funnits en motsvarande författning om brandlarmanläggningar som utfärdats med stöd av den tidigare anordningslagen och lagen om räddningsväsendet. Inrikesministeriets föreskrift för anskaffning, installation, i bruktagning, service och besiktning av brandlarmanläggningar (SM-1999-440/Tu-33, Serie A:60), nedan *föreskriften om brandlarmanläggningar*, upphävdes den 1 januari 2007 när föreskriftens giltighetstid löpte ut. Den upphävda föreskriften har delvis alltså använts i vägledande syfte.

I dagens läge finns det motsvarande bemyndiganden att utfärda förordning dels i anordningslagen, dels i räddningslagen. Närmare bestämmelser kan utfärdas med stöd av anordningslagen genom förordning av statsrådet (7 § 4 mom., 8 § 2 mom., 9 § 3 mom., 10 § 2 mom. och 15 §) och med stöd av räddningslagen genom inrikesministeriets förordning (12 § 3 mom.). Bemyndigandena att utfärda förordning är omfattande och inte tillräckligt noggrant avgränsade. I förordningarna föreskrivs det delvis om frågor som det ska föreskrivas om på lagnivå.

Kraven på installation och underhåll av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar är nationella, men vid utförandet av anläggningarna tillämpas i allmänhet europeiska standarder eller planeringsregler som baserar sig på dessa. Det är inte heller framöver motiverat att i detalj föreskriva om utförandet av anläggningar.

Säkerhets- och kemikalieverket utövar tillsyn över installations- och underhållsarbeten som gäller brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Tillsynen bygger på installationsföretagens verksamhetsanmälningar och på bedömningen av behörighetskraven för ansvariga personer. Tillsynsmetoderna omfattar bland annat inspektionsbesök samt tillsyn som utövas på grundval av dokument och register. Målet är att planerade inspektionsbesök ska göras i heltäckande omfattning i hela landet. Inspektionsbesök genomförs också i samband med den certifieringsbesiktning som utförs av besiktningsorganet. Under de senaste åren har tillsyn över installationsföretag utövats främst reaktivt, det vill säga på grundval av fall som kommit till kännedom, till exempel brister i inspektionerna av installationsföretagets eget arbete eller underlåtelser att utföra certifieringsbesiktning av installationsarbeten. Tillsynsfallen har varit få till antalet under årens lopp. Tillsynen har försvårats bland annat av att de mer detaljerade bestämmelserna har upphävts.

När det gäller brandlarmanläggningar som kopplas till nödcentralen ingår Nödcentralverket ett avtal om detta med respektive objekt. I avtalet uppges information om innehavaren av anläggningen och vilka kontaktpersoner som kan nås i en larmsituation, samt bland annat uppgifter om månatlig testning av larmförbindelsen. Bestämmelser om detta avtal finns i 3 a § 1 punkten i statsrådets förordning om nödcentralverksamhet (877/2010). En förutsättning för att en brandlarmanläggning ska kunna kopplas till nödcentralen är att den har utförts i enlighet med de krav som ställs i lagstiftningen. Kravuppfyllelsen verifieras genom en besiktning enligt anordningslagen som utförs av ett besiktningsorgan. För att anläggningen ska hållas kopplad till nödcentralen krävs det att den underhålls enligt bestämmelserna och att alla periodiska besiktningar enligt anordningslagen utförs.

I praktiken har Nödcentralverket förutsatt att räddningsverket ska lämna en anmälan eller ett utlåtande innan kopplingsavtalet kan ingås och anläggningen tas i bruk. Räddningsverket bestämmer dock inte om kopplingen av anläggningen till nödcentralen och är inte heller part i avtalet. Varken anordningslagen eller lagen om nödcentralverksamhet (692/2010) innehåller bestämmelser om förutsättningarna för och tillsynen över kopplingen av brandlarmanläggningar till nödcentralen. Ett annat problematiskt faktum är att det saknas bestämmelser om hur kopplingen till nödcentralen, larmöverföringen eller övervakningen av fel i förbindelsen ska utföras. Till räddningslagen (89 § 2 mom. 11 punkten, träder i kraft den 1 januari 2024) och till

lagen om nödcentralverksamhet (17 § 8 punkten, träder i kraft den 3 april 2023) har fogats en bestämmelse om att räddningsmyndigheten har rätt att ur nödcentraldatasystemet få objektsinformation, positionsinformation och geografisk information om en brandlarmanläggning och automatisk släckanläggning som kopplats till nödcentralen samt uppgifter om testning av anläggningarna och felsituationer. Objektsinformationen innefattar uppgifter om objektets namn, adress och apparatkod och om kontaktpersonen. Det har inte föreskrivits om vilka rättigheter att få information som de besiktningsorgan som utför besiktningar av anläggningar har.

2.5 Behörighetskrav för ansvariga personer vid installationsföretag

Säkerhets- och kemikalieverkets register innehöll i slutet av 2022 uppgifter om 177 installationsföretag som installerar och underhåller brandlarmanläggningar och 249 ansvariga personer som påvisat sin behörighet. I registret fanns också 102 installationsföretag som installerar automatiska släckanläggningar och uppgifter om 147 ansvariga personer som påvisat sin behörighet vid dessa företag.

En behörig ansvarig person är en väsentlig förutsättning för säkerställandet av att installationsföretagen bedriver en ändamålsenlig verksamhet. Bestämmelser om ansvarig person finns i 9 § i anordningslagen. Verksamhetsutövaren själv eller en person som är anställd vid företaget i huvudsyssla kan vara ansvarig person. Den behörighet som krävs av den ansvariga personen består dels av specialkompetens som har uppnåtts genom utbildning och arbetserfarenhet och som uppdraget kräver, dels av ett avlagt prov för ansvariga personer. För den som uppfyller behörighetskraven utfärdar Säkerhets- och kemikalieverket ett behörighetsintyg, som gäller en viss tid.

Behörighetskraven har specificerats på förordningsnivå. Hittills har olika behörighetskrav gällt för ansvariga personer vid företag som installerar brandlarmanläggningar och ansvariga personer vid företag som installerar automatiska släckanläggningar. Utbildningskravet enligt förordningen om släckanläggningar är en för uppgiften lämplig examen avlagd vid minst teknisk läroanstalt eller yrkeshögskola, och i föreskriften om brandlarmanläggningar krävdes minst en avlagd examen för tekniker inom el- eller telebranschen. I föreskriften om brandlarmanläggningar ställdes inga krav på arbetserfarenhet, medan förordningen om släckanläggningar förutsätter två års arbetserfarenhet. I förordningen om släckanläggningar fastställs att behörighetsintyget gäller högst fem år och att intyget på begäran kan förnyas utan att ett nytt prov förrättas, om personen under denna tid har fungerat som ansvarig person eller ersättare för ansvarig person vid en installationsaffär. I föreskriften om brandlarmanläggningar var giltighetstiden tre år, och en förutsättning för att giltigheten skulle kunna förlängas var att personen hade arbetat som ansvarig person i tillräcklig omfattning.

Föreskriften om brandlarmanläggningar har upphävts, vilket har försvårat bedömningen av huruvida behörighetskraven uppfylls särskilt när det gäller utbildningsnivåns tillräcklighet. I några enskilda fall har ett avslag på ansökan om behörighetsintyg för ansvarig person i fråga om brandlarmanläggningar överklagats, och i två av dessa fall har högsta förvaltningsdomstolen meddelat ett beslut (HFD 3224/16.11.2012 och HFD 2130/2.7.2014). I bägge fallen återförvisade Högsta förvaltningsdomstolen ärendet till Säkerhets- och kemikalieverket för omprövning och närmare motivering.

Enligt lagens 9 § ska prov för ansvarig person ordnas av Säkerhets- och kemikalieverket eller av någon annan instans med adekvat sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Det finns inga närmare bestämmelser om ordnandet av prov eller om provets innehåll.

På förordningsnivå har det endast konstaterats att man med prov avser påvisande av förtrogenhet med lagstiftning och anvisningar.

Proven för ansvariga personer har i flera år ordnats av Kiwa Inspecta Oy, som också har utfärdat intyg om avlagda prov. Villkoren för ordnande av proven har definierats i ett avtal som företaget ingått med Säkerhets- och kemikalieverket. Säkerhets- och kemikalieverket har fastställt provets innehåll och bedömningsgrunderna. Enligt vedertagen praxis har behörighetsprovet i fråga om släckanläggningar bestått av en gemensam lagstiftningsdel och en teknisk del enligt anläggningstyp. Behörighetsprovet i fråga om brandlarmanläggningar har bestått av en lagstiftningsdel och planeringsuppgifter. Under de senaste åren har färre än 20 personer per år deltagit i behörighetsprovet i fråga om släckanläggningar, och mindre än hälften av dessa har avlagt provet med godkänt resultat. Cirka 40 personer per år har deltagit i behörighetsprovet i fråga om brandlarmanläggningar, och två tredjedelar av dessa har avlagt provet med godkänt resultat.

Det finns ett behov av mer specifika bestämmelser om uppgifterna och behörighetskraven för ansvariga personer. Det är inte längre motiverat att bevara kravet på utbildning. Det finns ingen direkt utbildning för utförande av installations- och underhållsarbeten i fråga om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, och den nuvarande typen av hänvisning till examensbenämningar eller examensnivåer tillför inget mervärde för bedömningen av den kompetens som behövs i den ansvariga personens uppgifter. Vidare behövs det närmare bestämmelser om ordnandet av prov för ansvarig person, där det föreskrivs tillräckligt tydligt om parternas rättigheter och skyldigheter.

2.6 Besiktning av anläggningar

I anordningslagens 11 och 12 § föreskrivs det om godkännandet av de besiktningsorgan som inspekterar brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, och i 13 och 14 § föreskrivs det om besiktningsorganens uppgifter. Besiktningsorganen godkänns av Säkerhets- och kemikalieverket. Förutsättningarna för godkännande motsvarar de förutsättningar som anges i författningar om besiktningsorgan i andra branscher. De centrala kraven gäller besiktningsorganets oavhängighet och besiktningspersonalens yrkesskicklighet, som påvisas i den bedömning som görs av Ackrediteringstjänsten FINAS. För närvarande finns det fyra godkända besiktningsorgan, av vilka tre utför besiktningar av både brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar medan en endast utför besiktningar av brandlarmanläggningar.

Bestämmelser om skyldigheten att utföra besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar finns i 12 § i räddningslagen. Besiktningsskyldigheten gäller anläggningar vars installation grundar sig på författning eller myndighetsföreskrift. Målet med besiktningarna är att säkerställa att anläggningarna är lämpliga för sitt användningsändamål och funktionssäkra. Trots att de närmare bestämmelserna om besiktningsintervallen har upphävts har praxis alltjämt varit att anläggningarna genomgår besiktning innan de tas i bruk och därefter med jämna mellanrum. Brandlarmanläggningar genomgår i regel besiktning med tre års mellanrum och släckanläggningar med två års mellanrum.

År 2022 utförde besiktningsorganen sammanlagt 12 870 besiktningar, av vilka 63 procent gällde brandlarmanläggningar. Totalt 22 procent av besiktningarna gällde nya eller ändrade anläggningar och utfördes före ibruktagningsbesiktning (certifieringsbesiktning av brandlarmanläggningar, ibruktagningsbesiktning av automatiska släckanläggningar) och 78 procent var periodiska besiktningar. Antalet utförda besiktningar har ökat i takt med att allt fler anläggningar installeras i byggnader. Av tabellerna 2 och 3 framgår antalet besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar under 2018–2022.

Tabell 2. Antalet besiktningar av brandlarmanläggningar under 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Certifieringsbesiktning	2 100	2 130	2 010	1 935	2 000
Periodisk besiktning	5 400	5 820	6 340	6 255	6 080
Sammanlagt	7 500	7 950	8 350	8 190	8 080

Tabell 3. Antalet besiktningar av automatiska släckanläggningar under 2018–2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Ibruktagningsbesiktning	900	880	950	890	840
Periodisk besiktning	3 600	3 620	3 770	4 000	3 950
Sammanlagt	4 500	4 500	4 720	4 890	4 790

Säkerhets- och kemikalieverket utövar tillsyn över besiktningsorganens verksamhet medan räddningsmyndigheten med stöd av räddningslagen utövar tillsyn över de skyldigheter som i lag ålagts anläggningens innehavare, det vill säga fullgörandet av skyldigheten att underhålla och besikta anläggningarna. Enligt de uppgifter som besiktningsorganen lämnat till Säkerhets- och kemikalieverket har endast 20 procent av anläggningarna uppfyllt kraven i de periodiska besiktningarna under de senaste åren. Det är vanligt att endast allvarliga brister som upptäckts i samband med en besiktning avhjälps, medan mindre brister inte åtgärdas och upptäcks på nytt i samband med följande periodiska besiktning. Avsaknaden av en gällande, mer detaljerad lagstiftning anses vara en central orsak till det dåliga läget. Det att det inte finns några tydliga krav leder till en stor variation i den grad i vilken räddningsmyndigheterna utövar tillsyn och ingriper i brister, liksom även i byggnadstillsynens förfaranden i ibruktagningsfasen av nya byggobjekt. Det finns också skillnader mellan olika besiktningsorgans verksamhetsätt och besiktningskrav, vilket kommer fram särskilt i samband med ibruktagningsbesiktningar av nya anläggningar.

2.7 Granskning av och service på handbrandsläckare

I 7 § i anordningslagen föreskrivs det om gransknings- och servicearbeten i fråga om handbrandsläckare. Handbrandsläckare ska underhållas och besiktas med metoder som garanterar deras säkerhet och funktionssäkerhet. I 8 § i anordningslagen föreskrivs det om skyldigheten för handbrandsläckaraffärer som utför gransknings- och servicearbeten att lämna en verksamhetsanmälan till Säkerhets- och kemikalieverket. I lagens 9 § föreskrivs det om den ansvariga personen i handbrandsläckaraffären och i 10 § föreskrivs det om handbrandsläckaraffärens verksamhet.

Gransknings- och serviceskyldigheten i fråga om handbrandsläckare regleras i räddningslagen, och den gäller så kallade obligatoriska handbrandsläckare i byggnader. I 12 § i räddningslagen konstateras att i författningar eller av myndigheterna föreskriven släckningsutrustning ska vara funktionsduglig samt underhållas och inspekteras på behörigt sätt. I den praktiska tillämpningen har detta ansetts syfta till den allmänna skyldigheten enligt räddningslagen och arbetarskyddslagen, och tidigare även byggbestämmelserna, att förbereda sig på att släcka bränder genom att utrusta lokalerna med nödvändig primärsläckningsutrustning. Det finns ett behov av att förtydliga bestämmelserna om gransknings- och serviceskyldighet.

Närmare krav finns i inrikesministeriets förordning om granskning och service av handbrandsläckare (917/2005), nedan *förordningen om granskning av handbrandsläckare*. Förordningen har utfärdats med stöd av den tidigare anordningslagen och den tidigare räddningslagen. Med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som finns i räddningslagen har det föreskrivits om innehållet i granskning och service av handbrandsläckare och om granskningsintervall för dem, och med stöd av anordningslagen har det föreskrivits om de krav som ställs på gransknings- och servicearbeten och på handbrandsläckarföretag. Förordningen är alltså i kraft med stöd av övergångsbestämmelserna i anordningslagen och räddningslagen.

I dagens läge finns det motsvarande bemyndiganden att utfärda förordning dels i anordningslagen, dels i räddningslagen. Närmare bestämmelser kan utfärdas med stöd av anordningslagen genom förordning av statsrådet (7 § 4 mom., 8 § 2 mom., 9 § 3 mom. och 10 § 2 mom.) och med stöd av räddningslagen genom inrikesministeriets förordning (7 § 4 mom., 8 § 2 mom., 9 § 3 mom. och 10 § 2 mom.). Bemyndigandena att utfärda förordning är omfattande och inte tillräckligt noggrant avgränsade, och en ministerieförordning är inte till alla delar en tillräcklig författningsnivå.

I förordningen om granskning av handbrandsläckare föreskrivs det mer detaljerat om handbrandsläckarföretagens verksamhetsanmälan jämfört med omfattningen av det gällande bemyndigandet att utfärda förordning. Verksamhetsanmälan ska bland annat innehålla ett skatterestintyg. Det finns inga grunder för sådana bestämmelser, eftersom det inte hör till Säkerhets- och kemikalieverket att övervaka företagets ekonomiska verksamhetsförutsättningar.

Enligt förordningen om granskning av handbrandsläckare är handbrandsläckarföretag skyldiga att föra förteckning över de handbrandsläckare som har granskats och genomgått service. Förteckningen ska innehålla uppgifter från de fem senaste åren. I förteckningen ska uppges namn och adress på handbrandsläckarens ägare eller innehavare, handbrandsläckarens modell samt tillverknings- eller serienummer, åtgärder som utförts på handbrandsläckaren, datum för dessa åtgärder samt namnet på den som utfört granskningen och servicen. Det har tidigare motiverats att dessa förteckningar behövs i tillsynen över handbrandsläckarföretagens verksamhet, men de har inte längre använts för det syftet. I bestämmelserna om tryckbärande anordningar omfattar skyldigheten att föra förteckning inte mindre tryckbehållare, och därför finns det inga grunder för skyldigheten att föra förteckning. Till handbrandsläckarföretagens praxis hör dessutom att för kundernas bruk föra en förteckning över brandsläckningsutrustningen i fastigheten. Det finns emellertid inga bestämmelser om att en förteckning ska ges till kunden.

Säkerhets- och kemikalieverket utövar tillsyn över gransknings- och servicearbeten som gäller handbrandsläckare. Tillsynen bygger på handbrandsläckarföretagens verksamhetsanmälningar och på bedömningen av behörighetskraven för ansvariga personer. Tillsynsmetoderna omfattar bland annat inspektionsbesök samt tillsyn som utövas på grundval av dokument och register. Målet är att planerade inspektionsbesök ska göras i heltäckande omfattning i hela landet. I tillsynen över handbrandsläckarföretag fäster Säkerhets- och kemikalieverket i synnerhet vikt vid upprätthållandet av den ansvariga personens yrkeskompetens och de lokaler och anordningar som handbrandsläckarföretaget använder. Säkerhets- och kemikalieverket har behandlat enstaka tillsynsfall som gäller affärernas verksamhet, men under de senaste åren har inga större misstankar om verksamhet som strider mot bestämmelserna framkommit.

2.8 Behörighetskrav för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag

Säkerhets- och kemikalieverkets register innehöll i slutet av 2022 uppgifter om 237 handbrandsläckarföretag och 381 ansvariga personer som påvisat sin behörighet.

En behörig ansvarig person är en väsentlig förutsättning för säkerställandet av att handbrandsläckarföretaget bedriver en ändamålsenlig verksamhet. Bestämmelser om ansvarig person finns i 9 § i anordningslagen. Verksamhetsutövaren själv eller en person som är anställd vid företaget i huvudsyssla kan vara ansvarig person. Den ansvariga personen ska genom utbildning och arbetserfarenhet ha uppnått den specialkompetens som uppdraget kräver, och personen ska också ha avlagt ett prov för ansvarig person med godkänt resultat. Enligt förordningen om granskning och service av handbrandsläckare ska den ansvariga personen dock för att få ett behörighetsintyg endast ha avlagt ett behörighetsprov med godkänt resultat. Förordningen innehåller inget villkor om arbetserfarenhet eller krav på utbildning.

Enligt lagens 9 § ska den ansvariga personen visa sin behörighet genom prov som ordnas av Säkerhets- och kemikalieverket eller av en instans med adekvat sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. I förordningen om granskning och service av handbrandsläckare preciseras det att provet påvisar att personen är förtrogen med de författningar som gäller granskning och service av handbrandsläckare samt kan granska och utföra service på handbrandsläckare. Vidare preciseras det att Säkerhets- och kemikalieverket fastställer de fordringar som gäller för provet.

Säkerhets- och kemikalieverket har ingått ett avtal med Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland om ordnande av behörighetsprov i fråga om handbrandsläckare. Enligt etablerad praxis består provet av två delar: ett separat teoriprov som visar att personen är förtrogen med de författningar och standarder som gäller handbrandsläckare och ett fristående yrkesprov som visar att personen kan granska, underhålla och fylla olika handbrandsläckare. Under de senaste åren har i genomsnitt 20 personer per år anmält sig till provet, och cirka 80 procent av dem har avlagt provet med godkänt resultat.

Enligt förordningen om granskning och service av handbrandsläckare är ett behörighetsintyg för ansvarig person i kraft högst fem år, och behörighetsintyget kan förnyas på begäran utan att ett nytt prov behöver avläggas, om sökanden har arbetat som ansvarig person vid ett handbrandsläckarföretag under den föregående femårsperioden. Även handbrandsläckarföretagens verksamhetsanmälan är giltig i högst fem år enligt förordningen.

Behörighetskraven för ansvariga personer behöver ses över. Med tanke på den ansvariga personens arbetsuppgifter kan det anses vara motiverat att införa ett krav på arbetserfarenhet, men det finns inga grunder för att föreskriva om ett utbildningskrav. Vidare behövs det närmare bestämmelser om ordnandet av prov för ansvarig person.

2.9 Tillsynsmyndighet

Säkerhets- och kemikalieverket är tillsynsmyndighet enligt anordningslagen. Säkerhets- och kemikalieverket utövar tillsyn över produkternas överensstämmelse med kraven och över den verksamhet som bedrivs av företag som installerar brandlarmanläggningar och släckningsanläggningar, handbrandsläckarföretag och besiktningsorgan. I anordningslagen föreskrivs det om tillsynsmyndigheten i 17 §, om myndighetsregister i 16 §, om befogenheter och rätt att få uppgifter i 19 §, om administrativa tvångsmedel i 18 § och om ändringssökande i 21 §.

Bestämmelserna om tillsynen över installations- och handbrandsläckarföretag samt besiktningsorgan är omfattande, och inga betydande problem har förekommit i tillämpningen av bestämmelserna. Bestämmelserna behöver dock ses över, och särskilt bestämmelserna om register behöver kompletteras.

2.10 Övrig lagstiftning

På en del av de produkter som omfattas av anordningslagen ska EU:s produktlagstiftning tillämpas, och därför innehåller 6 § 3 mom. en informativ hänvisning till eventuell CE-märkning av produkter. Ett exempel på sådan lagstiftning är framför allt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG, nedan *byggproduktförordningen*, som det finns en informativ hänvisning till i lagens 3 §. När det gäller anordningslagen ska byggproduktförordningen tillämpas på brandvarnare, kolmonoxidvarnare, delar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, rökventilationsanläggningar samt fabrikstillverkade eldstäder som är avsedda att installeras i byggnader. Harmoniserade produktstandarder har fastställts för flera av dessa.

I byggproduktförordningen föreskrivs det om deklaration av byggprodukternas standard i förhållande till deras väsentliga egenskaper, bedömning av byggprodukternas prestanda samt CE-märkning av produkter. Byggprodukternas väsentliga egenskaper och prestanda bedöms enligt europeiska harmoniserade tekniska specifikationer. På nationell nivå är det i regel endast möjligt att föreskriva om byggprodukternas prestanda i förhållande till deras användningsegenskaper och om de uppgifter som ska lämnas om denna. I och med byggproduktförordningen blev det till exempel obligatoriskt att tillämpa standarden om brandvarnare SFS-EN 14604. Därför finns det inte längre något behov av att separat föreskriva om tillämpningen av standarden på nationell nivå. En del av de harmoniserade produktstandarderna, till exempel vissa standarder om eldstäder, innehåller alternativa klasser för produkternas egenskaper, och det kan vara behövligt att i den nationella lagstiftningen föreskriva om användningen av dessa klasser.

Enligt 17 § i markanvändnings- och bygglagen hör det till miljöministeriet att uppfylla de förpliktelser som medlemsstaterna åläggs genom byggproduktförordningen. I 181 § i markanvändnings- och bygglagen konstateras att Säkerhets- och kemikalieverket är marknadstillsynsmyndighet i fråga om byggprodukter som omfattas av tillämpningsområdet för byggproduktförordningen. Vidare konstateras det i 181 a § i markanvändnings- och bygglagen att Säkerhets- och kemikalieverket är den kontaktpunkt för byggprodukter som avses i byggproduktförordningen. Motsvarande bestämmelser finns i 3, 154 och 190 § i bygglagen.

Bestämmelser om handbrandsläckare finns förutom i anordningslagen även i lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016) och i statsrådets förordningar om tryckbärande anordningar (1548/2016) och tryckbärande anordningars säkerhet (1549/2016), som utfärdats med stöd av den lagen. I dessa föreskrivs det om de säkerhetskrav som ställs på tryckbehållare i brandsläckare och om visande av överensstämmelse med kraven. Bestämmelserna i lagen om tryckbärande anordningar är en del av genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/68/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar, nedan *direktivet om tryckbärande anordningar*. CE-märkningen av handbrandsläckare grundar sig på dessa bestämmelser, eftersom handbrandsläckare är tryckbärande anordningar, men handbrandsläckarnas släckningsegenskaper regleras varken i direktivet om tryckbärande anordningar eller i lagen om tryckbärande anordningar. Av de europeiska produktstandarder som gäller handbrandsläckare är standarden SFS-EN 3-7:2007 (Handbrandsläckare. Del 7: Egenskaper, funktionskrav och

provningssmetoder), som reglerar produkternas användnings- och släckningsegenskaper, en frivillig harmoniserad standard, och därför har det ansetts vara behövt att på nationell nivå utfärda närmare bestämmelser med stöd av anordningslagen.

En del av de produkter som hör till lagens tillämpningsområde är elapparater, som omfattas av de skyldigheter som producentansvaret enligt avfallslagen (646/2011) medför. Producentansvaret gäller både produkter avsedda för konsumentbruk och produkter avsedda för yrkesbruk. Närmare bestämmelser om skyldigheterna finns i statsrådets förordning om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (519/2014). Enligt förordningen ska produkterna förses med en symbol för separat insamling, och kasserade produkter ska samlas in separat från annat avfall som EE-insamling. Exempel på sådana produkter är brand- och kolmonoxidvarnare samt komponenter i olika anläggningar. Brandvarnarna är antingen optiska eller joniserande. Joniserande brandvarnare innehåller en liten strålningskälla. Nuförtiden är det vanligare med optiska brandvarnare än med joniserande brandvarnare, vilket innebär att återvinningen och den separata insamlingen av brandvarnare är enklare att genomföra. Enligt Strålsäkerhetscentralen hade importen av brandvarnare som innehåller americium (Am-241) och jondetektorer för brandlarmsystem under 2022 minskat till ett antal om cirka 24 400 och deras sammanlagda aktivitet var cirka 815 MBq², medan motsvarande antal och aktivitet 2012 var cirka 142 000 respektive 4,7 GBq³. De skyldigheter som följer av producentansvaret gäller även ackumulatörer och batterier i produkter, för vilka det finns ett separat återvinningssystem.

Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) behandlar för närvarande ett förslag som går ut på att begränsa användningen av per- och polyfluorerade alkylföreningar, det vill säga PFAS-föreningar, i släckskum⁴. PFAS-föreningarna och deras nedbrytningsprodukter är mycket bestående, och man vet att en del av dem är skadliga för hälsan och miljön. Från släckskum hamnar PFAS-föreningarna lätt i miljön, där de kan förorena grundvatten, ytvatten eller jordmån. ECHA föreslår att det ska vara förbjudet att släppa ut släckskum som innehåller PFAS-föreningar, att använda sådana släckskum och att exportera dem till länder utanför EES-området. Begränsningsbeslutet ska fattas med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (REACH-förordningen). Det föreslås att begränsningarna ska träda i kraft etappvis, och i fråga om handbrandsläckare har en övergångsperiod på fem år föreslagits. I vissa EU-länder, till exempel i Sverige och Tyskland, har man redan fattat beslut om nationella begränsningar. När det gäller handbrandsläckare påverkar de nya begränsningarna i synnerhet vätskebaserade brandsläckare. Begränsningarnas ikraftträdande förutsätter kommunikation och anvisningar om behandlingen av släckmedel och kasserade brandsläckare. Även anvisningarna om valet av handbrandsläckare måste uppdateras.

Som en del av det nationella genomförandet av EU:s takt direktiv (2016/2284) godkändes 2019 ett nationellt luftvårdsprogram 2030⁵. Luftföroreningar orsakar men för hälsan och miljön, och

² Eija Venelampi (red.). Säteilyn käyttö ja muu säteilylle altistava toiminta. Årsrapport 2022 (på finska). STUK-B 303. Vanda, Strålsäkerhetscentralen:2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-309-569-4>

³ Rantanen Erkki (red.). Säteilyn käyttö ja muu säteilylle altistava toiminta. Årsrapport 2012 (på finska). STUK-B 160. Helsingfors 2013. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2014120250280>

⁴ European Chemical Agency ECHA. Inlämnade förslag på begränsningar som övervägs. <https://echa.europa.eu/sv/restrictions-under-consideration/-/substance-rev/72301/term>. Hänvisat 25.9.2023.

⁵ Det nationella luftvårdsprogrammet 2030. Miljöministeriets publikationer 2019:7. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161508>

enligt programmet är småskalig vedeldning den största källan till utsläpp av små partiklar i Finland. Programmet innefattar åtgärder för att minska utsläppen av små partiklar från eldstäder, och en av åtgärderna går ut på att utreda möjligheten att införa incitament för förnyande av vedeldade bastuugnar. Ekodesignkraven i fråga om fabriksstillverkade eldstäder trädde i kraft den 1 januari 2022. Konsekvenserna av dessa när det gäller utsläppen från småskalig vedeldning har för Finlands del emellertid bedömts vara relativt små fram till 2030, eftersom värmelagrande eldstäder förnyas långsamt och eftersom bastuugnar inte ingår i tillämpningsområdet för ekodesigndirektivet (2009/125/EG). Lämpliga, effektiva och kostnadseffektiva metoder för att minska de men för hälsan som orsakas av småskalig vedeldning har konstaterats vara att främja korrekta sätt att använda eldstäder och gynna mer utsläppssnåla vedeldade bastuugnar⁶.

Bestämmelserna om marknadskontrollen av produkter har förenhetligats genom lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016), nedan *marknadskontrollagen*. Marknadskontrollagen är en horisontal allmän lag om tillsyn som gäller vissa produktsektorer och som stiftats för att genomföra EU-lagstiftningen. I marknadskontrollagen föreskrivs det om marknadskontrollmyndighetens befogenheter och tillsynsmetoder samt om administrativa tvångsmedel i olika situationer där produkter på marknaden inte överensstämmer med kraven. Bestämmelser om de krav som ställs på produkterna och om de ekonomiska aktörernas skyldigheter finns i sektorlagar. Efter det att marknadskontrollagen trädde i kraft har dess tillämpningsområde utvidgats att gälla olika produktgrupper samt lagstiftningen för olika förvaltningsområden. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för marknadskontrollagen och för samordningen av lagberedningen. Varje ansvarsministerium ansvarar för den produktsektorspecifika lagstiftning som hör till dess ansvarsområde. Enligt 4 a § i marknadskontrollagen är Säkerhets- och kemikalieverket det centrala samordningskontoret för marknadskontroll, och Säkerhets- och kemikalieverket samordnar också myndighetssamarbetet inom marknadskontrollen. Vidare föreskrivs det i 4 b § i lagen om marknadskontroll om en samarbetsgrupp som består av representanter för marknadskontrollmyndigheterna och för Tullen.

Inom marknadskontrollen ska EU:s produktlagstiftning tillämpas på en del av de produkter som hör till tillämpningsområdet för anordningslagen. Brandskyddsanordningar och eldstäder som är avsedda att installeras i byggnader hör till tillämpningsområdet för byggproduktförordningen, och handbrandsläckare hör till tillämpningsområdet för direktivet om tryckbärande anordningar, eftersom de per definition är tryckbärande anordningar. Dessa EU-rättsakter hör i sin tur till tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011, nedan *marknadskontrollförordningen*. Marknadskontrollförordningen är direkt tillämplig rätt, men dess genomförande förutsätter också nationell lagstiftning bland annat om marknadskontrollmyndigheternas befogenheter och de påföljder som kan påföras ekonomiska aktörer. Marknadskontrollförordningen trädde i kraft den 15 juli 2019 och började i huvudsak tillämpas den 16 juli 2021. När det gäller direktivet om tryckbärande anordningar har den nödvändiga nationella lagstiftningen genomförts inom ramen för marknadskontrollagen. I fråga om byggproduktförordningen har de ändringar i den nationella lagstiftningen som genomförandet av marknadskontrollförordningen kräver gjorts genom en ändring av markanvändnings- och bygglagen (927/2021). I bestämmelserna om marknadskontroll i markanvändnings- och bygglagen hänvisas det till marknadskontrollagen och delvis också till

⁶ Tulisijan uusiminen ja taitava käyttö vähentävät puunpolton päästöjä. Miljöministeriet, kolumn (på finska), 7.9.2023. <https://ym.fi/-/tulisijan-uusiminen-ja-taitava-kaytto-vahentavat-puunpolton-paastoja>. Hänvisat 25.9.2023.

byggproduktförordningen. Den bygglag som träder i kraft i början av 2025 innehåller inte längre någon hänvisning till marknadskontrollagen, utan bestämmelserna om marknadskontroll har införlivats i bygglagen.

Med tanke på tydligheten i den tillsyn som utövas över aktörerna och myndighetsverksamhetens effektivitet är det ändamålsenligt att även anordningslagens bestämmelser om marknadskontroll bygger på marknadskontrollagen.

3 Målsättningar

Syftet med propositionen är att förtydliga och uppdatera bestämmelserna om brandskyddsanordningar och andra produkter som hör till lagens tillämpningsområde med beaktande av de förändringar som skett inom byggandet och de ändringar som gjorts i lagstiftningen om byggprodukter. Målet med lagstiftningen är att främja och upprätthålla brandsäkerheten i byggnader. Lagstiftningen blir smidigare genom att bestämmelserna om verksamhetsutövare och besiktningsorgan harmoniseras med motsvarande bestämmelser om andra branscher. Ambitionen är också att effektivisera marknadskontrollen av produkterna genom att förenhetliga lagstiftningen om tillsyn och myndigheternas befogenheter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Inledning

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny lag om vissa brandskyddsanordningar. Den föreslagna lagen ska omfatta tillämpningsområdet för den gällande lagen.

Lagförslaget innehåller tre separata helheter med egna kapitel, och på så sätt blir lagens struktur tydligare. I 2 kap. föreskrivs det om krav på utförande, underhåll och besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. I 3 kap. föreskrivs det om granskning av och service på handbrandsläckare och i 4 kap. om krav på produkter.

Säkerhets- och kemikalieverket ska även i fortsättningen vara tillsynsmyndighet enligt lagen. Bestämmelserna om myndigheternas befogenheter och administrativa tvångsmedel motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen. Bestämmelserna om register kompletteras så att de motsvarar de nuvarande kraven på behandling av personuppgifter, och i bestämmelserna om ändringssökande görs ändringar som hänför sig till lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Lagförslaget innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats utomlands samt en bestämmelse om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på produkters överensstämmelse med kraven.

I propositionen föreslås det dessutom att marknadskontrollagen ska tillämpas på marknadskontrollen av produkter som omfattas av lagens tillämpningsområde. En del av de produkter som hör till lagens tillämpningsområde omfattas av tillämpningsområdet för EU:s byggproduktförordning och CE-märkningen, och på marknadskontrollen av dessa produkter tillämpas bygglagen.

4.1.2 Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

Det föreslås att lagen ska innehålla bestämmelser om kraven på utförande och dokumentering av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Kraven ska preciseras genom förordning av inrikesministeriet. Bestämmelserna är inte detaljerade, eftersom det vid utförandet av anläggningarna används europeiska standarder eller planeringsregler som baserar sig på dem.

De installationsföretag som utför installations- och underhållsarbeten på anläggningar ska fortfarande vara skyldiga att göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket om att verksamheten inleds. Ett installationsföretag ska ha en ansvarig person som uppfyller de behörighetskrav som anges i lagen, men det förutsätts inte längre att den ansvariga personen ska vara anställd i huvudsyssla hos företaget. Arbetserfarenhet ska ges större betydelse i kraven på den ansvariga personens behörighet, men lagen ska inte innehålla något utbildningskrav. Det föreslås att tidsbundenheten för behörighetsintyget för ansvarig person ska slopas.

På samma sätt som för närvarande ska anläggningarna besiktas innan de tas i bruk och därefter med regelbundna intervall. Enligt förslaget ska det föreskrivas om besiktningsskyldighet och besiktningintervall i den föreslagna lagen i stället för i räddningslagen. Nytt är att det ska föreskrivas om förnyad besiktning, om allvarliga brister upptäcks vid den periodiska besiktningen av anläggningarna.

I likhet med nuläget ska besiktningarna utföras av besiktningsorgan som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Förutsättningarna för godkännande motsvarar de krav som ställs på besiktningsorgan inom andra branscher.

4.1.3 Granskning av och service på handbrandsläckare

I lagen föreslås det bestämmelser om de krav som ställs på granskning av och service på handbrandsläckare. Kraven kan preciseras genom förordning av inrikesministeriet. Det är nödvändigt att rätt detaljerat föreskriva om innehållet i gransknings- och servicearbetet, eftersom det är fråga om en lagstadgad gransknings- och serviceskyldighet och det inte finns någon europeisk eller nationell standard eller någon annan allmänt godkänd anvisning om granskning av och service på handbrandsläckare.

Bestämmelserna om gransknings- och serviceskyldigheten i fråga om handbrandsläckare ska förtydligas. Bestämmelser om gransknings- och serviceskyldigheten och om granskningsintervall ska finnas i den föreslagna lagen i stället för i räddningslagen.

Hos de företag som utför granskning av och service på handbrandsläckare kvarstår skyldigheten att göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket om att verksamheten inleds. Företaget ska ha en ansvarig person som uppfyller de behörighetskrav som anges i lagen, men det förutsätts inte längre att den ansvariga personen ska vara anställd i huvudsyssla hos företaget. Behörighetskraven för ansvariga personer ska utökas med ett krav på ett års arbetserfarenhet. Det föreslås att tidsbundenheten för verksamhetsanmälan och behörighetsintyget för ansvariga personer ska slopas.

4.1.4 Bestämmelser om produkter

När det gäller bestämmelserna om produkter motsvarar lagens tillämpningsområde nuläget, men bestämmelserna ska preciseras. Lagen ska innehålla bestämmelser om allmänna säkerhetskrav på produkter som ska släppas ut på marknaden samt om krav på märkning,

anvisningar och säkerhetsinformation. Bestämmelserna är inte detaljerade, eftersom det för flera produkter finns europeiska produktstandarder som definierar de tekniska kraven på produkterna och provningsmetoderna. Närmare bestämmelser kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet, om det behövs till exempel för genomförandet av EU-lagstiftningen eller till stöd för tillämpningen av produktstandarder.

På marknadskontrollen av produkterna tillämpas marknadskontrollagen. En del av de produkter som omfattas av lagens tillämpningsområde omfattas av tillämpningsområdet för EU:s byggproduktförordning, och vid utsläppandet av dessa produkter på marknaden iaktas de principer som anges i byggproduktförordningen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för företagen

Inledning

De ekonomiska konsekvenserna av propositionen berör i första hand företagen. Förslaget antas emellertid inte få betydande ekonomiska konsekvenser, eftersom det grundläggande utgångsläget för bestämmelserna och de skyldigheter som fastställs för företagen huvudsakligen inte förändras jämfört med nuläget. Jämfört med den gällande lagen är flera av de ändringar som föreslås av teknisk eller preciserande art. Regleringsbördan på företagen minskar något i fråga om bestämmelserna om verksamhetsutövning. Arbetet med att bli förtrogen med ändringarna i lagstiftningen medför i viss mån kostnader för företagen. Ambitionen är att säkerställa en smidig övergång till den nya lagstiftningen genom tillräckligt långa övergångsperioder.

Installationsföretag

Det finns sammanlagt cirka 280 företag som installerar och underhåller brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar. Det är fråga om små eller medelstora företag som har sitt säte i olika delar av landet.

För att ett företag ska kunna verka som ett installationsföretag förutsätts att företaget har en ansvarig person som uppfyller behörighetskraven. Enligt gällande lag kan verksamhetsutövaren själv eller en person som är anställd vid företaget i huvudsyssla vara ansvarig person. Kravet på anställning i huvudsyssla begränsar kraftigt ordnandet av företagets verksamhet, och det föreslås att kravet slopas i och med att det inte föreskrivs om något sådant krav i andra motsvarande bestämmelser. Däremot ska det föreskrivas att den ansvariga personen ska ha en faktisk möjlighet att sköta sina uppgifter. Beroende på hur omfattande verksamhet företaget bedriver kan det behövas flera ansvariga personer, till exempel om verksamheten bedrivs i olika delar av landet eller inom flera branscher där installations- och underhållsarbeten utförs. Om en person är ansvarig person vid flera installationsföretag bedömer Säkerhets- och kemikalieverket i sin tillsyn företagets verksamhetsförutsättningar bland annat med tanke på hur den ansvariga personens uppgifter sköts.

Enligt förslaget ska behörighetskravet för ansvariga personer vara att personen har avlagt ett prov för ansvarig person med godkänt resultat och har minst tre års arbetserfarenhet. Det föreslås att utbildningskravet ska slopas. Detta anses i viss mån sänka tröskeln för att komma in i branschen.

Installationsföretagens verksamhetsanmälan är inte tidsbunden, men den är i praktiken bunden till giltighetstiden för behörighetsintyget för ansvarig person. Behörighetsintyget ska i nuläget förnyas med tre års (brandlarmanläggningar) eller fem års (automatiska släckanläggningar) mellanrum. Förnyandet av behörighetsintygen har endast varit en administrativ formalitet, och därför föreslås det att intygen i fortsättningen inte ska vara tidsbundna. Den kostnadsbesparing som detta innebär för företagen är liten, på årsnivå sammanlagt uppskattningsvis cirka 15 000 euro för alla företag. Kostnaderna uppstår i och med den avgift som ska betalas för anmälan om förnyande och de utredningar som behöver utarbetas för denna anmälan. Bedömningen har gjorts med hjälp av arbets- och näringsministeriets räknare för regleringsbördan.

Handbrandsläckarföretag

Det finns cirka 240 handbrandsläckarföretag. Det är huvudsakligen fråga om mikroföretag eller små eller medelstora företag, som vanligtvis har en eller två anställda förutom den ansvariga personen. Utöver granskning av och service på handbrandsläckare erbjuder majoriteten av företagen förutom handbrandsläckare och annan primärsläckningsutrustning även ett stort urval av andra säkerhetsprodukter. Handbrandsläckarföretagen kan också bedriva annan affärsverksamhet, till exempel som elfirma eller bevakningsföretag. Vissa industrianläggningar har en egen handbrandsläckarföretag, som i praktiken endast utför granskning av och service på de handbrandsläckare som används på industrianläggningen i fråga. Av de offentliga aktörerna har försvarsförvaltningens byggverk, Centret för sjösäkerhetsutbildning, Helsingfors stads trafikverk och några räddningsverk lämnat in en anmälan om inledande av handbrandsläckarföretagsverksamhet främst i syfte att utföra service på sina egna handbrandsläckare eller på handbrandsläckare som använts på en brandplats.

En del av handbrandsläckarföretagen har dessutom godkänts för att utföra periodiska besiktningar av handbrandsläckare i enlighet med lagen om tryckbärande anordningar. Dessa handbrandsläckarföretag är uppskattningsvis 50–60 till antalet.

Trots att handbrandsläckarföretagen har sitt säte i olika delar av landet är deras utbud av tjänster inte bundet till ett geografiskt område. I synnerhet granskningar av handbrandsläckare utförs förutom i handbrandsläckarföretagens lokaler ofta också hos kunder och i samband med olika kampanjer även annanstans.

Det föreslås att kraven på organiseringen av handbrandsläckarföretagens verksamhet ska ändras så att de bättre överensstämmer med de faktiska verksamhetsförutsättningarna. I nuläget förutsätts handbrandsläckarföretagen till exempel ha en fast serviceplats oberoende av om företaget utför service på handbrandsläckare eller enbart granskningar. Ändringen antas leda till en något lägre tröskel för nya företag att komma in i branschen.

Enligt förslaget ska behörighetskravet för ansvariga personer bestå förutom av ett avlagt behörighetsprov även av ett års arbetserfarenhet. Kravet på arbetserfarenhet anses inte begränsa förutsättningarna för nya företag att komma in i branschen jämfört med nuläget, eftersom avläggandet av provet för ansvarig person i vilket fall som helst förutsätter praktiskt kunnande som det är svårt att få på något annat sätt än via arbetserfarenhet.

Hittills har handbrandsläckarföretagens verksamhetsanmälan hållits i kraft högst fem år. Även behörighetsintyget för ansvarig person har hittills hållits i kraft högst fem år. I praktiken har förnyandet endast varit en administrativ formalitet, och det föreslås att tidsbundenheten slopas i fråga om både verksamhetsanmälan och behörighetsintyget. Den kostnadsbesparing som detta innebär för företagen är liten, på årsnivå sammanlagt uppskattningsvis cirka 15 000 euro för alla

företag. Kostnaderna uppstår i och med den avgift som ska betalas för anmälan om förnyande och de utredningar som behöver utarbetas för denna anmälan. Bedömningen har gjorts med hjälp av arbets- och näringsministeriets räknare för regleringsbördan.

Prov för ansvariga personer

Enligt förslaget kan Säkerhets- och kemikalieverket själv ordna prov för ansvariga personer vid installationsföretag och handbrandsläckarföretag eller ingå avtal om ordnande av provet eller en viss del av det med en tillräckligt sakkunnig aktör. Säkerhets- och kemikalieverket ordnar flera behörighetsprov inom andra branscher i inlärningsmiljön eTenti, och det är således möjligt att också behörighetsprov enligt den föreslagna lagen ordnas på detta sätt i fortsättningen. Ordandet av det praktiska fristående yrkesprovet för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag kräver dock även andra arrangemang.

Säkerhets- och kemikalieverket har ingått ett avtal om ordnande av prov för ansvariga personer vid installationsföretag med företaget Kiwa Inspecta. Separata behörighetsprov gäller för brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Provtillfällen har ordnats två eller tre gånger per år, och ett provtillfälle har tagit tre timmar i anspråk. År 2023 kostar det 200 euro (+ moms 24 %) att delta i provet. Färre än 20 personer per år har deltagit i behörighetsprovet i fråga om släckanläggningar, och mindre än hälften av dessa har avlagt provet med godkänt resultat. Cirka 40 personer per år har deltagit i behörighetsprovet i fråga om brandlarmanläggningar, och två tredjedelar av dessa har avlagt provet med godkänt resultat.

Säkerhets- och kemikalieverket har ingått ett avtal med Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland om ordnande av behörighetsprov för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag. Provtillfällen har i allmänhet ordnats en gång per år så att teoriprovet hålls den första dagen, medan det praktiska fristående yrkesprovet kan avläggas eller förnyas under de följande tre dagarna. År 2023 kostar det 670 euro (+ moms 24 %) att delta i provet och 400 euro (+ moms 24 %) att förnya det praktiska fristående yrkesprovet. I genomsnitt 20 personer per år har anmält sig till provet, och cirka 80 procent av dem har avlagt provet med godkänt resultat, en fjärdedel av dessa dock först efter att de förnyat sitt fristående yrkesprov.

Kiwa Inspecta och Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland ordnar även förberedande kurser inför prov. Avlagd kurs är inte ett villkor för att en person ska få delta i eller kunna bli godkänd i provet, utan den kompetens som behövs kan skaffas också annat sätt.

Intyg som utfärdas över ett med godkänt resultat avlagt prov för ansvariga personer ska i fortsättningen gälla i tre år, och under denna tid är det möjligt att ansöka om behörighetsintyg för ansvarig person, förutsatt att också kraven på arbetserfarenhet uppfylls. Tidigare har intygen över avlagt prov inte varit i kraft endast en viss tid, men behörighetsintygen för ansvariga personer har varit i kraft tre år i fråga om brandlarmanläggningar och fem år i fråga om släckanläggningar och handbrandsläckarföretag. Provens innehåll och struktur har länge bibehållits oförändrade, men standarderna och lagstiftningen har ändrats. Därför föreslås en begränsning i fråga om intyg över prov som avlagts innan den föreslagna lagen träder i kraft, så att intyg som utfärdats under de senaste fem åren berättigar till att ansöka om behörighetsintyg för ansvarig person. Säkerhets- och kemikalieverket uppskattar att det finns några tiotal personer som har avlagt ett prov för ansvariga personer vid installationsföretag eller handbrandsläckarföretag med godkänt resultat, men som inte har ansökt om behörighetsintyg.

Besiktningorgan

Det finns fyra godkända besiktningsorgan, av vilka tre utför besiktningar av både brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar medan ett endast utför besiktningar av brandlarmanläggningar. Det föreslås att det förfarande för bedömning av oavhängighet som utgör ett villkor för godkännande av besiktningsorgan ska ändras till ackreditering. Samtliga fyra besiktningsorgan har redan frivilligt skaffat en ackreditering. Kravet på ackreditering förändrar således inte nuläget, men det förtydligar förfarandet för godkännande. Till övriga delar föreslås det att samma krav på besiktningsorgan som i nuläget ska gälla även framöver.

De föreslagna ändringarna i besiktningsintervall när det gäller periodiska besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar inverkar på antalet årliga besiktningar i synnerhet i fråga om sprinkleranläggningar, vars besiktningsintervall ska förlängas från två till tre år. Tidigareläggningen av den första periodiska besiktningen av nya anläggningar jämnar i viss mån ut det totala antalet besiktningar.

År 2022 utförde besiktningsorganen sammanlagt 12 870 besiktningar, av vilka 78 procent var periodiska besiktningar. Totalt 3 950 av dessa periodiska besiktningar gällde släckanläggningar. Periodiska besiktningar har hittills utförts relativt regelbundet. Om besiktningarna skjuts fram längre än ett år kan detta därför i betydande grad påverka antalet besiktningar per år särskilt under de följande två–tre åren efter att lagen trätt i kraft. Vilka konsekvenser lagförslaget får för enskilda besiktningsorgan beror på i vilken mån besiktningsorganet utför besiktningar av olika anläggningar eller huruvida tyngdpunkten i verksamheten ligger på certifieringsbesiktningar eller på periodiska besiktningar. Om besiktningsintervallen ändras kan det leda till en anhopning av besiktningar och till att tillgången på besiktningstjänster försämras, vilket får konsekvenser för besiktningsorganens kunder. Konsekvenserna kan i viss mån jämnas ut genom kommunikation. Även tidpunkten för lagens ikraftträdande påverkar hur besiktningarna fördelar sig mellan olika år.

Bestämmelser om produkter

När det gäller bestämmelserna om produkter motsvarar tillämpningsområdet för den föreslagna lagen den gällande lagstiftningen. Propositionen innehåller inga nya skyldigheter för dem som tillverkar produkterna eller för andra ekonomiska aktörer. Den innehåller inte heller några nya skyldigheter i anslutning till visande av överensstämmelse med kraven. Konsekvenserna med avseende på byggprodukter följer direkt av byggproduktförordningen och är redan gällande. De bestämmelser som krävs för det nationella genomförandet av byggproduktförordningen finns i bygglagen.

Majoriteten av de produkter som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde importeras till Finland från andra länder, särskilt från asiatiska länder. Fabrikstillverkade eldstäder och rökventilationsanläggningar tillverkas även i Finland. Det finns några företag i Finland som tillverkar rökventilationsanläggningar, bland annat rökluckor. Vidare finns det några tiotal tillverkare av eldstäder, vars viktigaste produkter är ackumulerande eldstäder och bastuugnar.

Ändringarna i lagstiftningen om marknadskontroll får vissa indirekta konsekvenser för företagen, men de bedöms bli obetydliga. På marknadskontrollen av produkterna tillämpas i fortsättningen marknadskontrollagen. I fråga om CE-märkta byggprodukter tillämpas bygglagen. Förfarandena enligt den lagen överensstämmer emellertid med marknadskontrollagen. Ändringarna i bestämmelserna om marknadskontroll gäller huvudsakligen myndigheternas befogenheter och skyldigheter, och de konsekvenser som

ändringarna får för de ekonomiska aktörerna uppdagas främst när Säkerhets- och kemikalieverket utövar sina befogenheter för att bedöma överensstämmelse med kraven.

Harmoniseringen av bestämmelserna om marknadskontroll förbättrar Säkerhets- och kemikalieverkets förutsättningar att utöva en effektiv tillsyn, vilket bedöms gynna samtliga aktörer. En effektiv marknadskontroll bidrar till att främja mer jämlika konkurrensförhållanden.

4.2.2 Konsekvenser för hushållen

Propositionen bedöms få obetydliga konsekvenser för hushållen. Det är främst fråga om indirekta konsekvenser, eftersom lagförslaget inte medför skyldigheter att skaffa produkter som omfattas av lagens tillämpningsområde, såsom brandvarnare och handbrandsläckare.

Exempel på konsumentprodukter bland de produkter som omfattas av förslaget tillämpningsområde är framför allt brand- och kolmonoxidvarnare, handbrandsläckare och primärsläckningsutrustning samt fabrikstillverkade eldstäder. Konsumenterna köper ofta dessa produkter i en dagligvaruhandel eller järnaffär. Propositionen innehåller inga sådana ändringar i bestämmelserna om produkter som bedöms ha en inverkan på produkternas pris.

De produktkrav som gäller för brandvarnare fastställs i en europeisk standard, så den föreslagna lagen får konsekvenser främst för marknadskontrollens funktion. Den genomsnittliga livslängden på en brandvarnare är 7–10 år. I en regeringsproposition med förslag till lag om ändring av räddningslagen har det uppskattats att det finns sammanlagt minst 4–6 miljoner brandvarnare i bostäderna (RP 184/2022 rd, s. 24). Detta innebär att 400 000–600 000 brandvarnare byts ut mot en ny varje år. I början av 2026 träder en ändring av räddningslagen i kraft, i och med vilken ansvaret för att skaffa och underhålla brandvarnare övergår från den som bor i en bostad till ägaren av byggnaden (436/2023, 17 §). Ändringen kommer sannolikt att leda till att en stor del av brandvarnarna särskilt i husbolagen byts ut under de följande två åren.

I och med marknadskontrollagen utvidgas Säkerhets- och kemikalieverkets befogenheter inom marknadskontroll. De nya befogenheterna förbättrar Säkerhets- och kemikalieverkets möjligheter att ingripa i sådana produkter som strider mot kraven eller som kan medföra allvarlig risk till exempel för människors hälsa och säkerhet, miljön eller egendom.

Det har inte föreskrivits om någon gransknings- eller serviceskyldighet i fråga om handbrandsläckare som skaffas för hemmabruk, och följaktligen marknadsförs dessa tjänster inte heller i någon större utsträckning till konsumenterna. Handbrandsläckarföretagen anger i allmänhet inte på sin webbplats till exempel vad en granskning kostar. Ett undantag utgör de obligatoriska brandsläckare som ska finnas ombord på farkoster. Konsumenterna erbjuds ofta granskningar av dessa brandsläckare i form av olika kampanjer. En granskning av handbrandsläckare kostar vanligtvis 10–15 euro. Priset på service är avsevärt mycket högre än priset på granskning av brandsläckare. Serviceskyldigheten i fråga om handbrandsläckare gäller inte heller i fortsättningen brandsläckare som skaffats för hemmabruk, men om en brandsläckare har använts måste den genomgå service innan den kan fyllas på nytt och sättas i funktionsdugligt skick. När det gäller små brandsläckare kostar servicen oftast mer än en ny motsvarande brandsläckare, och därför är det vanligare att konsumenterna skaffar en ny brandsläckare i stället för att anlita en servicefirma.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för statsfinanserna. Den orsakar inte heller några betydande ändringar i myndigheternas verksamhet.

Säkerhets- och kemikalieverket har årligen använt sammanlagt cirka 3,5 årsverken, inklusive stödfunktioner, för tillsynen över efterlevnaden av lagen och för myndighetsuppgifter. Propositionen innehåller inga nya myndighetsuppgifter för Säkerhets- och kemikalieverket, och den leder inte heller till någon betydande förändring i det totala antalet uppgifter eller mängden tillsynsarbete vid Säkerhets- och kemikalieverket. När lagstiftningen om installations-, underhålls- och besiktningsarbeten i fråga om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar träder i kraft i stället för den föråldrade och delvis redan upphävda lagstiftningen antas detta dels underlätta Säkerhets- och kemikalieverkets arbete när det gäller att behandla företagens verksamhetsanmälningar och ansökningarna om behörighetsintyg för ansvarig person, dels förbättra förutsättningarna för utövande av tillsyn över företagens och besiktningsorganens verksamhet.

Installationsföretagen och handbrandsläckarföretagen har årligen lämnat in sammanlagt 60–80 nya ansökningar om behörighetsintyg, och det antas inte ske någon betydande förändring i detta antal. I och med att utbildningskravet för ansvariga personer vid installationsföretag slopas minskar arbetsmängden något i fråga om både behandlingen av ansökningar och bedömningen av behörighet. Det nya kravet på arbetserfarenhet för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag torde öka behovet av rådgivning åtminstone i inledningsskedet. Arbetsmängden minskar något när verksamhetsanmälan och behörighetsintygets tidsbundenhet slopas.

Det att anmälningarna och ansökningarna numera lämnas via ett elektroniskt ärendehanteringssystem har lett till att behandlingsprocessen löper snabbare och enklare, och följaktligen har också serviceavgifterna sänkts. Enligt förordningen om Säkerhets- och kemikalieverkets avgiftsbelagda prestationer (1283/2021) är avgiften för företagens verksamhetsanmälningar 170 euro och avgiften för ändringsanmälan 60 euro under 2022–2024, medan avgiften för behörighetsintyg för ansvarig person är 60 euro. Avgiftsinkomsterna har uppgått till 10 000–20 000 euro per år.

Den tillsyn som utövas av Säkerhets- och kemikalieverket är budgetfinansierad, och inga tillsynsavgifter tas ut för den tillsyn eller marknadskontroll som utövas över företagen och besiktningsorganen. Inom marknadskontrollen ska Säkerhets- och kemikalieverket på samma sätt som nu ha rätt att av en ekonomisk aktör ta ut en avgift som täcker de kostnader som orsakats av testning av en produkt, när det visat sig att produkten inte överensstämmer med kraven.

Förslaget att bestämmelserna om marknadskontroll ska harmoniseras med motsvarande bestämmelser om de övriga produktsektorerna som hör under Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn förtydligar och underlättar därmed i praktiken Säkerhets- och kemikalieverkets arbete som marknadskontrollmyndighet. Säkerhets- och kemikalieverket får större befogenheter inom marknadskontroll jämfört med den gällande lagen, men de nya befogenheterna beräknas inte medföra behov av tilläggsresurser. Fördelarna med en enhetlig lagstiftning och inverkan av marknadskontrollmyndighetens befogenheter på en effektiviserad tillsyn har behandlats bland annat i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om marknadskontrollen av vissa produkter och till lagar som har samband med den (RP 139/2021 rd, s. 25) och i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen (RP 121/2021 rd, s. 13).

Enligt förslaget ska lagens tillämpningsområde inte ändras. Propositionen har således inga konsekvenser för arbetsfördelningen mellan Säkerhets- och kemikalieverket och de övriga myndigheterna när det gäller marknadskontrollen av produkter.

Ackrediteringen av besiktningsorgan är ett nytt krav, men eftersom alla fyra besiktningsorgan som utför besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar redan är ackrediterade av Ackrediteringstjänsten FINAS medför propositionen inte merarbete för FINAS.

Propositionen bedöms ha obetydliga positiva konsekvenser för den verksamhet som välfärdsområdenas räddningsmyndigheter bedriver. Räddningsmyndigheternas uppgifter ökar inte i och med propositionen jämfört med den gällande lagstiftningen som bygger på räddningslagen, utan räddningsmyndigheterna ansvarar inom sitt område för tillsynen över fullgörandet av dels skyldigheten att utföra periodiska besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, dels gransknings- och serviceskyldigheten i fråga om handbrandsläckare. Uppdaterade och tydligare bestämmelser underlättar och kan effektivisera räddningsmyndigheternas tillsynsarbete samt handlednings- och rådgivningsarbetet i anslutning till brandsäkerheten i byggnader. En tydligare lagstiftning kan också underlätta de kommunala byggnadstillsynsmyndigheternas arbete i samband med tillståndsförfarandena inom byggande.

4.2.4 Miljökonsekvenser

Propositionen får främst indirekta konsekvenser för miljön, och de blir inte betydande.

De flesta handbrandsläckarmodellerna kan underhållas och har således lång livslängd. När det gäller små handbrandsläckare kostar servicen dock oftast mer än en ny motsvarande brandsläckare, och därför är det vanligare att framför allt konsumenter skaffar en ny brandsläckare i stället för att lämna den gamla till en servicefirma. Enligt lagförslaget ska handbrandsläckare genomgå service minst vart tionde år. Serviceskyldigheten gäller inte brandsläckare som skaffats för hemmabruk, men om en brandsläckare har använts måste den genomgå service för att den ska bli i funktionsdugligt skick.

Vätskebaserade handbrandsläckare ska enligt den gällande förordningen genomgå service med fem års mellanrum, vilket har bedömts förkorta brandsläckarnas livscykel och försvåra lanseringen av nya produkter på marknaden. Det föreslås att det inte längre ska föreskrivas separat om serviceintervallen för olika typer av brandsläckare, men att tillverkaren ska ange ett kortare serviceintervall för handbrandsläckaren om det behövs exempelvis på grund av släckmedlets egenskaper.

I och med de begränsningar av PFAS-föreningar som är under beredning inom ramen för EU:s kemikalielagstiftning kommer antalet handbrandsläckare som kasseras att öka. Begränsningarna har ingen inverkan på bestämmelserna om handbrandsläckare, men de kommer att få konsekvenser för servicen på och återvinningen av handbrandsläckare och därigenom för handbrandsläckarföretagens verksamhet.

Handbrandsläckare omfattas inte av EE-insamlingssystemet, och det finns inte heller något särskilt insamlingssystem för dem. En tryckbärande handbrandsläckare får inte kasseras med blandavfall eller läggas i ett metallinsamlingskärl. En brandsläckare som tömts och inte längre är tryckbärande utgör metallskrot, och det släckmedel som den innehåller är farligt avfall. Konsumenter kan lämna handbrandsläckare till avfallsstationer avsedda för farligt avfall från hushåll. I huvudstadsregionen tas handbrandsläckare emot på Sorti-stationerna avgiftsfritt, men till exempel Sydvästra Finlands Avfallsservice tar på sina sorteringsstationer ut en avgift på 18 euro för handbrandsläckare. När en kund vill skaffa en ny handbrandsläckare tar handbrandsläckarföretaget ofta emot kundens gamla brandsläckare och tar ut en avgift för återvinningen av den. Företagen måste betala för återvinningen av kasserade brandsläckare, och ändamålsenlig behandling av släckmedel som tömts ut i samband med service ger upphov till

kostnader. Det finns inga uppgifter om i hur stor utsträckning handbrandsläckarföretagen fyller handbrandsläckare med nytt släckmedel eller återvinner handbrandsläckare eller hur noggrant använda släckmedel samlas in och lämnas för ändamålsenlig behandling.

4.2.5 Andra samhällseliga konsekvenser

Syftet med propositionen är att främja och upprätthålla brandsäkerheten i byggnader. Konsekvenserna av propositionen är dock indirekta, eftersom skyldigheterna att skaffa eller i en byggnad installera produkter och anläggningar som hör till den föreslagna lagens tillämpningsområde fastställs i annan lagstiftning, till exempel i byggbestämmelserna. Propositionens konsekvenser för brandsäkerheten har samband med att produkterna och anläggningarna ska vara fungerande och ändamålsenliga.

Målet med propositionen är att förtydliga bestämmelserna och uppdatera kraven i förhållande till annan lagstiftning, vilket underlättar tillämpningen av lagen och tillsynen över efterlevnaden av den. En tydlig lagstiftning ökar också säkerheten i företagarnas verksamhet och förebygger osund konkurrens.

En precisering av Säkerhets- och kemikalieverkets marknadskontrollmetoder till att motsvara metoderna i marknadskontrollförordningen och marknadskontrollagen främjar iakttagandet av överensstämmelse med kraven och effektiviserar tillsynen. Även om det inte finns någon föregripande tillsyn över brandskyddsanordningar kommer en effektiv marknadskontroll att främja konsumenternas förtroende för att de brandvarnare, släckfiltar och handbrandsläckare som säljs på marknaden är ändamålsenliga och bidra till att säkerställa att produkterna fungerar enligt förväntningarna i en brandsituation förutsatt att de används korrekt.

Räddningsverkets statistik från 2022 visar att 88 procent av alla räddningsuppdrag som togs emot via brandlarmanläggningar som var kopplade till nödcentralen var felaktiga, det vill säga det fanns inget behov av räddningsväsendets släcknings- eller räddningsåtgärder⁷. Problem har konstaterats särskilt i fråga om samordningen av produkter och komponenter som används i brandlarmanläggningar. Anläggningarna har inte alltid fungerat pålitligt på det sätt som avsetts. Enligt propositionen ska kraven på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar förenhetligas, och dessutom ska det föreskrivas om funktionella krav som ställs på bland annat anläggningens funktionsäkerhet, egenskaper och kompatibilitet samt på förebyggandet av felaktig funktion. De funktionella kraven i kombination med åtgärder för att stärka och precisera dokumenteringen av utförandet av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar anses förbättra förutsättningarna för att de anläggningar som installeras är lämpliga för objektet i fråga och fungerar pålitligt. Omkring 40 procent av alla larm från brandlarmanläggningar beror på förutsebar mänsklig verksamhet. Som exempel kan nämnas larm som beror på matlagning, avgaser från en bil, tobaksrökning eller annan rök och annat damm. En del av dessa larm skulle kunna förebyggas genom olika lösningar i planerings- och installationsfasen av anläggningen och genom tillräckliga underhållsåtgärder. Dokumenteringen av det tekniska utförandet och testningen av anläggningen antas också främja service- och underhållsåtgärderna under anläggningarnas livscykel. Omkring 10 procent av larmen från brandlarmanläggningar beror på ett fel i anläggningen eller i en av dess komponenter. Största delen av dessa skulle kunna förebyggas genom lämpliga och förutsebara underhållsåtgärder.

⁷ Räddningsväsendets fickstatistik 2018–2022. Räddningsinstitutets publikationer D3/2023. http://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_D/D4_2023.pdf. Hänvisat 25.9.2023.

Besiktningarna av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar bidrar till att säkerställa att de anläggningar som installeras i byggnaderna lämpar sig för sitt ändamål och hålls i funktionsdugligt skick under hela sin livscykel. I propositionen preciseras besiktningarnas innehåll, förtydligas intervallen för periodiska besiktningar och fastställs vilket förfarande som ska tillämpas om allvarliga brister upptäcks i samband med besiktningen av en anläggning. Endast 20 procent av alla besiktade anläggningar har under den senaste tiden uppfyllt kraven, vilket tyder på att det finns problem inte bara i verksamhetssätten och verksamhetskulturen, utan också i tillsynen. Att uppdatera lagstiftningen anses vara en central metod för att främja en förändring i verksamhetssätten och genomförandet av tillsynen.

4.2.6 Proportionalitetsprövning före antagandet av reglering av yrken

Som en del av konsekvensbedömningen har en proportionalitetsprövning utförts på det sätt som förutsätts i statsrådets förordning om proportionalitetsprövning före antagandet av reglering av yrken (376/2020). Prövningen ska göras när man stiftar ny lagstiftning eller ändrar tidigare lagstiftning som gäller reglering av yrken.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer fastställs regler enligt vilka en medlemsstat som reglerar ett visst yrke ska erkänna yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater och som ger innehavaren av dessa yrkeskvalifikationer rätt att utöva samma yrke där. I Finland har direktivet genomförts genom lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Med reglerat yrke avses en tjänst eller uppgift där specifika i lagstiftningen föreskrivna yrkeskvalifikationer krävs av den som tillträder eller utövar tjänsten eller uppgiften. Med yrkeskvalifikationer avses kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis eller yrkeserfarenhet eller en kombination av dessa. Kraven kan gälla utbildning, arbetserfarenhet eller till exempel avläggande av ett visst prov. Som reglerat yrke räknas däremot inte en uppgift som endast kräver lämplig utbildning och för vilken behörigheten i sista hand fastställs av arbetsgivaren eller myndigheten.

I denna proposition föreskrivs det om behörighetskraven för ansvariga personer vid företag som installerar brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Regleringen är nationell. Behörighetskraven ändras i syfte att slopa kravet på utbildning. Kravet på behörighetsintyg för ansvarig person ska i fortsättningen vara ett med godkänt resultat avlagt prov för ansvariga personer och ett års (ansvarig person vid handbrandsläckarföretag) eller tre års (ansvarig person vid installationsföretag) arbetserfarenhet. För den som uppfyller behörighetsvillkoren utfärdar Säkerhets- och kemikalieverket ett behörighetsintyg.

Det föreslagna behörighetskravet är motiverat med beaktande av den yrkeskompetens som behövs i den ansvariga personens uppgifter. Den ansvariga personen ska ge anvisningar och se till att alla arbeten utförs på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med lagstiftningen och god teknisk praxis. Det finns ingen utbildning som ger direkt behörighet för arbetet som ansvarig person, och därför har det ansetts vara nödvändigt att föreskriva om ett särskilt prov för ansvariga personer. För att få delta i provet behöver man inte genomgå någon viss utbildning eller avlägga någon förberedande kurs, utan det kunnande som krävs kan förvärvas genom arbetserfarenhet. De föreslagna behörighetskraven kan således anses vara proportionerliga och godtagbara och motiverade med tanke på den allmänna säkerheten.

Bestämmelserna om ansvariga personer vid installationsföretag eller handbrandsläckarföretag har inte tidigare betraktats som reglering av yrke, och inga uppgifter om bestämmelserna har

således anmälts till kommissionens databas över reglerade yrken⁸. De nya behörighetskraven anmäls till databasen efter att den föreslagna lagen har stadfäst.

I 56 § i den föreslagna lagen finns bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer som har förvärvats inom EU eller EES-området. Säkerhets- och kemikalieverket är den i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer avsedda behöriga myndighet som ska fatta beslut om den ansvariga personens behörighet.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Ett centralt mål i beredningen av propositionen har varit att uppdatera och förtydliga lagstiftningen. Detta perspektiv har i hög grad styrt hur bestämmelserna och metoderna har analyserats. Trots att den gällande lagstiftningen delvis är föråldrad har det i beredningen bedömts att den ändå är ändamålsenlig med avseende på målsättningar och skyldigheter. Lagstiftningens struktur har ändrats och onödiga krav och överlappande bestämmelser har strukits, men till största delen motsvarar innehållet i lagförslaget den gällande lagstiftningen.

När det gäller bestämmelserna om verksamhetsutövning har olika alternativ förts fram under beredningen. Det ansågs inte vara möjligt att avveckla bestämmelserna om installationsföretag och handbrandsläckarföretag helt och hållet, eftersom det ändå är fråga om installation, underhåll och besiktning av så kallade obligatoriska brandskyddsanordningar i byggnaderna. Samtidigt ansågs det inte heller finnas någon grund för att skärpa regleringen av aktörernas verksamhet. Under beredningen bedömdes det också att den svenska och den norska lagstiftningsmodellen, som bygger på självreglering inom branschen, inte är ändamålsenlig i Finland. Den gällande verksamhetsmodellen är etablerad och gör det möjligt att övervaka verksamhetsutövarnas verksamhet och ingripa i missförhållanden.

Under beredningen har det förts fram förslag om att den gällande anordningslagens bestämmelser ska utvidgas till att gälla rökventilationen i byggnader så att det i lagen föreskrivs om utförandet av rökventilationen och om installation, underhåll och besiktning av rökventilationsanläggningar på motsvarande sätt som det föreskrivs om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Rökventilationsanläggningar, såsom rökluckor, är produkter som omfattas av den gällande lagens tillämpningsområde, och i den föreslagna lagen ska det också föreskrivas om de allmänna kraven för utsläppandet av dessa produkter på marknaden. Planeringen av helhetssystemet för rökkontroll i byggnaderna hör däremot till styrningen av byggandet och till bygglagens tillämpningsområde, och det är inte motiverat att ändra lagstiftningsstrukturen.

Under beredningsprocessen har det också föreslagits att lagens tillämpningsområde ska utvidgas till att omfatta besiktning och underhåll av snabbrandposter, så att det föreskrivs om dessa på motsvarande sätt som det föreskrivs om granskning av och service på handbrandsläckare. Detta har motiverats främst med att den skyldighet att underhålla släckningsutrustning som det föreskrivs om i 12 § i räddningslagen inte är tillräcklig, utan att det också krävs bestämmelser om besiktnings- och underhållsarbeten för att snabbrandposterna säkert ska behandlas på ändamålsenligt sätt. Bestämmelserna om granskning av och service på handbrandsläckare har tidigare grundat sig på lagstiftningen om tryckbärande anordningar, och i beredningen av

⁸ Regulated Professions Database. European Commission, DG GROW.
<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/>. Hänvisat 25.9.2023.

propositionen har det konstaterats att det alltjämt behöver finnas relativt detaljerade bestämmelser. Det har dock inte ansetts finnas motsvarande grunder för bestämmelser om verksamhetsutövare som utför besiktningar och underhåll av snabbrandposter. I detta sammanhang föreslås således inga nya bestämmelser om snabbrandposter.

Det föreslås att tillämpningsområdet för marknadskontrollagen ska utvidgas till att omfatta även den föreslagna lagen om vissa brandskyddsanordningar. I stället för en hänvisning till marknadskontrollagen övervägdes alternativet att bevara lagens tidigare struktur så att lagen i likhet med den gällande anordningslagen innehåller bestämmelser om marknadskontroll. En hänvisning till marknadskontrollagen ansågs emellertid vara ett tydligare regleringssätt, eftersom det i vilket fall som helst hade varit nödvändigt att uppdatera bestämmelserna så att de överensstämmer med den lagen åtminstone när det gäller myndigheternas befogenheter. Ett särdrag i den föreslagna lagen är att bestämmelserna om produkter delvis har samband med byggproduktförordningen. Den lagstiftning som krävs för det nationella genomförandet av byggproduktförordningen ingår i bygglagen, som det i lagen hänvisas till i fråga om CE-märkta byggprodukter. Förfarandena för marknadskontroll överensstämmer emellertid med det som föreskrivs i marknadskontrollagen.

I beredningen av propositionen har även andra lagstiftningsbehov identifierats. Det har ansetts vara ändamålsenligt att dessa bereds senare i separata lagstiftningsprojekt. Rättsgrunden för kopplingen av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar till nödcentralen är delvis bristfällig, och de förfaranden som utvecklats till exempel när det gäller räddningsmyndighetens roll är inte ändamålsenliga till alla delar. Det är nödvändigt att bedöma hurdan reglering som behövs om processen kring koppling till nödcentralen, uppsägning av avtal, larmöverföringstjänster och övervakningen av fel i förbindelsen, samt inom vilket regelverk. Det är också oklart vilka myndigheter som är behöriga att besluta om dessa frågor. Det har inte varit möjligt att bereda dessa frågor inom ramen för beredningen av denna proposition.

Den gällande anordningslagen innehåller ingen straffbestämmelse, utan det har ansetts tillräckligt att det i lagen har föreskrivits om administrativa påföljder om kraven enligt lagen inte uppfylls. I övrig motsvarande lagstiftning leder försummelse och överträdelse av skyldigheter i allmänhet till sanktioner. Även om myndigheten i förseelsefall i första hand använder administrativa tvångsmedel, kan påföljdsbestämmelserna anses ha betydelse med tanke på efterlevnaden av lagstiftningen och förebygga överträdelser av skyldigheter. I beredningen av propositionen har det ansetts att det inte är nödvändigt att kriminalisera överträdelser av skyldigheter, utan att man i stället ska överväga att föreskriva om en administrativ påföljdsavgift. Som jämförelseobjekt har man särskilt använt lagberedningen i anslutning till genomförandet av marknadskontrollförordningen (bland annat RP 139/2021 rd, RP 208/2021 rd). I beredningsarbetet har man dock kommit fram till att det för närvarande inte är möjligt att införa en påföljdsavgift, eftersom det kräver mer omfattande utredningar. Det ska också beaktas att påföljdsbestämmelserna ska vara förenliga med bestämmelserna om byggprodukter i bygglagen.

För närvarande pågår en reform av EU-lagstiftningen om byggprodukter. Europeiska kommissionen lade den 30 mars 2022 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av förordning (EU) nr 305/2011. Förslaget till förordning innehåller nya bestämmelser om påföljder som, när träder i kraft, kommer att förutsätta en reform av den nationella lagstiftningen. Behandlingen av förslaget pågår emellertid fortfarande, och det är därför tills vidare omöjligt att förutse vilka ändringar som kommer att behöva göras.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Kraven och förfarandena i anslutning till installation av brandskyddsanordningar och granskning av handbrandsläckare bygger i många länder på långa traditioner, som ofta grundar sig på förfaranden som i tiderna togs fram inom försäkringsbranschen. Det finns inte nödvändigtvis någon nationell speciallagstiftning, utan i stället för lagstiftning ligger tyngdpunkten på självreglering inom branschen och på att ta fram allmänna handlingsmodeller genom anvisningar eller certifieringssystem. Produktkraven i fråga om brandskyddsanordningar är i sin tur till stor del enhetliga i Europa i och med EU-lagstiftningen och de europeiska standarderna.

Sverige och Norge utgår från ungefär samma ansats som Finland i sin brandsäkerhetslagstiftning och sina styrmetoder, och därför har man i beredningen av propositionen analyserat kraven i dessa länder närmare.

I Sverige har man i byggreglerna om brandsäkerheten i nya byggnader föreskrivit om de funktionella kraven på och egenskaperna hos brandvarnare (Boverkets byggregler – föreskrifter och allmänna råd, BFS 2011:6, 5:2513). Det krävs att en brandvarnare ska reagera på en brand på ett pålitligt sätt och tillräckligt snabbt samt att korrosion, temperaturväxlingar eller andra förhållanden i byggnaden inte påverkar produktens pålitlighet. Enligt anvisningarna för tillämpning av reglerna kan kraven på brandvarnare verifieras med stöd av den europeiska standarden om brandvarnare. Enligt de norska byggtekniska föreskrifterna om brandsäkerheten i nya byggnader ska brandvarnare vara kopplade till elnätet och ha en reservströmkälla (Byggteknisk forskrift (TEK17) med veiledning, § 11–12).

De tekniska kraven på handbrandsläckare bygger på direktivet om tryckbärande anordningar och på europeiska standarder. Bland annat brandsläckarens röda färg, som under de senaste åren har väckt mycket diskussion, grundar sig på standard EN 3–7. Jämfört med Finland har Sverige inga motsvarande bestämmelser om handbrandsläckare, och i praktiken är det numera enligt ett ställningstagande av myndigheten för samhällsskydd och beredskap möjligt att sälja handbrandsläckare i andra färger än röd⁹. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har konstaterat att handbrandsläckare som är avsedda för hemmabruk kan ha en annan färg än röd, förutsatt att handbrandsläckaren i övrigt uppfyller kraven enligt standarden och att anvisningstexterna på brandsläckaren är tydliga och skrivna i kontrastfärger. Syftet med att tillåta design-släckare har varit att uppmuntra hushållen att skaffa primärsläckningsutrustning. De handbrandsläckare som ska finnas i offentliga byggnader måste alltså vara röda för att de säkert ska kunna identifieras och upptäckas. I praktiken har dock brandsläckare i andra färger redan noterats även i vissa offentliga lokaler.

Även i Norge är det tillåtet att använda handbrandsläckare som inte är förenliga med standarden, men enligt föreskriften om förbyggande av brand ska dessa förses med en märkning där det står på norska att produktens släckförmåga är begränsad och att produkten inte ersätter en obligatorisk handbrandsläckare (Forskrift om brannforebygging, § 23). Likaså ska även brandsläckare av spraytyp och andra mindre brandsläckare förses med en märkning.

Liksom i Finland bygger installationen av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar även i Sverige och Norge på byggbestämmelserna (Boverkets byggregler –

⁹ Webbplatsen Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Brandsläckare, Färg på brandsläckare. <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/brandskydd/brandskyddsutrustning/brandslackare/>. Hänvisat 25.9.2023.

föreskrifter och allmänna råd, BFS 2011:6, 5:251 ja 5:252; Byggteknisk forskrift (TEK17) med veiledning, § 11-12). I de svenska byggreglerna ställs vissa funktionella krav på anläggningarna. Som exempel kan nämnas att anläggningen måste aktivera sig tillräckligt snabbt och vara planerad så att dess pålitlighet inte påverkas av korrosion, temperaturväxlingar eller andra faktorer. Landskapet Åland har tagit modell av de svenska byggreglerna i sina byggbestämmelser, och de svenska reglerna har också använts som grund för beredningen av de funktionella krav som ingår i denna proposition.

När det gäller utförandet av automatiska släckanläggningar hänvisar man till de europeiska planeringsstandarderna. På samma sätt som i Finland finns det en nationell anvisning om brandlarmanläggningar som bygger på de europeiska standarderna. På planeringen och installationen av brandlarmanläggningar tillämpas i Sverige regler som utfärdats av Brandskyddsföreningen (Brandskyddsföreningen, SBF 110:8 Regler för brandlarm). Norge har en nationell standard om planering, installation, användning och underhåll av brandlarmanläggningar (NS 3960:2019 Brannalarmanlegg – Prosjektering, installasjon, drift og vedlikehold).

Kraven på verksamhetsutövarna och på personernas behörighet grundar sig huvudsakligen på självreglering och etablerad praxis inom branscherna. I Sverige har exempelvis behörigheten för den person som ansvarar för installation av brandlarmanläggningar definierats i en anvisning av Brandskyddsföreningen (SBF 1007:5 Behörig ingenjör brandlarm). Till behörighetskraven hör bland annat fem års arbetserfarenhet av brandlarmanläggningar samt förtrogenhet med relaterade författningar, standarder och anvisningar. Enligt tillämpningsanvisningen om den norska föreskriften om förebyggande av brand (Veiledning til forskrift om brannforebygging, 5 §) ska personer som installerar och underhåller brandskyddsanordningar ha tillräcklig kompetens, vilket kan påvisas till exempel genom ett godkännande från godkännandenämnden inom försäkringsbranschen (FG-godkjenning). För verifisering av kompetensen finns det också ett personcertifieringssystem, där Kiwa Inspecta beviljar dem som genomgått en kurs och avlagt ett prov med godkänt resultat ett kompetensbevis för automatiska släckanläggningar (blått kompetansebevis). Kompetensbeviset ska förnyas med fem års mellanrum, och en förutsättning för förnyande är att personen har utfört ett visst antal installations- och underhållsarbeten under de senaste 12 månaderna.

I Sverige finns det en nationell standard om underhåll av och service på handbrandsläckare (SS 3656:2018 Handbrandsläckare – Underhåll och omladdning) samt ett gransknings- och servicesystem som bygger på denna. Standarden innefattar rekommendationer om serviceintervall och serviceåtgärder i fråga om olika typer av handbrandsläckare samt om anteckning av utförd granskning och service på handbrandsläckare. I standarden delas underhållet av handbrandsläckare in i tre olika klasser. Ägaren till handbrandsläckaren ska göra en rutingranskning med en till tre månaders mellanrum. Det som ska kontrolleras i rutingranskningen är att brandsläckaren är placerad så att den är tillgänglig, etiketten är läsbar, tryckmätaren kan avläsas, sigillet är helt samt att brandsläckaren inte är uppenbart skadad. Tidpunkten för när handbrandsläckaren första gången ska granskas av en brandskyddstekniker fastställs i tillverkarens anvisningar, och därefter ska granskningar i allmänhet göras årligen. Granskningsintervallet kan emellertid vara kortare eller längre beroende på var handbrandsläckaren är placerad. Granskningar på reparationsverkstad motsvarar service på handbrandsläckare i Finland, och även serviceintervallen överensstämmer med lagstiftningen i Finland. Svenska brandsäkerhetsföretag SVEBRA har sedan 2007 upprätthållit ett system för personcertifiering och utbildning för brandskyddstekniker. SVEBRA beviljar den som avlagt utbildningen med tillhörande prov ett id-kort.

Även Norge har en nationell standard om underhåll av handbrandsläckare (NS 3910:2020 Brannmateriell – Vedlikehold av håndslokkere). Den reviderade standarden trädde i kraft den 1 januari 2021, och i samband med det måste alla förnya sina kompetensbevis, det vill säga avlägga ett teoriprov och ett praktiskt prov. Enligt standarden ska alla nya sökande utöver proven även avlägga en obligatorisk kurs. Handbrandsläckare kan granskas och underhållas även utifrån ett uppdragsavtal med ett handbrandsläckarföretag, och kompetensbeviset (grönt kompetansebevis) omfattar förutom handbrandsläckare även snabbrandposter. Kompetensbeviset är i kraft fem år, och det kan förnyas genom avläggande av ett prov. Rådet för underhåll av släckningsutrustning (Rådet for vedlikehold av brannsløkkemateriell) för ett register över alla certifierade företag och personer. I Norge ska handbrandsläckare i affärshus och offentliga byggnader granskas årligen, och underhållsintervallen överensstämmer med Finlands lagstiftning. Enligt standarden ska granskade och underhållna handbrandsläckare förses med ett sigill, vars färg ändras varje år.

I Sverige och Norge är det i princip inte obligatoriskt enligt lag att följa anvisningarna och standarderna om brandlarmanläggningar, automatiska släckanläggningar och underhåll av handbrandsläckare, men eftersom närmare lagstiftning saknas och delvis också i och med tillämpningsanvisningarna för myndighetsföreskrifterna är det i praktiken ändå obligatoriskt att följa dem. I Sverige bereds för närvarande en totalreform av byggbestämmelserna, och syftet med reformen är att byggbestämmelserna i stället för detaljerad lagstiftning och myndighetsanvisningar i högre grad ska bygga på standarderna och på anvisningar som tas fram på branschnivå¹⁰.

6 Remissvar

6.1 Diskussionsmöten

Under beredningen anordnades tre diskussionsmöten: den 10 april 2019, den 16 maj 2019 och den 8 oktober 2019. Sammanlagt deltog cirka 150 personer i diskussionsmötena. Syftet med diskussionsmötena var att få en övergripande bild av vilka synpunkter aktörerna och intressentgrupperna inom branschen har i synnerhet om behovet av förpliktande bestämmelser, förpliktelseernas innehåll och ändringarnas eventuella konsekvenser.

När det gäller granskning av och service på handbrandsläckare poängterades det i kommentarerna under diskussionsmötena att det är viktigt att bestämmelserna om handbrandsläckarföretag bevaras i sin nuvarande form. Ett nytt krav som vann brett understöd var det föreslagna kravet på arbetserfarenhet för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag. Bestämmelserna om gransknings- och serviceintervall för handbrandsläckare delade åsikterna. Vissa remissinstanser ansåg att intervallen bör förkortas medan andra ansåg att de bör förlängas. Det att tidpunkten för följande granskning ska antecknas på granskningsdekalen ansågs vara väsentlig information, och förslaget om en kombinerad gransknings- och servicedekal vann inte understöd. Förslaget att slopa skyldigheten för handbrandsläckarföretag att föra en förteckning över handbrandsläckare som genomgått granskning och service upplevdes vara problematiskt. I kommentarerna om produktkraven i fråga om handbrandsläckare påpekades det att märkningarna på handbrandsläckarna och uppgifterna på etiketten inte alltid uppfyller kraven enligt produktstandard. Alternativet att

¹⁰ Webbplatsen Boverket. Projekt att se över Boverkets byggregler.
<https://www.boverket.se/sv/byggande/uppdrag/mojlighetersnas-byggregler/>. Hänvisat 25.9.2023.

tillåta att även handbrandsläckare i andra färger än röd släpps ut på marknaden ansågs i princip inte vara ett problem, förutsatt att brandsläckarna i övrigt uppfyller kraven enligt standarderna.

När det gäller brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar betonades i kommentarerna behovet av att ersätta de upphävda föreskrifterna med nya författningar så snabbt som möjligt. Behörighetskraven för ansvariga personer vid installationsföretag väckte diskussion, och många förhöll sig avvaktande särskilt till förslaget att slopa utbildningskravet. I kommentarerna framhölls att det gällande utbildningskravet inte är någon garanti på yrkeskompetens, samtidigt som det också ansågs att en yrkeshögskoleexamen inom teknik bör krävas av ansvariga personer även framöver. Vidare föreslogs det att provet för ansvariga personer bör vara mer krävande och att fler år av arbetserfarenhet bör krävas. Angående förslaget att behörighetsintyget för ansvariga personer i fortsättningen inte ska vara tidsbundet uttrycktes en oro över hur man ska kunna säkerställa att de ansvariga personerna upprätthåller sin kompetens. I kommentarerna lyftes det också fram att alla avvikelser från den planerade lösningen ska antecknas på installationsbeviset över anläggningen och att det ansvar som innehavaren av anläggningen har för anläggningens underhåll bör preciseras. I fråga om besiktningsorganen för brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar betonades det under diskussionsmötena att besiktningsorganen behöver samarbeta och att en enhetlig besiktningspraxis måste säkerställas för att undvika variationer mellan olika besiktningsorgans besiktningsbeslut.

6.2 Remiss

Utkastet till regeringens proposition var ute på remiss den 27 juni–den 19 september 2022. Sammanlagt 56 yttranden kom in. Dessutom meddelade 10 remissinstanser att de inte har något att kommentera om propositionen. Remissvaren och ett sammandrag av dem finns på statsrådets webbsidor, där det redogörs för beredningen av propositionen [valtioneuvosto.fi/hankkeet_med_koden SM036:00/2017](http://valtioneuvosto.fi/hankkeet_med_koden_SM036:00/2017).

Remissvar inkom från kommunikationsministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, polisavdelningen vid inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, Ålands landskapsregering, Nödcentralverket, Transport- och kommunikationsverket, Utbildningsstyrelsen, Räddningsinstitutet, Finlands miljöcentral Syke, Säkerhets- och kemikalieverket, Södra Karelen välfärdsområde, Helsingfors stad, räddningsverken i Södra Karelen, Helsingfors stad, Jokilaaksot, Kymmenedalen, Västra Nyland, Uleåborg-Nordöstra Österbotten, Birkaland, Norra Karelen, Norra Savolax och Satakunta, Finlands Näringsliv, Finanssiala ry, gemensamt yttrande av Finsk Handel rf och Finlands Dagligvaruhandel rf, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat KOVA ry, LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry, Nuohosalan Keskusliitto ry, Paloturvallisuusliikkeiden liitto ry, Räddningsverkens partnerskapsnätverk, Byggnadsindustrin RT rf – CEN/TC295, Finlands uppföljningsgrupp RTT/SR023, Sprinklertekninen yhdistys ry, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands Egnahemsförbund rf, Suomen Palopäällystöliitto – Finlands Brandbefälsförbund ry, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland, Företagarna i Finland, Tulisija- ja savupiippuyhdistys TSY ry, gemensamt yttrande av Turva-alan yrittäjät ry, Sähköinfo Oy och Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry, Ab Alarm Control Alco Oy, Afire Oy, Are Oy, Avarn Security Oy, Bravida Finland Oy, Inspecta Tarkastus Oy, Itä-Uudenmaan Paloturva, Paloff Sammutusjärjestelmä Oy, PIL Paloilmoitinliike Consulting Oy, Probemen Oy, Presto Paloturvallisuus Oy, Teknosafe Oy, Turvata Oy Ab – Turvanasi-kedjan, Uudenmaan Paloturva Oy. Dessutom lämnade också en privatperson ett yttrande.

Nedan presenteras ett sammandrag av remissinstansernas centrala uppfattningar och ändringsförslag samt de ändringar som har gjorts i propositionen med anledning av remissvaren.

Flera remissinstanser ansåg det vara viktigt att den gällande lagstiftningen revideras och menade att propositionen förtydligar lagstiftningen. Det fanns även ett brett stöd för de mål som ligger till grund för propositionen.

När det gäller kraven och skyldigheterna i anslutning till verksamhetsutövning gick remissinstansernas åsikter isär. Det inkom yttranden för och emot de föreslagna ändringarna i den gällande lagstiftningen.

I fråga om företag som installerar brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ansåg Företagarna i Finland det vara motiverat att kravet på att den ansvariga personen ska vara anställd i huvudsyssla slopas och att kravet på att den ansvariga personen ska ha en faktisk möjlighet att sköta sin uppgift är tillräckligt för att trygga en ändamålsenlig verksamhet utan att det medför onödiga utmaningar för anordnandet av verksamheten. Aktörerna i branschen ansåg att förslaget att slopa kravet på huvudsyssla är problematiskt med tanke på tillsynen över verksamheten. Bland annat föreslog föreningen Sprinkleritekninen yhdistys att den ansvariga personen ska vara anställd eller till exempel verkställande direktör vid företaget, och att det ska införas en begränsning om att en person inte kan vara ansvarig person vid flera olika företag.

I fråga om behörighetskraven för ansvariga personer vid installationsföretag föreslog aktörer i branschen att utbildningskravet ska bevaras och att kravnivån delvis ska höjas jämfört med nuläget. I flera yttranden framhölls att en längre arbetserfarenhet än två år bör krävas och att kravets innehåll bör preciseras. Vidare ansågs det att behörighetsintyget bör vara tidsbundet även framöver och att villkoren för dess giltighet också bör skärpas så att giltigheten är bunden till utförandet av uppgifterna som ansvarig person. Turva-alan yrittäjät, Sähköinfo och STUL understödde i sitt gemensamma yttrande sloandet av utbildningskravet men ansåg att kravet på arbetserfarenhet ska vara minst tre år och att behörighetsintyget ska gälla högst fem år. Företagarna i Finland poängterade att provet för ansvariga personer och kravet på arbetserfarenhet är viktiga men ansåg att det är motiverat att slopa utbildningskravet och även behörighetsintygets tidsbundenhet. I den fortsatta beredningen av propositionen har kravet på arbetserfarenhet för ansvariga personer vid installationsföretag förlängts till tre år.

I flera yttranden framhölls att det behöver förtydligas hur kraven i 2 kapitlet ska tillämpas i förhållande till lagstiftningen om byggande och att det ska preciseras om kraven gäller alla brandlarmanläggningar eller endast brandlarmanläggningar som kopplats till nödcentralen. Remissinstanserna efterlyste en precisering av definitionen av termen brandlarmanläggning i synnerhet i förhållande till miljöministeriets förordning om brandsäkerheten i byggnader. I flera yttranden föreslogs också vissa tillägg och preciseringar i de krav som ställs på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. I den fortsatta beredningen har 1, 2 och 4 § i lagförslaget specificerats, och motiveringen har preciserats.

Räddningsverken föreslog i sina yttranden att etablerad praxis vid tillstånds- och ibruktagningsfasen av anläggningarna ska beaktas i lagstiftningen. De ansåg bland annat att det inte är tillräckligt att delge en redogörelse för den grundläggande karakteriseringen av anläggningen, utan att räddningsmyndigheten ska höras. Dessutom bör det föreskrivas i lag om räddningsmyndighetens uppgift att behandla utredningen och kontrollera planerna. Räddningsmyndigheten ansågs ha en viktig roll bland annat när det gäller att säkerställa att såväl förutsättningarna för räddningsverksamhet som planerna på och lösningarna för brandsäkerheten i byggnader beaktas i utförandet av anläggningarna. Även Nödcentralverket föreslog att det ska föreskrivas om verksamhetssätten och processen kring anläggningar som kopplas till nödcentralen och konstaterade att den gällande rättsgrunden är bristfällig i flera avseenden. De synpunkter som förs fram i räddningsverkens och Nödcentralverkets yttranden gäller dels tillståndsförfarandena i anslutning till byggande, dels Nödcentralverkets

förfaranden. Inga nya bestämmelser om detta har fogats till lagförslaget, men motiveringen till lagförslaget har preciserats.

Överlag understödde remissinstanserna förslaget att införa enhetliga besiktningintervall för brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Även förslaget att förkorta det första besiktningintervall i fråga om periodiska besiktningar vann understöd. I några yttranden föreslogs det att besiktningintervall för sprinkleranläggningar ska bevaras oförändrat. Införandet av kravet på förnyad besiktning ansågs vara en bra ändring.

I flera yttranden ansågs det vara problematiskt om brandlarmanläggningar som inte är kopplade till nödcentralen faller utanför skyldigheten att utföra periodiska besiktningar. Remissinstanserna framhöll att alla brandlarmanläggningar som baserar sig på lagstiftning eller tillståndsförfarande ska omfattas av skyldigheten att utföra periodiska besiktningar. De som tog upp detta i sitt yttrande var räddningsverken, Turva-alan yrittäjät, Sähköinfo, Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL, Finlands Näringsliv, Finanssiala, Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland, Alarm Control Alco och Inspecta Tarkastus. Utifrån remissvaren har begränsningen av skyldigheten att utföra periodiska besiktningar av brandlarmanläggningar (4 § 2 mom. i remissversionen) strukits.

Inspecta Tarkastus föreslog att besiktningorganet av nödcentralen ska få de uppgifter om kontaktpersonerna för anläggningarna som behövs i besiktningen av brandlarmanläggningar och släckanläggningar som är kopplade till nödcentralen samt aktuella uppgifter om de månatliga testningarna av anläggningarna. Till lagförslaget har fogats en 53 § om besiktningorganets rätt att få information.

Aktörerna i branschen förhöll sig delvis mycket kritiskt till kraven på granskning och service i fråga om handbrandsläckare. Presto och Teknosafe konstaterade att lagförslaget avviker från andra länders praxis och från CEN:s tekniska rapport, som för närvarande är under beredning, särskilt när det gäller gransknings- och serviceintervall, och ansåg att förslaget försämrar brandsäkerheten.

Presto och Teknosafe konstaterade att granskningsintervall för handbrandsläckare i allmänhet är ett år, inte två år. Presto och Teknosafe föreslog att serviceintervall på fem år ska bevaras i fråga om vattenbaserade brandsläckare, eftersom risken för funktionsodugliga handbrandsläckare ökar om serviceintervall förlängs till tio år och man övergår till ett system som bygger på anläggningstillverkarnas anvisningar. Paloturvallisuusliikkeiden Liitto föreslog att serviceintervall för handbrandsläckare ska vara högst tio år, dock så att tillverkarens anvisningar alltid ska följas. Itä-Uudenmaan Paloturva ansåg att ett krav på serviceintervall enligt tillverkarens anvisningar är bättre än ett serviceintervall på fem år.

I flera yttranden understöddes förslaget att handbrandsläckare som skaffats för hemmabruk ska falla utanför gransknings- och serviceskyldigheten. Paloturvallisuusliikkeiden liitto, Itä-Uudenmaan Paloturva, Presto och räddningsverket i Västra Nyland ansåg dock att avsaknaden av granskningskyldighet medför en risk för att handbrandsläckarna inte hålls i funktionsdugligt skick.

När det gäller bestämmelserna om handbrandsläckarföretagens verksamhetsutövning ansåg Finlands Näringsliv, Finanssiala och Nuohousalan Keskusliitto att de föreslagna kraven är bra, eftersom de gör det möjligt för flera företag att utföra granskningar av och service på handbrandsläckare. Företagarna i Finland understödde förslaget att tidsbundenheten i fråga om de ansvariga personernas behörighetsintyg och handbrandsläckarföretagens verksamhetsanmälan slopas och ansåg det vara motiverat att ett krav på ett års arbetserfarenhet

läggs till behörighetskraven för ansvariga personer. Itä-Uudenmaan Paloturva motsatte sig däremot förslaget att slopa tidsbundenheten.

Aktörerna inom handbrandsläckarbranschen ansåg att kravet på en fast serviceplats ska bevaras som ett krav som gäller alla företag för att säkerställa att kasserade handbrandsläckare återvinns och att släckmedlen samlas in för avfallshantering med beaktande av arbetarskyddsaspekterna och miljökraven. Annars kommer antalet brandsläckare som lämnas in för service enligt aktörerna i branschen att minska avsevärt samtidigt som antalet brandsläckare som ska återvinnas ökar.

Aktörerna inom handbrandsläckarbranschen föreslog att skyldigheten att föra en förteckning över utförda gransknings- och servicearbeten ska bevaras, men till skillnad från den gällande lagstiftningen ska detta innebära att ett dokument över alla brandsläckare som genomgått granskning och service, samt eventuella brister i dessa som behöver repareras, ska lämnas in till fastigheten. Enligt aktörerna i branschen är det viktigt att underskriften av den som utfört granskningen även i fortsättningen finns på gransknings- och servicedekalerna. Presto och Teknosafe föreslog att det enligt bestämmelserna om innehållet i granskningen och servicen ska vara obligatoriskt att följa tillverkarens anvisningar om granskning och service.

I den fortsatta beredningen har man sett över gransknings- och serviceskyldigheten i fråga om handbrandsläckare och 24–27 §, som gäller granskningens och servicens innehåll, samt kompletterat motiveringen.

Arbets- och näringsministeriet ansåg att den föreslagna lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning inte är tydliga i alla avseenden. Ministeriet ansåg det vara viktigt att förtydliga särskilt förhållandet mellan de produkter som hör till lagens tillämpningsområde och EU-lagstiftningen om byggprodukter. Vidare finns det ett behov av att förtydliga propositionens förhållande till EU:s allmänna lagstiftning om produktsäkerhet samt konsument säkerhetslagen. Ministeriet fäste också vikt vid att de begrepp som används måste vara tydliga.

Arbets- och näringsministeriet föreslog att man i den fortsatta beredningen ska bedöma om det behöver föreskrivas om en skyldighet för verksamhetsutövare att till en myndighet rapportera om en produkt som strider mot kraven eller som är farlig eller en skyldighet för ekonomiska aktörer att samarbeta i syfte att eliminera en fara. I den fortsatta beredningen bör det också bedömas om det finns ett behov av bestämmelser om påföljd.

Arbets- och näringsministeriet understödde förslaget att utnyttja marknadskontrollagen i tillsynen över brandskyddsanordningar. Ministeriet har ansett det vara ändamålsenligt att den nationella lagstiftningen om marknads kontroll förenhetligas mellan de olika sektorerna i så stor utsträckning som möjligt. Ministeriet konstaterade dock att det är viktigt att bedöma och vid behov i lag precisera om det inte är ändamålsenligt att i marknadskontrollen över tillämpningsområdet för sektorslagen i fråga tillämpa alla de tillsynsmetoder som anges i marknadskontrollagen.

Säkerhets- och kemikalieverket föreslog att det ska föreskrivas närmare i lag om tillämpningsområdet för de krav som anges i 2 kap. och om de undantag som gäller detta. Vidare föreslog Säkerhets- och kemikalieverket i sitt yttrande vissa preciseringar i räddningsmyndighetens uppgift att utöva tillsyn. I yttrandet poängterades också att en påföljdsavgift skulle vara ett effektivt sätt att ingripa i överträdelser av bestämmelserna.

Kommunikationsministeriet och Transport- och kommunikationsverket föreslog att motiveringen till propositionen ska preciseras när det gäller lagförslagets förhållande till lagen om transport av farliga ämnen. Enligt Transport- och kommunikationsverket bör lagens förhållande till den speciallagstiftning som tillämpas på transporter förtydligas, eftersom bestämmelserna i den nya lagen åtminstone delvis överlappar särskilt med vägtrafiklagen, sjötrafiklagen och lagen om marin utrustning. Vidare föreslog Transport- och kommunikationsverket att de begrepp som i propositionen används om transportmedel ska preciseras.

Utifrån yttrandena har det till 2 § i lagförslaget fogats ett 1 mom. för att förtydliga lagens förhållande till speciallagstiftningen samt ett 5 mom. för att förtydliga förhållandet till konsument säkerhetslagen. Dessutom har de begrepp som använts preciserats och motiveringen har kompletterats. Räddningsmyndighetens uppgift att utöva tillsyn har preciserats i 43 §.

Undervisnings- och kulturministeriet ansåg att de föreslagna bestämmelserna om provet för ansvariga personer och provets innehåll samt om det intyg som beviljas över avlagt prov är nödvändiga. Enligt ministeriet kan proportionaliteten av regleringen av yrken säkerställas endast genom att bindande bestämmelser utfärdas om krav som begränsar utövandet av ett reglerat yrke, till exempel det prov som förutsätts för erhållande av behörighet. Ministeriet ansåg också att propositionsutkastet har beretts med beaktande av de i lagen om yrkeskompetens angivna skyldigheterna i anslutning till dels erkännande av yrkeskompetens som förvärvats utomlands, dels den behöriga myndighet som ansvarar för erkännandet. Undervisnings- och kulturministeriet föreslog vissa preciseringar i paragraferna om anordnande av prov för ansvariga personer och i paragrafen om erkännande av yrkeskompetens som förvärvats utomlands. Vidare föreslog ministeriet att det bör bedömas om det finns behov av att i lagen även föreskriva om erkännande av yrkeskompetens i fråga om medborgare i andra länder än EU-/EES-länder och/eller yrkeskompetens som förvärvats i någon annan stat än en EU-/EES-stat. I den fortsatta beredningen av propositionen har 52 och 56 § i lagförslaget preciserats.

Justitieministeriet ansåg att de ändringar som föreslås i bestämmelserna om Säkerhets- och kemikalieverkets registerföring i princip är ändamålsenliga med tanke på skyddet för personuppgifter. Ministeriet fäste dock vikt vid rättsgrunden för behandlingen av personuppgifter och den lagstiftning som bygger på nationellt handlingsutrymme, och ansåg att propositionen till dessa delar behöver kompletteras. Vidare poängterade ministeriet att den föreslagna bestämmelsen inte föreskriver exakt om den personuppgiftsansvarige enligt dataskyddsförordningen, och att motiveringen i propositionsutkastet behöver kompletteras med avseende på det nationella handlingsutrymmet i fråga om den personuppgiftsansvarige samt grundlagsutskottets utlåtningspraxis. Justitieministeriet konstaterade att det i propositionsutkastet förblir oklart om registrets ändamål är förenligt med en offentlig informationstjänst. Ministeriet lyfte också fram andra behov av att precisera motiveringen.

Justitieministeriet ansåg att bestämmelserna om Säkerhets- och kemikalieverkets rättigheter att få information behöver preciseras i den fortsatta beredningen. Dessutom bör de föreslagna rättigheterna att få information bedömas separat i avsnitt 12 i propositionen. Enligt justitieministeriet behöver det i den fortsatta beredningen utredas om det är möjligt att utnyttja omprövningsförfarandet i fråga om Säkerhets- och kemikalieverkets beslut, även om en del av besluten är av sådan natur att det i fråga om dem inte är motiverat att utnyttja omprövningsförfarandet. Justitieministeriet föreslog också en precisering i paragrafen om förbud och tvångsmedel.

Enligt justitieministeriet har det i propositionsutkastet angetts korrekta förutsättningar och grunder för att de offentliga förvaltningsuppgifter som gäller besiktningsorgan och ordnandet

av prov för ansvariga personer kan anförtros någon annan än en myndighet, och de föreslagna bestämmelserna står inte i strid med 124 § i grundlagen. Justitieministeriet ansåg dock att det i fråga om besiktningsorganens befogenheter att företa inspektioner är motiverat att separat föreskriva om att ett besiktningsorgan inte får företa inspektionsåtgärder i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Utifrån justitieministeriets yttrande har 44–47 §, som gäller skyddet för personuppgifter och myndighetsregister, preciserats och motiveringen har kompletterats. Även 48 och 49 § har preciserats, och när det gäller ändringssökande har motiveringen till propositionen kompletterats. Angående besiktning av anläggningar i utrymmen som används för boende av permanent natur har det till lagförslaget fogats en 18 §, där det föreskrivs om rätten för innehavare av anläggning att få tillträde till bostad i samband med besiktningar.

Ålands landskapsregering påpekade i sitt yttrande att allt material i begärandet om yttrande inte hade översatts till svenska. Landskapsregeringen konstaterade att den beskrivning av behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket som ingår i motiveringen till lagstiftningsordning i propositionsutkastet är korrekt, liksom även beskrivningen av den åländska lagstiftningen. Den nya lagen kan medföra ändringar i den åländska lagstiftningen. Landskapsregeringen hade inget att kommentera om lagförslaget innehåll.

Vissa remissinstanser lyfte också fram lagstiftningsbehov i frågor som inte ingår vare sig i den gällande lagstiftningen eller i det propositionsutkast som varit på remiss. Det föreslogs att lagens tillämpningsområde ska utvidgas till att omfatta även installation, underhåll och besiktning av rökventilationsanläggningar, de krav på som ställs på rörsystem för släckvatten, besiktning av snabbrandposter, brandkontrollslösningar som tillhandahålls av bevakningsföretag och andra tjänsteproducenter i säkerhetsbranschen samt utförande, ibruktagande och övervakning av gasdetektorsystem. Vidare ansågs det att det behöver föreskrivas om beredskap inför antändning av eldrivna fordon och insamling av släckvatten, inklusive metoder som används vid släckning och insamling av släckvatten. Inga bestämmelser med ovanstående innehåll har fogats till propositionen. Bedömningen av lagstiftningsbehoven och ett ändamålsenligt regelverk skulle kräva en mer omfattande diskussion och ett bredare kunskapsunderlag.

De remissvar som inkom om förordningsutkastet beaktas separat i den fortsatta beredningen av förordningarna.

6.3 Respons från rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav sitt utlåtande om propositionen den 30 november 2023. Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg att utkastet till regeringens proposition mycket väl uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning. Enligt rådet har utkastet till proposition i sin helhet beretts på ett högklassigt sätt, och konsekvenserna för företag och myndigheter har bedömts grundligt. Rådet föreslog endast några mindre tillägg i propositionsutkastet.

Som föremål för utveckling föreslog rådet för bedömning av lagstiftningen att miljökonsekvenserna skulle kunna konkretiseras i propositionsutkastet, om möjligt. Antas till exempel återvinningen samt den korrekta kasseringen av produkter och anordningar minska eller öka till följd av förslagen som helhet? Vidare bör det i propositionsutkastet preciseras om förslagen sannolikt kommer att minska antalet felaktiga larm som kommer via brandlarmanläggningar som är kopplade till nödcentralen.

Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg att propositionens disposition kunde förtydligas genom att de krav och skyldigheter som följer av annan lagstiftning behandlas under rubriken Nuläge och bedömning av nuläget, varvid konsekvensbedömningarna blir tydligare och mer koncisa. Rådet konstaterade också att om regleringsbördan på företagen minskar, bör detta nämnas i konsekvensbedömningen. Vidare lyfte rådet fram att det i propositionen ännu tydligare kunde redogöras för de åtgärder som hushållen ansvarar för.

Utifrån rådets utlåtande har avsnitt 4.2 i propositionsutkastet kompletterats. Beskrivningen av de krav som grundar sig på annan lagstiftning har samlats till ett nytt avsnitt 2.10.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om vissa brandskyddsanordningar

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. Den föreslagna lagens tillämpningsområde motsvarar den gällande lagens tillämpningsområde.

Enligt 1 mom. 1 punkten innehåller lagen bestämmelser om de krav som ställs på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar som är fast installerade i byggnader och om arbeten för installation och underhåll av dessa anläggningar. Kraven gäller utförandet av nya anläggningar samt ändringar, reparationer och underhåll av befintliga anläggningar. I 2 kap. ingår de krav som gäller anläggningarna.

Enligt 1 mom. 1 punkten innehåller lagen också bestämmelser om besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Bestämmelser om besiktningsorganets besiktningsarbete finns i 7 § 2 mom. och 13 § 2 mom. i den gällande lagen, medan bestämmelser om skyldigheten för innehavaren av en anläggning att sörja för besiktningarna finns i 12 § i räddningslagen. Bestämmelser om besiktningarnas innehåll och om hur ofta besiktningarna ska utföras har tidigare funnits i förordningen om släckanläggningar och föreskriften om brandlarmanläggningar. För att regleringen ska bli tydligare föreslås det att bestämmelserna om besiktningar i sin helhet ska tas in i den föreslagna lagen.

Enligt 1 mom. 2 punkten innehåller lagen bestämmelser om arbetena för granskning av och service på handbrandsläckare, om skyldigheten att granska och utföra service på handbrandsläckare och om hur ofta granskningen och servicen ska utföras. De krav som gäller dessa tas in i 3 kap. Bestämmelser om arbetena för granskning av och service på handbrandsläckare finns i 7 § 3 mom. i den gällande lagen, medan bestämmelser om skyldigheten att granska och utföra service på handbrandsläckare finns i 12 § i räddningslagen och bestämmelser om hur ofta granskningen och servicen ska utföras i förordningen om granskning av handbrandsläckare. För att regleringen ska bli tydligare föreslås det att bestämmelserna i sin helhet ska tas in i den föreslagna lagen.

Enligt 2 mom. innehåller lagen bestämmelser om kraven på produkter och om visande av överensstämmelse med kraven. De produkter som omfattas av tillämpningsområdet räknas upp i 2 mom. De krav som gäller produkterna tas in i 4 kap. I lagen föreslås inga bestämmelser om användningen av dessa produkter, utan de föreslagna kraven gäller utsläppandet av produkterna på marknaden och således i första hand tillverkaren av produkterna.

Enligt 2 mom. 1 punkten omfattar tillämpningsområdet handbrandsläckare. En definition av handbrandsläckare tas in i 3 §. Det finns olika typer av handbrandsläckare och de kan enligt

släckmedlet delas in i till exempel pulversläckare, koldioxidsläckare och vätskebaserade släckare. En handbrandsläckare kan vara trycksatt eller utan tryck. Handbrandsläckare omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om tryckbärande anordningar och för dem finns produktstandarderna SFS-EN 3-7:2007, SFS-EN 3-8:2021 och SFS-EN 3-9:2007, av vilka del 7 är en frivillig harmoniserad standard och delarna 8 och 9 harmoniserade standarder. Bestämmelserna om tryckbärande anordningar omfattar endast de egenskaper som krävs av handbrandsläckarens tryckbehållare, medan bestämmelser om släckningsegenskaper hos, märkningar på och bruksanvisningar för handbrandsläckare finns i inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare (790/2001), som upphävs när den föreslagna lagen träder i kraft.

Enligt 2 mom. 2 punkten omfattar tillämpningsområdet brandfiltar och andra manuella och bärbara primärsläckningsprodukter som är avsedda för släckning av begynnande bränder. Med brandfilt avses i enlighet med produktstandard SFS-EN 1869:2019 en filt som inte är återanvändbar och som är avsedd att användas av en person. Primärsläckningsprodukter ska vara ett mer begränsat begrepp än primärsläckningsutrustning eller primärsläckningsredskap, som allmänt används för att avse all utrustning som skaffats för att trygga beredskapen för primärsläckning. Med primärsläckningsprodukter avses närmast produkter vars släckningsegenskaper kan testas och bestämmas på samma sätt som brandsläckare av spraytyp och andra små brandsläckare. Med primärsläckningsprodukter avses i detta sammanhang inte till exempel utanpåliggande patroner och motsvarande produkter.

Enligt 2 mom. 3 punkten omfattar tillämpningsområdet brandvarnare och kolmonoxidvarnare. Statsrådets förordning om brandvarnarens tekniska egenskaper (291/2009) upphävs när den föreslagna lagen träder i kraft. Brandvarnare som är avsedda för byggnader omfattas av byggproduktförordningens tillämpningsområde och för dem finns den harmoniserade produktstandard SFS-EN 14604:2008. Även kolmonoxidvarnare omfattas av byggproduktförordningens tillämpningsområde, men den europeiska produktstandard SFS-EN 50291-1:2018 som gäller dem har inte fastställts som en harmoniserad standard. Samma produkter kan också lämpa sig för användning i till exempel båtar och husvagnar, men när det gäller brand- och kolmonoxidvarnare som är avsedda för dem har det i standarderna ställts ytterligare krav och det kan också i annan lagstiftning finnas krav på produkttegenskaperna.

Enligt 4 punkten omfattar tillämpningsområdet anordningar som är avsedda att utgöra delar av brandlarmanläggningar som installeras i byggnader. En definition av brandlarmanläggning finns i 3 §. En brandlarmanläggning består av en centralapparat, en kraftkälla, branddetektorer, brandlarmknappar och larmdon samt utrustning för larmöverföring. Som produkter omfattas dessa av byggproduktförordningens tillämpningsområde och för dem har det fastställts harmoniserade produktstandarder i standardserien SFS-EN 54.

Enligt 5 punkten omfattar tillämpningsområdet anordningar som är avsedda att utgöra delar av automatiska släckanläggningar som installeras i byggnader. För flera produkter har det i anslutning till byggproduktförordningen fastställts harmoniserade produktstandarder. Dessutom finns det andra europeiska och allmänt använda internationella produktstandarder och produktcertifieringar.

Enligt 6 punkten omfattar tillämpningsområdet för produktkraven också andra släckanordningar som är avsedda att installeras i byggnader. Med dessa avses till exempel ett släcksystem som levereras som en enda enhet och installeras i fettkanalen i ett restaurangkök eller en släckanläggning som installeras så att anläggningen kan flyttas och installeras på nytt på en annan plats. När det gäller släckeffekten och andra egenskaper kan dessa i högre grad jämföras med primärsläckningsutrustning än med automatiska släckanläggningar, och på dem tillämpas

inte de krav som i 2 kap. ställs på arbeten för installation, underhåll och besiktning. Med släckanordningar som är avsedda att installeras i byggnader avses också snabbrandposter som är fast kopplade till en vattenkälla i byggnaden. Snabbrandposter omfattas av byggproduktförordningens tillämpningsområde och för dem har de harmoniserade produktstandarderna SFS-EN 671-1:2012 och SFS-EN 671-2:2012 fastställts.

Enligt 7 punkten omfattar tillämpningsområdet rökluckor, rökavgångsfläktar och rökskärmar som är avsedda att installeras i byggnader. Dessa produkter omfattas av byggproduktförordningens tillämpningsområde och för dem har de harmoniserade produktstandarderna SFS-EN 12101, delarna 1-3, fastställts. Till stöd för tillämpningen av produktstandarderna har det också publicerats nationella tillämpningsstandarder.

Enligt 8 punkten omfattar tillämpningsområdet produkter som är avsedda för märkning och belysning av utrymningsvägar, såsom utrymningsskyltar och utrymningsarmaturer. Bestämmelser om allmänna krav på produkterna och om innehållet i de anvisningar som medföljer produkterna finns i inrikesministeriets förordning om märkning och belysning av utrymningsvägar i byggnader (805/2005), som upphävs när den föreslagna lagen träder i kraft. Närmare tekniska krav på produkterna finns i standarder som hänför sig de författningar som gäller elsäkerhet.

Enligt 9 punkten omfattar tillämpningsområdet fabrikstillverkade satseldade eldstäder som är avsedda för förbränning av fasta ämnen och som förbinds med byggnadens rökkanal. Med fasta ämnen avses i synnerhet trä, men beroende på eldstaden kan också annan biomassa användas som bränsle. Med satseldad avses att bränslet tillförs eldstaden i satser, inte i form av kontinuerlig inmatning. Begreppet fabrikstillverkade eldstäder togs en gång i tiden i bruk i anvisningar och föreskrifter för att skilja dem från sådana eldstäder som är murade på plats och som regleras i bygglagen. Fabrikstillverkade eldstäder kan vara färdigmonterade eller bestå av element som monteras i enlighet med tillverkarens installationsanvisningar. Tillämpningsområdet ska vara begränsat till att gälla eldstäder som är avsedda för uppvärmning av det utrymme där de installeras. Till sådana eldstäder hör till exempel kaminer och ackumulerande spisar för uppvärmning av byggnader, bastuugnar och bakugnar. Tillämpningsområdet ska inte omfatta eldstäder som är avsedda för förbränning av flytande eller gasformiga ämnen eller andra uppvärmningsanordningar eller uppvärmningssystem. Tillämpningsområdet omfattar inte heller till exempel grillar, utomhuskaminer eller vedeldade badtunnor. Fabrikstillverkade eldstäder är byggprodukter och omfattas av tillämpningsområdet för byggproduktförordningen. Harmoniserade produktstandarder har fastställts för ackumulerande eldstäder, kaminer, köksspisar, spisinsatser och bastuugnar med kontinuerlig uppvärmning. Till stöd för tillämpningen av produktstandarderna har det också publicerats nationella tillämpningsstandarder. För eldstäder har det också angetts krav på ekodesign och energimärkning, men om dem föreskrivs det inte närmare i denna lag.

Enligt 10 punkten omfattar tillämpningsområdet produkter som är avsedda för byggande och utrustning av skyddsrum. De egenskaper som krävs av produkterna hänför sig till de krav på inrättande av skyddsrum som finns i räddningslagen. Med stöd av räddningslagen har statsrådets förordning om skyddsrum (408/2011) och inrikesministeriets förordning om tekniska krav på skyddsrum och om underhåll av anordningar i skyddsrum (506/2011) utfärdats. I förordningarna anges vilka krav som ställs på skyddsrummens konstruktion och vilken utrustning och vilka anordningar som ska finnas i skyddsrummen. Kraven gäller byggnadsdelar och fast installerade produkter, såsom dörrar och ventilationsanordningar, samt fristående produkter, såsom vattencisterner och torrklosetter. Med stöd av anordningslagen har statsrådets förordning om anordningar och utrustning i skyddsrum (409/2011) utfärdats. I förordningen föreskrivs det om de krav som ställs på anordningarnas och utrustningens egenskaper, funktion och

användningssätt. I förordningen föreskrivs det också om de uppgifter som ska ges om produkterna, om bruks-, underhålls- och installationsanvisningar samt om märkningen av produkterna.

2 §. Förhållande till annan lagstiftning. I 1 mom. föreskrivs det om lagens förhållande till annan lagstiftning. När det gäller produktbestämmelserna är den föreslagna lagen avsedd att vara en allmän lag som åsidosätts om det i speciallagstiftningen finns andra bestämmelser om kraven på produkterna. Det finns till exempel gällande speciallagstiftning om handbrandsläckare i trafikmedel, om vilka det föreskrivs bland annat med stöd av vägtrafiklagen (729/2018) och sjötrafiklagen (782/2019). Bestämmelsen motsvarar 3 § 1 mom. i den gällande lagen.

I paragrafen hänvisas det till annan lagstiftning som är central med tanke på tillämpningen av den föreslagna lagen.

I 2 mom. föreslås en hänvisning till bygglagen. En stor del av de produkter som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde är produkter som är avsedda att installeras i en byggnad, vilket innebär att användningen av dem vid byggande omfattas av bestämmelserna om byggprodukters egenskaper i bygglagen. Skyldigheterna att installera brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar har samband med tillståndsförfarandet enligt bygglagen. I den gällande anordningslagen föreskrivs det inte om något separat tillståndsförfarande för dessa anläggningar, och något sådant förfarande föreslås inte heller. Brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar installeras ofta i byggnader på grund av de förpliktelser som följer av bestämmelserna om brandsäkerhetskrav för byggnader. Också sådan frivillig installation av anläggningar som till exempel har samband med försäkringsvillkoren är en sådan åtgärd som i allmänhet kräver bygglov.

I 3 mom. föreslås en hänvisning till räddningslagen. Den allmänna underhållsskyldigheten enligt 12 § i räddningslagen gäller brandskyddsanordningar som har installerats i en byggnad med stöd av räddningslagen eller någon annan författning. Till dessa hör i synnerhet primärsläckningsprodukter, brandvarnare, brandlarmanläggningar, automatiska släckanläggningar, rökventilationsanordningar och utrymningsskyltar. Underhållsskyldigheten gäller också anordningar och utrustning i skyddsrum. Räddningsmyndigheterna övervakar underhållsskyldigheten som en del av sin tillsynsuppgift enligt räddningslagen.

I 4 mom. föreslås en hänvisning till lagen om tryckbärande anordningar, i vilken det föreskrivs om säkerhetskraven för handbrandsläckares tryckkärl och om visande av överensstämmelse med kraven. Dessa bestämmelser i lagen om tryckbärande anordningar baserar sig på direktivet om tryckbärande anordningar. CE-märkningen av handbrandsläckare baserar sig på bestämmelserna om tryckbärande anordningar. Direktivet om tryckbärande anordningar eller lagen om tryckbärande anordningar innehåller dock inga bestämmelser om handbrandsläckares släckningsegenskaper.

I 4 mom. föreslås vidare en hänvisning till lagen om transport av farliga ämnen (541/2023), nedan *TFÄ-lagen*. Handbrandsläckare är i 2 § 6 punkten i lagen om tryckbärande anordningar avsedda tryckbärande anordningar av samma slag som transportabla tryckbärande anordningar. På den periodiska besiktningen av dem tillämpas i enlighet med 86 § i lagen om tryckbärande anordningar TFÄ-lagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Vid den periodiska besiktning av handbrandsläckare som förutsätts i bestämmelserna om tryckbärande anordningar iaktas de besiktningsförfaranden som ingår i Transport- och kommunikationsverkets föreskrifter. Enligt 95 § i lagen om tryckbärande anordningar ska en periodisk besiktning av en släckare utföras minst vart elfte år. De periodiska besiktningarna utförs av sådana besiktningsorgan enligt 105 § i TFÄ-lagen som godkänts av Transport- och

kommunikationsverket. Besiktningsorganen benämns anmälda organ av typ A. I praktiken utförs besiktningarna av sådana i 107 § i TFÄ-lagen avsedda besiktningstjänster som godkänts och övervakas av ett anmält organ av typ A och som vanligen är handbrandsläckarföretag. Alla handbrandsläckarföretag fungerar dock inte som en besiktningstjänst och utför således inte periodiska besiktningar enligt lagen om tryckbärande anordningar.

I 5 mom. föreslås en hänvisning till konsument säkerhetslagen (920/2011). En del av de produkter som avses i 1 § är både produkter avsedda för professionellt bruk och konsumentprodukter. Även i lagen angivna besiktnings- och underhållstjänster kan tillhandahållas konsumenter. I 4 § i konsument säkerhetslagen föreskrivs det om lagens subsidiaritet och komplementaritet. Till den del det inte i någon annan lag föreskrivs om aspekter som hänför sig till konsumtionsprodukters och konsumenttjänsters säkerhet, med krav på en viss säkerhetsnivå, omfattas konsumentprodukter av konsument säkerhetslagen.

I 6 mom. föreslås en hänvisning till byggproduktförordningen, som är direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna. I byggproduktförordningen finns bestämmelser om angivande av egenskaper hos och CE-märkning av byggprodukter som omfattas av harmoniserade produktstandarder. Av de produkter som avses i 1 § omfattar byggproduktförordningens tillämpningsområde brandvarnare, kolmonoxidvarnare, delar till brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, rökventilationsanordningar samt fabrikstillverkade eldstäder. För många av dessa har det fastställts harmoniserade produktstandarder.

I 7 mom. föreslås en hänvisning till marknadskontrollagen. Marknadskontrollagen innehåller bestämmelser om marknadskontrollen av produkter, tillsynsmyndigheternas befogenheter och tillsynsmetoder samt om sökande av ändring i myndigheternas beslut. Säkerhets- och kemikalieverket är den marknadskontrollmyndighet som avses i marknadskontrollagen och Tullen den gränskontrollmyndighet för de yttre gränserna som avses i den lagen. I 1 § i marknadskontrollagen föreslås en bestämmelse om att den lagen ska tillämpas på tillsynen över efterlevnaden av denna lag.

I 7 mom. föreslås dessutom en bestämmelse om ekonomiska aktörer. I marknadskontrollagen är definitionen på ekonomisk aktör kopplad till sektorlagarna inom marknadskontrollagens tillämpningsområde, och därför föreslås att det i 7 mom. föreskrivs vad som avses med ekonomisk aktör i denna lag. Vid tillämpningen av marknadskontrollagen betraktas en i 40 § 1 mom. i denna lag avsedd verksamhetsutövare som en ekonomisk aktör.

Bestämmelser om marknadskontrollen av CE-märkta byggprodukter finns i bygglagen. Även om förfarandena för marknadskontroll i stor utsträckning överensstämmer med marknadskontrollagen, ska 8 mom. för tydlighetens skull innehålla en informativ hänvisning om detta.

3 §. Definitioner. Enligt 1 punkten avses med brandlarmanläggning en anläggning som upptäcker och som automatiskt ger larm om en begynnande brand. Ofta används begreppet automatisk brandlarmanläggning, vilket avser en brandlarmanläggning som är kopplad till nödcentralen. Definitionen ska dock också omfatta brandlarmanläggningar som ger brandlarmet till någon annan ständigt övervakad plats.

Enligt 2 punkten avses med automatisk släckanläggning en anläggning som upptäcker och släcker en brand eller håller branden under kontroll tills den kan släckas helt och hållet. Sprinkleranläggningar är typiska automatiska släckanläggningar.

Enligt 3 punkten avses med installationsföretag en verksamhetsutövare som installerar och underhåller brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar.

Enligt 4 punkten avses med besiktningsorgan en av Säkerhets- och kemikalieverket godkänd organisation som utför besiktningar av brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar.

I 5 punkten definieras handbrandsläckare. Med handbrandsläckare avses en bärbar, manuell brandsläckare som när den är funktionsduglig väger högst 20 kilogram. Definitionen omfattar inte mobila brandsläckare som väger mer än 20 kilogram. Definitionen motsvarar definitionen i gällande författningar och i europeiska standarder för handbrandsläckare.

Enligt 6 punkten avses med handbrandsläckaraföretag en verksamhetsutövare som granskar eller utför service på handbrandsläckare.

I 7 punkten definieras räddningsmyndighet. Med räddningsmyndighet avses välfärdsområdets räddningsmyndighet i enlighet med 26 § 2 mom. i räddningslagen.

2 kap. **Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar**

4 §. *Tillämpningsområde för kraven på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar.* I 2 kap. föreslås bestämmelser om kraven på utförande, underhåll och besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om tillämpningsområdet för dessa krav. Tillämpningsområdet motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen, men det förtydligas i synnerhet i fråga om brandlarmanläggningar.

Kraven gäller brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar för vars del installationen grundar sig på lagstiftning, såsom byggbestämmelserna. Kraven gäller också anläggningar för vars del installationen grundar sig på bygglov eller är ett villkor för något annat godkännande eller tillstånd av en myndighet. Exempelvis Säkerhets- och kemikalieverket kan ställa sådana villkor vid behandlingen av tillstånd för kemikalieanläggningar. Installationen av brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar kan grunda sig på bygglov till exempel när det vid projekteringen av en byggnad tillämpas ett i byggbestämmelserna avsett förfarande som baserar sig på en uppskattad brandutveckling.

Oberoende av orsaken till att en brandlarmanläggning eller automatisk släckanläggning installeras i en byggnad ska kraven alltid gälla sådana anläggningar där brandlarmet kopplas till nödcentralen genom en dataförbindelse. Det är nödvändigt att föreskriva om utförandet av anläggningar som är kopplade till nödcentralen så att anläggningarnas funktionssäkerhet och tillförlitlighet säkerställs. Nödcentralen behandlar brandlarm som ges via brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar som nödmeddelanden och förmedlar uppdraget till räddningsverket i enlighet med en på förhand fastställd larmrespons.

Enligt paragrafen gäller kraven alltid också automatiska släckanläggningar som ansluts till vattentjänstverkets ledningsnät eller till en byggnads vatten- och avloppsanordningar. Bestämmelser om anslutning av släckanläggningar till en byggnads vattenanordningar finns i miljöministeriets förordning om byggnaders vatten- och avloppsinstallationer (1047/2017). Vid installationen av släckanläggningar är det viktigt att hälsorisker undviks och att återströmning till fastighetens vattenanordning inte kan ske. Anslutningen förutsätter tillstånd av vattentjänstverket. Bestämmelser om detta finns i lagen om vattentjänster (119/2001). En del av

villkoren för anslutning ingår i vattentjänstverkets allmänna leveransvillkor, en del avtalas i ett avtal mellan vattentjänstverket och kunden.

Enligt lagens tillämpningsområde (1 § 1 mom. 1 punkten) ska kraven endast gälla anläggningar som är fast installerade i byggnader, det vill säga inte till exempel anläggningar som installeras i trafikmedel eller anordningar som installeras för att skydda processer eller anordningar. Definitionen av brandlarmanläggningar omfattar inte andra typer av brandvarnings-, säkerhets- och larmsystem, och installationen av dem ingår inte heller i tillämpningsområdet för 2 kap. I jord- och skogsbruksministeriets förordning om brandtekniska krav för byggnader som understöds (265/2019) finns närmare bestämmelser om brandvarnare i vissa husdjursbyggnader och om de egenskaper som krävs av dem. Dessa brandvarnarsystem omfattas inte av tillämpningsområdet för 2 kap., förutsatt att de inte kopplas till nödcentralen.

5 §. Krav på utförandet i fråga om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska konstrueras och installeras så att de fungerar på avsett sätt och, när de underhålls korrekt, är funktionsdugliga under den planerade livslängden. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 7 § 1 mom. i den gällande lagen. Nytt jämfört med den tidigare regleringen är att det föreskrivs om de funktionella kraven.

Vid utförandet av en anläggning är utgångspunkten att den är lämplig för sitt ändamål. Anläggningen ska dessutom vara säker med tanke på människor, egendom och miljön. Vid planeringen av en anläggning ska man beakta den verksamhet som bedrivs i objektet samt objektets konstruktion eller andra faktorer som inverkar på brand- och personsäkerheten. Anordningar, komponenter och andra tillbehör ska vara avsedda för användningen och förhållandena i fråga och uppfylla de krav som gäller för dem. Bestämmelser om krav som ställs på anordningarna finns till exempel i byggproduktförordningen.

Enligt 2 mom. ska brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar uppfylla de funktionella krav som gäller tillförlitligheten hos anläggningarnas funktion, anläggningarnas egenskaper, kompatibiliteten samt skyddet av anläggningarna mot skadliga verkningar. Ett funktionellt krav på en brandlarmanläggning är att en begynnande brand kan upptäckas på ett tillförlitligt sätt, medan ett funktionellt krav på en automatisk släckanläggning är att en begynnande brand släcks eller att en brand hålls under kontroll. Till de funktionella kraven hör också till exempel täckning av det område som ska skyddas, tillräckligt snabb aktivering av anläggningen, givande av behövliga larm i en byggnad, förmedling av brand- och felmeddelanden, kompatibilitet hos anläggningens komponenter, anordningar och tillbehör, skydd av anläggningen mot förhållandena i en byggnad och miljön samt förebyggande av felaktiga meddelanden och ofog. Kraven gäller också behövliga märkningar och skyltar. Till exempel den plats där brandlarmcentralen och sprinklercentralen är placerade ska märkas ut med skyltar så att det är möjligt att lätt och utan obefogat dröjsmål hitta centralen när en anläggning ger larm. Här avses också till exempel skyltar som hjälper lokalens användare att upptäcka var brandlarmknapparna finns. Enligt 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om de funktionella kraven genom förordning av inrikesministeriet.

Det är inte ändamålsenligt att i detalj föreskriva om de tekniska detaljerna för utförandet av en anläggning, utan anläggningarna ska även i fortsättningen utföras med iakttagande av standarder och andra allmänna planeringsanvisningar. Det finns europeiska och internationella standarder med tekniska lösningar för planeringen och installationen av anläggningarna. Det enklaste sättet att visa att de funktionella kraven uppfylls är att iaktta standarden eller någon annan allmänt godkänd planeringsanvisning. Det kan dock finnas även andra lösningar, och det är inte ändamålsenligt att i regleringen hänvisa direkt till standarder på det sätt som tidigare var vanligt.

Vid utförandet av brandlarmanläggningar används oftast det ST-direktiv som Sähkötieto ry publicerat. Den senaste versionen av direktivet är från 2019 (Planering, installation och underhåll av brandlarmanläggning 2019, ST-ohjeisto 16). Direktivet innehåller kraven enligt SFS-EN 54 seriens standarder som gäller brandlarmanläggningar. Vid utförandet av automatiska släckanläggningar används oftast europeiska standarder, bland annat SFS-EN 12845:2015 (Fasta släcksystem. Automatiska sprinklersystem. Utförande, installation och underhåll) och SFS-EN 16925:2018 (Fasta släcksystem. Automatiska boendesprinkler. Utförande, installation och underhåll).

6 §. *Grundläggande karakterisering av anläggningarna.* Jämfört med den tidigare regleringen förtydligas och stärks dokumenteringen av den grundläggande karakteriseringen, planeringen och utförandet av anläggningarna i den föreslagna lagen. Skyldigheten enligt 1 mom. att utarbeta en redogörelse för den grundläggande karakteriseringen av en anläggning motsvarar delvis den tidigare regleringen. I förordningen om släckanläggningar föreskrivs det om en skyldighet att göra en utredning över planeringsgrunderna och i föreskriften om brandlarmanläggningar ingick det en skyldighet att skriva in den grundläggande karakteriseringen i protokollet över installationen.

Syftet med den redogörelse som avses i paragrafen är att säkerställa att den grundläggande karakteriseringen av en anläggning motsvarar det avsedda användningsändamålet med och särdragen hos det objekt som ska skyddas. Den grundläggande karakteriseringen utarbetas utifrån uppgifter som den som påbörjar ett byggprojekt och projekteraren ger samt vid behov utifrån uppgifter som det installationsföretag som utför anläggningen ger. Redogörelsen ska till sin struktur vara ett fritt formulerat dokument och det ska utarbetas i det skede av byggprojektet då planeringen av anläggningen preciseras innan installationsarbetet inleds. Redogörelsen utarbetas för närvarande vanligen av den som planerar anläggningen. Redogörelsen ska utgöra en del av de dokument som upprättas över anläggningens utförande och den ska fogas till det installationsbevis som avses i 7 §.

I redogörelsen för den grundläggande karakteriseringen ska det dokumenteras vilka val som gjorts vid planeringen och på vilka grunder. I redogörelsen anges de regler för planeringen som ska iakttas och eventuella andra krav samt undantagen från planeringsreglerna. I fråga om brandlarmanläggningar ska i redogörelsen anges grunderna för dimensioneringen av anläggningen och hur larmgivningen utförts. I redogörelsen ska också anges grunden för bestämmande av anläggningen, det vill säga vilken författning installationen av brandlarmanläggningen baserar sig på eller huruvida installationen grundar sig till exempel på bygglov eller något annat tillståndsförfarande. Grunden för bestämmande av anläggningen avgör om den kan kopplas till nödcentralen. I fråga om släckanläggningar ska i redogörelsen anges typen av anläggning, skyddets omfattning, grunderna för dimensioneringen av anläggningen samt de krav som ska iakttas vid utförandet av anläggningen. I fråga om sprinkleranläggningar anges också sprinklerklass samt de krav som ska ställas på vattenkällan.

En redogörelse ska också utarbetas om ändringar och utbyggnader som till sin svårighetsgrad eller omfattning kan jämföras med installation av en ny anläggning. Till dessa ändringsarbeten hör till exempel sådana ändringar i en byggnad som kräver bygglov och i samband med vilka det också görs ändringar i brandlarmanläggningen eller släckanläggningen, till exempel så antalet munstycken i släckanläggningen eller antalet detektorer i brandlarmanläggningen ökas eller minskas. Också till exempel utbyte av brandlarmcentralen eller av utlösningscentralen för en släckanläggning är sådana ändringsarbeten.

Enligt 2 mom. ska redogörelsen delges räddningsmyndigheten. Syftet med delgivningen av redogörelsen är för sin del att möjliggöra styrning och rådgivning från räddningsmyndighetens

sida, även om man i byggprojekt ofta också annars står i kontakt med räddningsmyndigheten i anslutning till utförandet av en anläggning. Räddningsmyndigheten granskar eller godkänner inte planen för anläggningen och beslutar inte om kopplingen av anläggningen till nödcentralen. Det är dock viktigt att räddningsverket får information om anläggningarna i ett tidigt skede så att även förutsättningarna för räddningsverksamheten kan beaktas i tillräcklig utsträckning vid utförandet av anläggningarna. Räddningsverket behöver uppgifter om anläggningarna också för sin tillsyn och för nödcentralen för utarbetande av larmresponsen för objektet. Lämnandet av redogörelsen till byggnadstillsynsmyndigheten styrs av bestämmelserna i bygglagen. Specialbeskrivningar är inte en förutsättning för tillståndsbehandling och de omfattas inte heller av myndighetens inspektionsskyldighet, utan de endast delges myndigheten.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om innehållet i den redogörelse som ska utarbetas för den grundläggande karakteriseringen av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

7 §. Installationsbevis. Dokumenteringen av utförandet av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar är viktig vid ibruktageandet av en anläggning och under användningen av den. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak de tidigare bestämmelserna. I föreskriften om brandlarmanläggningar föreskrevs det om ett protokoll för installation av en brandlarmanläggning. Med protokollet avsågs ett dokument med en stegvis beskrivning av planeringen, installationen, ibruktageandet och överlåtelsen av en brandlarmanläggning. I bilagan till föreskriften om brandlarmanläggningar förtecknades de saker som ska antecknas i protokollet. I förordningen om släckanläggningar finns bestämmelser om en installationsaffärs skyldighet att utfärda ett installationsintyg för en byggnads ägare och innehavare. Bestämmelserna om innehållet i installationsintyget är inte lika detaljerade som bestämmelserna om protokollet för installation av en brandlarmanläggning i föreskriften om brandlarmanläggningar. I föreskriften om brandlarmanläggningar föreskrevs det om kvittering och underskrift i olika arbetsskedet, medan det i förordningen om släckanläggningar föreskrivs att installationsintyget ska undertecknas av affärens ansvarsperson.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att det för utförandet av en anläggning ska upprättas ett installationsbevis som innehåller en beskrivning av anläggningens tekniska utförande och dokumentation av de provningar, mätningar och andra åtgärder som installationsföretaget har vidtagit för att säkerställa att anläggningen är funktionsduglig. Installationsbeviset ska innehålla en beskrivning av anläggningens funktioner samt dokumentation av programmeringen av anläggningen och av att använda anordningar och komponenter överensstämmer med kraven och är kompatibla. Installationsbeviset ska till sin struktur vara ett fritt formulerat dokument som upprättas av det installationsföretag som ansvarat för arbetet och undertecknas av installationsföretagets ansvariga person. Branschorganisationerna har utarbetat modeller för detta.

Ett installationsbevis ska upprättas över alla arbeten, det vill säga även över utbyggnads-, ändrings- och reparationsarbeten. För reparationsarbeten som ska betraktas som ringa, såsom byte av en enskild detektor, krävs det inget installationsbevis, men även dessa arbeten ska dokumenteras till exempel genom att de utförda arbetena antecknas i serviceboken eller i ett motsvarande dokument.

Installationsbeviset upprättas och ställs till förfogande för anläggningens innehavare. Uppgifterna i installationsbeviset och dess bilagor behövs vid underhållet av anläggningen samt vid ibruktagningsbesiktningar och periodiska besiktningar, och därför är det nödvändigt att beviset bevaras under anläggningens livslängd.

Enligt 2 mom. ska installationsbeviset innehålla information och anvisningar om vad som ska beaktas vid användningen och underhållet av anläggningen. I praktiken utarbetar installationsföretaget ofta ett förhandsifyllt underlag för anläggningens service- och underhållsprogram.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om innehållet i ett installationsbevis och om de dokument och den information som fogas till beviset utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

8 §. Installationsföretags skyldigheter. I paragrafen föreslås samlade bestämmelser om installationsföretagens uppgifter.

Enligt paragrafens 1 mom. ska ett installationsföretag se till att installations- och underhållsarbeten utförs sakkunnigt och i enlighet med god teknisk praxis. Bestämmelsen motsvarar till sitt sakinhåll 10 § 1 mom. i den gällande lagen. Med god teknisk praxis avses motsvarande som med god byggnadssed i bygglagen, det vill säga allmänt godkända och använda förfaranden som leder till ett gott och högklassigt slutresultat.

Enligt 2 mom. ska installationsföretaget säkerställa att en anläggning uppfyller kraven. Installationsföretaget utför funktionstester som omfattar hela anläggningen, inklusive program och gränssnitt till andra anordningar. Utöver installationsföretagets kontroll av det egna arbetet ska en certifieringsbesiktning enligt 15 § utföras innan anläggningen tas i bruk. Installationsföretaget sörjer för att certifieringsbesiktningen utförs.

Enligt 3 mom. ska installationsföretaget upprätta ett installationsbevis och andra dokument som hänför sig till utförandet av anläggningen och ställa dem till innehavarens förfogande. Med innehavare av en anläggning avses den som äger och innehar den byggnad i vilken anläggningen har installerats och som bland annat ingår ett avtal med Nödcentralverket om att anläggningen kopplas till nödcentralen.

På underhållsarbeten på en anläggning tillämpas samma krav som på installationsarbeten. Endast ett installationsföretag kan utföra sådana underhållsarbeten som till sin tekniska svårighetsgrad kan jämföras med installations- eller ändringsarbeten på en ny anläggning eller som förutsätter kunskaper om underhållet av anläggningsmodellen i fråga. Till exempel programmering av brandlarmanläggningar är ett sådant arbete som i praktiken ofta förutsätter att anläggningsleverantören ger en introduktion. Åtgärder som hänför sig till det dagliga underhållet av en anläggning och som enligt bruks- och underhållsanvisningarna för anläggningen ankommer på användaren kan vidtas inte bara av installationsföretaget utan även av någon annan person som är förtrogen med uppgiften och som iakttar anvisningarna.

9 §. Förutsättningar som gäller installationsföretag. I denna paragraf och i 10 § föreskrivs det om de krav som ställs på verksamheten som installationsföretag. Kraven motsvarar i huvudsak kraven i 8 och 9 § i den gällande lagen. Till skillnad från tidigare ska bestämmelser om de krav som ställs på ett installationsföretag inte längre utfärdas på förordningsnivå, och bestämmelserna ska inte vara lika detaljerade.

I 1 mom. föreskrivs det att ett installationsföretag ska ha minst en ansvarig person som är verksamhetsutövare eller anställd hos installationsföretaget i fråga. För att kravet på anställning ska uppfyllas förutsätts inte nödvändigtvis ett anställningsförhållande, utan också en person som har en ställning som bolagsman eller direktör kan komma i fråga. Det väsentliga är att den ansvariga personen har en sådan ställning i installationsföretagets organisation att personen har faktiska förutsättningar att sköta sin uppgift. Det ska inte längre förutsättas att den ansvariga

personen är anställd i huvudsyssla hos installationsföretaget, men kravet på ett anställningsförhållande kan ändå inte uppfyllas genom ett uppdragsavtal.

Den ansvariga personen ser till att installations- och underhållsarbetena utförs i enlighet med bestämmelserna och att de personer som utför arbetena har behövlig kompetens och har fått introduktion i sina uppgifter. Bestämmelserna om den ansvariga personen undanröjer eller minskar inte verksamhetsutövarens ansvar. Den ansvariga personen ska ges tillräckliga möjligheter att leda och övervaka arbetet. Beroende på hur omfattande företagets verksamhet är kan det i praktiken behövas flera ansvariga personer, till exempel om verksamheten bedrivs på olika håll i landet eller inom flera områden av installations- och underhållsverksamheten.

Enligt 2 mom. ska en ny ansvarig person utses inom tre månader från det att den ansvariga personen byts ut eller är förhindrad att sköta sin uppgift av någon annan orsak än en kortvarig frånvaro. En kortvarig frånvaro är till exempel semester.

Enligt 3 mom. ska installationsföretaget förfoga över alla anordningar, redskap och system som behövs vid installation och underhåll av anläggningarna. Hit hör också till exempel den anläggningsspecifika programvara som behövs vid ibruktagande och underhåll av en anläggning.

10 §. Installationsföretags verksamhetsanmälan. Enligt 1 mom. ska ett installationsföretag göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket för registreringen av och tillsynen över verksamheten. Säkerhets- och kemikalieverket kontrollerar den inkomna anmälan och, om uppgifterna är korrekta, sänder en bekräftelse av anmälan. Om anmälan är bristfällig begär verket att uppgifterna kompletteras. På behandlingen av anmälan tillämpas förvaltningslagen (434/2003). Uppgifterna förs in i det register som avses i 44 §. En del av uppgifterna är tillgängliga och sökbara i det offentliga register som finns på Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats.

Enligt 2 mom. ska verksamhetsanmälan innehålla behövliga uppgifter om verksamhetsutövaren och den ansvariga personen. I anmälan ska det ingå en precisering av området för den installations- och underhållsverksamhet som ska utövas, till exempel installations- och underhållsarbeten på brandlarmanläggningar eller installations- och underhållsarbeten på vissa typer av automatiska släckanläggningar. Området för installations- och underhållsverksamheten kan inte vara mer omfattande än det för vilket företagets ansvariga person har behörighetsintyg. Bestämmelser om behörighetsintyget och verksamhetsområdena finns i 14 §.

Enligt 3 mom. ska installationsföretaget underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om byte av ansvarig person eller om andra väsentliga förändringar av verksamheten. Detta avser också en anmälan om att verksamheten har upphört. Anmälan ska göras inom en månad. Motsvarande anmälningskyldighet föreligger också när den ansvariga personen är förhindrad att sköta sin uppgift av någon annan orsak än en kortvarig frånvaro.

11 §. Uppgifter för ansvariga personer vid installationsföretag. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak de gällande bestämmelserna. Bestämmelser om den ansvariga personens uppgifter finns i 9 § 1 mom. i den gällande lagen och i 7 § i förordningen om släckanläggningar samt tidigare också i föreskriften om brandlarmanläggningar.

Enligt 1 mom. ska den ansvariga personen vid ett installationsföretag se till att bestämmelserna följs i installations- och underhållsarbeten och att utförandet till alla delar är förenligt med god teknisk praxis och överenskommen grundläggande karakterisering. Den ansvariga personen ser till att de olika arbetskedena konstateras ha genomförts på behörigt sätt. Den ansvariga

personen ska också sörja för och övervaka underentreprenörernas installations- och underhållsarbete på motsvarande sätt som installationsföretagets eget arbete. I praktiken innebär detta anvisningar om hur arbetet ska utföras samt övervakning av att arbetet utförs i enlighet med givna anvisningar.

I 2 mom. föreskrivs det att den ansvariga personen undertecknar installationsbeviset. Bestämmelser om installationsbeviset finns i 7 §.

Enligt 3 mom. ska den ansvariga personen känna till gällande författningar och upprätthålla sin kompetens, men påvisandet av detta är dock inte förenat med formbundna skyldigheter. Installationsföretaget ska se till att den ansvariga personens yrkesskicklighet upprätthålls.

12 §. *Prov för ansvariga personer vid installationsföretag.* I paragrafen föreslås bestämmelser om provet för den ansvariga personen vid ett installationsföretag. Den föreslagna paragrafen är ny, men motsvarar de tidigare bestämmelserna. Enligt 9 § 2 mom. i den gällande lagen ska den ansvariga personen visa sin behörighet genom prov som ordnas av Säkerhets- och kemikalieverket eller av en instans med adekvat sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. I förordningen om släckanläggningar preciseras det att med prov avses ett förhör genom vilket det påvisas kännedom om bestämmelser och anvisningar som gäller konstruktions-, installations- och servicearbeten i fråga om automatiska släckanläggningar. I föreskriften om brandlarmanläggningar hänvisades det å sin sida till den examen för brandlarmanläggningar som visar på kännedom om föreskrifterna. I föreskriften om brandlarmanläggningar förutsattes också att besiktningsorganets besiktningsmän avlägger examen för brandlarmanläggningar. Provet för den ansvariga personen ska dock inte längre vara avsett för att påvisa kompetensen hos besiktningsorganets besiktningsmän och inte heller som ett universellt sätt att påvisa andra personers yrkeskompetens.

I 1 mom. anges vad som avses med provet för ansvariga personer. Provet ska i enlighet med nuvarande praxis omfatta de kunskaper och färdigheter som behövs i uppgiften som ansvarig person samt de författningar, standarder och anvisningar som hänför sig till konstruktions-, installations- och underhållsarbeten. Provet för den ansvariga personen vid ett installationsföretag ska vara ett teoriprov. Provet kan liksom för närvarande bestå av flera delar, och det kan innehålla till exempel en del om bestämmelser, en teknisk del enligt anläggningstyp eller en planeringsuppgift.

Bestämmelser om ordnandet av prov och om det intyg som utfärdas över provet finns i 52 §. I 2 mom. ska det för tydlighetens skull ingå en informativ hänvisning om detta.

13 §. *Behörighetskrav för ansvariga personer vid installationsföretag.* I paragrafen föreslås bestämmelser om behörighetskraven för ansvariga personer. Paragrafen motsvarar delvis 9 § 2 mom. i den gällande lagen, i vilket behörighetskravet utgörs av utbildning, arbetserfarenhet och provet för ansvariga personer. Det ska dock inte längre föreskrivas om något krav på utbildning.

Behörighetskravet är ett intyg över avlagt prov för ansvariga personer och tillräcklig arbetserfarenhet. Arbetserfarenheten ska vara tillräckligt omfattande med beaktande av den kompetens som behövs i den ansvariga personens uppgifter samt den anläggning som installations- och underhållsarbetena gäller. I arbetserfarenheten kan ingå till exempel installations- och underhållsarbeten, övervakning av installationsarbeten, planering, ibruktagande av anläggningar och programmering. Arbetserfarenheten kan förvärfvas på olika sätt och den ska omfatta sammanlagt minst tre år.

14 §. Verifiering av behörigheten för ansvariga personer vid installationsföretag. I 1 mom. föreskrivs det om ansökan om behörighetsintyg. Ansökan ska utöver behövliga person- och kontaktuppgifter innehålla en redogörelse för att behörighetskraven i 13 § uppfylls. Behörighetsintyg kan sökas endast för ett sådant område av installations- och serviceverksamheten som motsvarar det prov som den ansvariga personen har avlagt. Ansökan om behörighetsintyg ska lämnas till Säkerhets- och kemikalieverket. I praktiken görs ansökan via verkets e-tjänst. Säkerhets- och kemikalieverket behandlar ansökan och bedömer om behörighetskraven uppfylls. Om ansökan är bristfällig ombeds sökanden komplettera uppgifterna.

Enligt 2 mom. ska Säkerhets- och kemikalieverket utfärda ett behörighetsintyg för den som uppfyller behörighetsvillkoren. Ansökan kan också avslås. Uppgifter om behörighetsintyget ska föras in i det register som avses i 44 §.

I 3 mom. anges vilka områden av installations- och underhållsverksamheten ett behörighetsintyg kan gälla. Samma indelning gäller också för de verksamhetsområden som ska anges i företagets verksamhetsanmälan. I den gällande lagstiftningen finns det inga bestämmelser om företagets verksamhetsområden eller de ansvariga personernas behörighetsområden, utan de har utformats i Säkerhets- och kemikalieverkets beslutspraxis. Specificeringen av verksamhetsområdena är förenad med rättigheterna att bedriva näringsverksamhet, och därför är det nödvändigt att föreskriva om dem. Verksamhetsområdena ska fastställas utifrån anläggningstyp och den kompetens som installations- och underhållsarbetena förutsätter och de ska motsvara den nuvarande indelningen, dock så att skumsläckanläggningarna avskiljs till ett eget område. Det finns dessutom F-gasanläggningar, men bestämmelser om installations- och underhållsarbeten på dem finns i miljöskyddslagen (527/2014). Med i 7 punkten avsedda andra områden som kan specificeras avses till exempel en ny typ av anläggning där kraven på utförande skiljer sig från andra specificerade områden i sådan omfattning att den ansvariga personens kompetens behöver verifieras separat för området i fråga. Säkerhets- och kemikalieverket kan göra en bedömning av detta.

Det ska inte längre föreskrivas om någon skyldighet att förnya behörighetsintyget. I enlighet med 9 § 2 mom. i den gällande lagen har behörighetsintygen utfärdats för viss tid. Det föreslås inga väsentliga ändringar i bestämmelserna, vilket innebär att de tidigare behörighetsintygen förblir i kraft så länge beslutet om beviljande är i kraft. Inom denna tid ska en person kunna ansöka om förnyat behörighetsintyg. För förnyandet krävs dock inget nytt prov för ansvariga personer. Bestämmelser om övergångsperioden finns i 62 §. Bestämmelser om återkallande av behörighetsintyg finns i 49 §.

15 §. Certifieringsbesiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. I denna paragraf och i 16 § föreskrivs det om besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Paragraferna motsvarar i huvudsak de tidigare bestämmelserna, men de lyfts från förordningsnivå till lagnivå. Avsikten är att bestämmelserna om besiktningsskyldigheten ska ingå i denna lag i stället för i räddningslagen. Dessutom förenhetligas begreppen.

I 1 mom. föreskrivs att brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska genomgå besiktning innan de tas i bruk. I praktiken innebär detta att certifieringsbesiktningen utförs innan en med anläggningen skyddad byggnad eller del av en byggnad tas i bruk. Det ska också utföras en certifieringsbesiktning av ändringar och utbyggnader som till sin svårighetsgrad eller omfattning kan jämföras med installation av en ny anläggning. Liksom för närvarande ska de besiktningsorgan som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt ha rätt att utföra besiktningarna.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i certifieringsbesiktningen. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak det som föreskrivs i förordningen om släckanläggningar och föreskriften om brandlarmanläggningar. Vid certifieringsbesiktningen säkerställs det att anläggningen uppfyller de föreskrivna kraven, lämpar sig för ändamålet och är funktionsduglig. Vid besiktningen konstateras att den installerade anläggningen uppfyller de funktionella kraven för och den grundläggande karakteriseringen av anläggningen så att eventuella avvikelser finns dokumenterade i installationsbeviset. Anläggningen ska uppfylla de villkor som hör samman med orsaken till att anläggningen installeras. Om det i förfarandet för tillstånd för byggande har fastställts närmare krav till exempel i fråga om grunderna för dimensioneringen av anläggningen, skyddets omfattning eller funktionerna för meddelanden ska det vid certifieringsbesiktningen också konstateras att dessa uppfylls. Om anläggningen ska kopplas till nödcentralen, ska det vid besiktningen säkerställas att förbindelsen fungerar. Certifieringsbesiktningen kan utöver den besiktning som ska utföras när anläggningen är färdig även omfatta en genomgång av planerna och grunderna för dimensioneringen i ett tidigare skede eller delbesiktningar vartefter arbetet med att utföra anläggningen framskrider. Det besiktningssprotokoll som avses i 19 § upprättas dock först över den färdiga anläggningen.

Enligt 3 mom. ska installationsföretaget se till att certifieringsbesiktningen utförs. Certifieringsbesiktningen är nära förknippad med ibruktagandet av en anläggning. Besiktningssorganet verifierar att den färdiga anläggningen överensstämmer med kraven, men de provningar som hänför sig till besiktningen av anläggningens funktion och ibruktagandet av den utförs av det installationsföretag som har installerat anläggningen. Om det konstateras brister i anläggningen, utför installationsföretaget behövliga reparationer och arbeten innan besiktningen kan avslutas och anläggningen tas i bruk. Om installationsföretaget försummar besiktningen, ska innehavaren av anläggningen sörja för den så att anläggningen kan tas i bruk. I föreskriften om brandlarmanläggningar hade ansvaret för besiktningen ålagts brandlarmanordningens innehavare och i förordningen om släckanläggningar den som påbörjar ett byggprojekt. I allmänhet har dock installationsföretaget beställt besiktningen. Installationsföretaget fogar besiktningssprotokollet över certifieringsbesiktningen till det installationsbevis som ska ges till innehavaren av anläggningen.

16 §. Periodisk besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. I 1 mom. föreskrivs att brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska genomgå besiktning med tre års mellanrum. Syftet med de periodiska besiktningarna är att säkerställa att anläggningarna hålls funktionsdugliga och att de uppfyller de krav som ställs på dem under deras livslängd. I föreskriften om brandlarmanläggningar var intervallet mellan de periodiska besiktningarna tre år för objekt som är viktiga med tanke på personsäkerheten och objekt där det är stor risk för brand, annars fem år. I förordningen om släckanläggningar är intervallet mellan de periodiska besiktningarna i regel två år, i bostadshus och i fråga om gassläckningsanläggningar dock fyra år. Enligt förslaget förenhetligas nu intervallet mellan besiktningarna av brandlarmanläggningar och släckanläggningar. Innehavaren av en anläggning kan vid behov låta utföra en besiktning oftare på grund av objektets eller anläggningens särdrag.

Det föreslås också att intervallet mellan de periodiska besiktningarna ändras så att det föreskrivs separat om den första periodiska besiktningen av en ny anläggning. Denna besiktning ska utföras 12–18 månader efter certifieringsbesiktningen av anläggningen. Certifieringsbesiktningen av en ny anläggning utförs innan anläggningen tas i bruk, och då är nödvändigtvis inte allt som inverkar på användningen av byggnaden och lokalerna och därmed också på anläggningens funktion ännu klart.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i den periodiska besiktningen. Paragrafen motsvarar i huvudsak det som föreskrivs i förordningen om släckanläggningar och föreskriften

om brandlarmanläggningar. Vid den periodiska besiktningen säkerställs det att anläggningen är funktionsduglig, att de brister som upptäcktes vid den föregående besiktningen har avhjälpats och att underhållet av anläggningen är tillbörligt. Det säkerställs att anläggningarnas förbindelse till nödcentralen fungerar och också att uppgifterna om de kontaktpersoner som kan nås i larmsituationer är uppdaterade. Vid den periodiska besiktningen konstateras det att förhållandena i de utrymmen som är skyddade med anläggningen har bibehållits på det sätt som angetts vid planeringen och genomförandet av skyddet och konstaterats vid certifieringsbesiktningen. Om det i utrymmena har gjorts ändringar som påverkar anläggningens funktion, ska anläggningen ändras så att den motsvarar de förändrade förhållandena. Vid besiktningen säkerställs det också att ändrings- och reparationsarbeten har utförts av ett installationsföretag och att anläggningen motsvarar de installationsbevis som upprättats för dessa arbeten.

Enligt 3 mom. ska innehavaren av anläggningen sörja för de periodiska besiktningarna på motsvarande sätt som enligt den gällande räddningslagen. De periodiska besiktningarna är en del av underhållet av en anläggning, och för det svarar ägaren och innehavare av en byggnad samt verksamhetsutövaren i enlighet med 12 § 2 mom. i räddningslagen. Regleringen förtydligas så att det i den föreslagna lagen föreskrivs att innehavaren av anläggningen ska sörja för besiktningen.

17 §. Allvarliga brister och ny besiktning. I 1 mom. föreskrivs det att certifieringsbesiktningen ska avbrytas om det konstateras allvarliga brister i en anläggning eller om installationen inte är slutförd. Besiktningen fortsätter först när anläggningen är klar och besiktningen kan slutföras.

Enligt 2 mom. ska en ny besiktning utföras om det vid den periodiska besiktningen upptäcks allvarliga brister som påverkar anläggningens funktionsduglighet, användbarhet eller tillförlitlighet. Det är besiktningsorganet som förordnar om en ny besiktning. Bestämmelsen är ny och syftet med den är förutom att förtydliga praxisen också att bidra till att de brister som upptäckts vid besiktningarna blir avhjälpade. För närvarande har endast räddningsmyndigheten med stöd av räddningslagen kunnat förordna om en ny besiktning och först efter att ha fått en anmälan av besiktningsorganet om brister i anläggningen. Vid de periodiska besiktningarna har andelen brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar med allvarliga brister varit mindre än en procent. Den föreslagna bestämmelsen innebär att definitionen av allvarlig brist breddas något jämfört med nuvarande praxis. Definitionen har förenhetligats genom samarbete mellan Säkerhets- och kemikalieverket och besiktningsorganen, och avsikten är att detta förfarande ska tillämpas också i fortsättningen.

Enligt 3 mom. ska innehavaren av anläggningen efter det att bristerna har avhjälpats, dock senast inom tre månader, beställa en ny besiktning. Utgångspunkten är att den nya besiktningen ska utföras av samma besiktningsorgan som den ursprungliga besiktningen.

Enligt 4 mom. ska besiktningsorganet underrätta även räddningsmyndigheten om allvarliga brister som det upptäckt vid besiktningen och om att det har förordnats om ny besiktning. Räddningsmyndigheten kan med stöd av räddningslagen förordna om nödvändiga åtgärder i ett objekt, om anläggningens funktionsduglighet till exempel är så bristfällig att det i objektet måste vidtas tillfälliga åtgärder för att säkerställa en tillräcklig brandsäkerhet. Räddningsmyndigheten ska också för sin del övervaka att de brister som upptäckts blir avhjälpade och att innehavaren av anläggningen beställer en ny besiktning.

18 §. Rätt för innehavare av anläggning att få tillträde till bostad. I paragrafen föreskrivs det om rätten för innehavaren av en anläggning att få tillträde till utrymmen som används för boende av permanent natur när det är nödvändigt med tanke på den besiktning av en

brandlarmanläggning eller automatisk släckanläggning som avses i 15–17 §. Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar installeras också i bostadshus. I dem är det inte alltid tillräckligt att besiktningen av en anläggning utförs enbart i byggnadens allmänna utrymmen, utan besiktningen omfattar alla utrymmen där anläggningen har installerats. Besiktning kan då behöva utföras också i utrymmen som används som bostad. Även i andra byggnader där anläggningar har installerats kan det finnas bostadsutrymmen.

Den besiktning som besiktningsorganet utför innan anläggningen tas i bruk och därefter med regelbundna intervall är en väsentlig åtgärd för att säkerställa anläggningens funktionsduglighet. Eftersom det i 15–17 § föreskrivs att innehavaren av en anläggning är skyldig att se till att besiktningarna utförs, bör det också föreskrivas om innehavarens rätt att tillsammans med den besiktningsman som utför besiktningen få tillträde till bostadsutrymmen, när det är nödvändigt för att sörja för besiktningen av anläggningen. Besöket ska ordnas inom skälig tid och vid en tidpunkt som passar innehavaren av utrymmet, om inte arbetet är brådskande eller av en sådan art att det kräver något annat.

Den föreslagna bestämmelsen är ny och motsvarar det som föreskrivs i räddningslagen. Enligt 17 § 4 mom. i räddningslagen ska ägaren till en byggnad eller dennes representant ha rätt att få tillträde till en lägenhet, när det är nödvändigt för uppfyllandet av en skyldighet att skaffa brandvarnare och hålla dem i funktionsdugligt skick. Besöket i lägenheten ska ordnas inom rimlig tid och vid en tidpunkt som passar lägenhetsinnehavaren, om inte arbetet är brådskande eller av en sådan art att det kräver något annat. Bestämmelser om rätten för ägaren till en byggnad eller dennes representant att i vissa fall få tillträde till en bostad finns också i 8 kap. 1 § i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009), 26 § i lagen om bostadsrättsbostäder (393/2021) och 22 § i lagen om hyra av bostadslägenhet (481/1995). Dessa bestämmelser har för närvarande gjort det möjligt att utföra besiktning av anläggningar som installerats i bostadsutrymmen. Avsikten är dock att den omsorgsplikt som innehavaren av en anläggning har ska gälla alla bostäder och boendeformer även när det inte finns särskilda bestämmelser om tillträdet till bostadsutrymmen i den speciallagstiftning som gäller boendeformen i fråga. Därför är det motiverat att det föreskrivs om rätten att få tillträde till en bostad på motsvarande sätt som i räddningslagen.

19 §. Besiktningsprotokoll. I 1 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i det besiktningsprotokoll som besiktningsorganet upprättar. I besiktningsprotokollet specificeras objektet för besiktningen och uppgifterna om besiktningen. Protokollet ska innehålla en redogörelse för att anläggningen uppfyller de krav som ställs på den. I protokollet över certifieringsbesiktningen ska det konstateras om anläggningen är färdig att tas i bruk. Om avsikten är att koppla anläggningen till nödcentralen, ska det i protokollet över certifieringsbesiktningen också konstateras om det till den delen är möjligt att ta anläggningen i bruk.

Om det vid besiktningen upptäcks brister i anläggningen eller dess funktionsduglighet, ska bristerna specificeras med sådan noggrannhet att innehavaren av anläggningen har förutsättningar att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. Om det vid certifieringsbesiktningen upptäcks allvarliga brister i en anläggning eller om installationen är så halvfärdig att det vid besiktningen inte går att försäkra sig om anläggningens funktionsduglighet, kan besiktningsorganet inte upprätta något besiktningsprotokoll. Det behövs dock ett annat dokument om den avbrutna besiktningen, i vilket det vid behov konstateras vilka orsakerna till avbrottet är och hur certifieringsbesiktningen fortsätter.

Enligt 2 mom. ska innehavaren av anläggningen bevara besiktningsprotokollen. Besiktningsprotokollet över certifieringsbesiktningen ska bevaras i minst fem år.

Besiktningssprotokollen över periodiska besiktningar och nya besiktningar samt bevisen på att de brister som nämns i ett protokoll har avhjälpats ska bevaras åtminstone till nästa periodiska besiktning. Det kan vara bra att innehavaren av anläggningen bevarar besiktningssprotokollen också längre än så, så att besiktningshistoriken kan användas vid planeringen av underhållet och ändringar av anläggningen. Besiktningssorganet ska i enlighet med 22 § 1 mom. ha ett tillförlitligt och ändamålsenligt förvaltnings- och lagringssystem för dokument som hänför sig till besiktningssorganets uppgifter, och därför föreskrivs det inte separat om skyldigheten för besiktningssorganet att bevara sina protokoll.

Enligt 3 mom. ska besiktningssorganet sända kopior av besiktningssprotokollen till räddningsmyndigheten. Räddningsmyndigheten är tillsynsmyndighet i fråga om de skyldigheter som åläggs innehavaren av en anläggning. Protokollet över certifieringsbesiktningen ska alltid också sändas till installationsföretaget.

Bestämmelser om besiktningssprotokollet och om sändandet av det till räddningsmyndigheten har tidigare funnits i förordningen om släckanläggningar och föreskriften om brandlarmanläggningar. I förordningen om släckanläggningar föreskrevs det också att tidpunkten för ibruktagningsbesiktningen ska meddelas till räddningsmyndigheten 14 dagar före besiktningen, men denna bestämmelse tas inte längre in.

20 §. Besiktningssdekal. I paragrafen föreslås bestämmelser om besiktningssdekaler. Det har inte tidigare funnits några bestämmelser om dem, men sådana används redan av besiktningssorganen. Som bevis på den utförda besiktningen fästs en dekal på centralen för brandlarmanläggningen eller på motsvarande ställe. Av dekalen framgår besiktningssorganets namn samt tidpunkten för den utförda besiktningen och tidpunkten för nästa besiktning. Om det vid den periodiska besiktningen upptäcks allvarliga brister i anläggningen, fästs en besiktningssdekal först vid den nya besiktningen. Med hjälp av dekalen är det lättare för dem som svarar för underhållet av fastigheten och för anläggningens funktionsduglighet att konstatera när besiktningen har utförts. Också räddningsmyndigheten kan när den åker till ett objekt till exempel på grund av ett felaktigt larm konstatera att besiktningsskyldigheten har fullgjorts.

21 §. Godkännande av besiktningssorgan. I paragrafen föreslås bestämmelser om godkännande av besiktningssorgan för uppgifter som gäller besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Paragrafen motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen.

Enligt 1 mom. godkänner Säkerhets- och kemikalieverket efter ansökan besiktningssorganet, om organet uppfyller förutsättningarna för godkännande. Bestämmelser om förutsättningarna för godkännande finns i 22 §.

Enligt 2 mom. ska i beslutet om godkännande bestämmas besiktningssorganets behörighetsområde och fastställas arrangemangen i anslutning till tillsynen över organet, såsom rapporteringen om verksamheten, samt vid behov anges krav, begränsningar och villkor som gäller organets verksamhet och som syftar till att säkerställa att uppgifterna utförs på tillbörligt sätt. De nuvarande godkännandena av besiktningssorganen gäller tills vidare, men besluten ska också kunna meddelas för viss tid. I praktiken avgör också ackrediteringen av besiktningssorganet och förnyandet av den hur länge godkännandet är i kraft.

22 §. Förutsättningar för godkännande som besiktningssorgan. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för godkännande som besiktningssorgan. Kraven motsvarar i huvudsak 12 § i den gällande lagen, men bedömningsförfarandet för godkännande som besiktningssorgan ändras och det utfärdas närmare bestämmelser än för närvarande om anlitande av underleverantörer. Kraven motsvarar de krav som ställs på besiktningssorgan inom andra branscher.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska besiktningsorganet vara en i Finland registrerad juridisk person. Ett besiktningsorgan utövar offentlig makt när det utför sina uppgifter och det skulle vara svårt att utöva tillsyn över ett organ som är registrerat utomlands. Enligt 2 punkten ska organet vara oavhängigt av ekonomiska och andra omständigheter som kan påverka besiktningsverksamheten. Organet ska vara opartiskt i sin verksamhet och behandla sina kunder jämlikt och rättvist. Besiktningsorganet får till exempel inte delta i verksamhet som konkurrerar med de objekt som besiktningsorganet utför besiktning av, såsom i planering, installation eller underhåll av anläggningar. Enligt 3 punkten ska besiktningsorganet ha behövlig personal som är yrkeskunnig och oavhängig av omständigheter som kan inverka på besiktningens resultat. Enligt 4 punkten ska besiktningsorganet förfoga över de anordningar, redskap och system som behövs för att organet ska kunna sköta sina uppgifter på behörigt sätt.

Enligt 1 mom. 5 punkten ska besiktningsorganet ha ett kvalitetssystem för besiktningsverksamheten och enligt 6 punkten ett tillförlitligt och ändamålsenligt förvaltnings- och lagringssystem för registrering av uppgifterna om de besiktningar som organet utfört och för säkerställande av spårbarheten. Sådana system är nödvändiga eftersom besiktningsorganen utför ett stort antal besiktningar. Enligt 7 punkten ska besiktningsorganet dessutom ha en ansvarsförsäkring som med hänsyn till verksamhetens art och omfattning är tillräcklig för att ersätta de skador som verksamheten orsakar.

I 2 mom. föreskrivs om den ackreditering som krävs. Ackreditering är ett nytt krav, men bedömningsförfarandet enligt 12 § 2 mom. i den gällande lagen avviker inte avsevärt från ackrediteringsförfarandet. Bestämmelser om ett nationellt ackrediteringssystem finns i lagen om konstaterande av tillförlitligheten hos tjänster för bedömning av överensstämmelse med kraven (920/2005). Enligt den lagen avses med ackreditering konstaterande av kompetensen utgående från enhetliga internationella eller europeiska bedömningsgrunder. Ackrediteringsenhet i Finland är Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet, ackrediteringstjänsten FINAS. I ackrediteringsbeslutet anges besiktningsorganets ackrediterade kompetensområde och fastställs förfaranden för upprätthållande och uppföljning av kompetensen. Ackrediteringsbeslutet kan meddelas för viss tid. I ackrediteringen ingår att ackrediteringstjänsten FINAS regelbundet i enlighet med ackrediteringsförfarandena bedömer att besiktningsorganet fortfarande uppfyller de uppställda kraven.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om utläggande av uppgifter på underentreprenad. Besiktningsorganet kan använda sig av utomstående provnings- och besiktningstjänster och andra tjänster under förutsättning att organet säkerställer att den som utför tjänsten uppfyller de krav som i 1 mom. ställs på besiktningsorganet. Endast delåtgärder kan läggas ut på underentreprenad, och besiktningsorganet svarar också för underleverantörens arbete. Anlitandet av en underleverantör ska anmälas till registret, och besiktningsorganet ska för tillsynen hålla de dokument som gäller bedömningen av en underleverantörs behörighet tillgängliga för Säkerhets- och kemikalieverket.

Enligt 4 mom. ska besiktningsorganet till Säkerhets- och kemikalieverket anmäla ändringar som kan ha betydelse med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna för godkännande. Bestämmelser om återkallande av godkännande som besiktningsorganet finns i 49 §.

23 §. Utförande av uppgifter som besiktningsorganet. I paragrafen föreskrivs det om skötseln av besiktningsorganets uppgifter. Paragrafen motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen.

I 1 mom. föreskrivs det att besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska utföras i enlighet med god besiktningspraxis. Besiktningsorganet ska vidta de åtgärder som ingår i besiktningarna med yrkesskicklighet och teknisk kompetens.

Enligt 2 mom. ska besiktningsorganet bevaka utvecklingen av bestämmelserna och standarderna inom sitt ansvarsområde för att hålla sig à jour med utvecklingen inom branschen. För att säkerställa en jämlik behandling av kunderna ska besiktningsorganens arbetsmetoder och bedömningskriterier vara enhetliga. Det bästa sättet att uppnå detta är genom samarbete mellan besiktningsorganen.

Besiktningsorganen är privata företag, men när de utför lagstadgade besiktningar sköter de offentliga förvaltningsuppgifter. Därför ska det i 3 mom. föreskrivas om det straffrättsliga tjänsteansvar som besiktningsorganets personal har. Bestämmelser om skadeståndsskyldighet utfärdas genom en hänvisning till skadeståndslagen. I besiktningsverksamheten ska dessutom de allmänna förvaltningslagarna iakttas, såsom förvaltningslagen, språklagen (423/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

Enligt 4 mom. ska besiktningsorganet årligen lämna Säkerhets- och kemikalieverket en berättelse om sin verksamhet. Verksamhetsberättelsens innehåll fastställs i beslutet om godkännande av besiktningsorganet.

3 kap. **Granskning av och service på handbrandsläckare**

24 §. Skyldighet att se till att handbrandsläckare granskas. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheten att regelbundet granska handbrandsläckare. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak de gällande bestämmelserna, men de lyfts från förordningsnivå till lagnivå.

Enligt 1 mom. ska en handbrandsläckare granskas med två års mellanrum. Släckarens funktionsduglighet säkerställs genom regelbundna granskningar som utförs tillräckligt ofta med beaktande av handbrandsläckarens egenskaper och placering. Två år har i praktiken visat sig vara ett tillräckligt intervall för granskningen, om släckaren förvaras torrt och i jämn temperatur inomhus. Om en släckare ofta flyttas från en plats till en annan eller förvaras så att den utsätts för omständigheter som påverkar funktionsdugligheten, ska granskningen dock utföras med ett års mellanrum. Handbrandsläckarens funktionsduglighet kan påverkas i synnerhet av fukt, vibrationer, temperaturväxlingar och köldgrader.

Granskningen är en del av det underhåll av en handbrandsläckare som ägaren och innehavaren av en byggnad samt verksamhetsidkaren svarar för i enlighet med 12 § 2 mom. i räddningslagen. Det föreslås dock att regleringen förtydligas så att ägaren eller innehavaren av en handbrandsläckare svarar för utförandet av granskningen och servicen. Detta motsvarar också bestämmelserna i lagen om tryckbärande anordningar, enligt vilka ägaren eller innehavaren av en handbrandsläckare ska se till att en periodisk besiktning enligt den lagen utförs.

Den granskningsskyldighet som det föreskrivs om i denna paragraf, liksom den serviceskyldighet som det föreskrivs om i 26 §, gäller framför allt handbrandsläckare som i offentliga lokaler och på arbetsplatser är avsedda att användas av vem som helst som är på plats. Handbrandsläckare har skaffats till dessa utrymmen för att det ska vara möjligt att bereda sig på släckning av en brand redan i brandens begynnelsekedje. I dessa fall är det väsentligt att handbrandsläckarna alltid är i funktionsdugligt skick. I huvudsak är det fråga om handbrandsläckare som skaffats till byggnader, men gransknings- och serviceskyldigheten gäller också till exempel handbrandsläckare för offentliga tillställningar som ordnas utomhus. I denna lag ska det dock inte föreskrivas om i vilka byggnader eller utrymmen det måste finnas handbrandsläckare för att trygga beredskapen för primärsläckning.

Enligt 2 mom. beräknas tidpunkten för den första granskningen från den tidpunkt för tillverkningen som finns angiven på handbrandsläckaren. Tidpunkten för tillverkningen avser den tidpunkt när handbrandsläckaren är fylld och trycksatt och den kan vara en annan än den tidpunkt då tryckbehållaren tillverkats. Den tidpunkt då tryckbehållaren tillverkats ska enligt bestämmelserna om tryckbärande anordningar vara stansad på behållaren. Tidpunkten för tillverkningen har i allmänhet angetts på dekalen på handbrandsläckarens baksida, men tillverkarna har olika praxis i fråga om detta.

Enligt 3 mom. gäller granskningsskyldigheten inte handbrandsläckare som skaffats för hushållsbruk eller annat motsvarande privat bruk. Handbrandsläckare som skaffats till hemmen på eget initiativ har för närvarande inte omfattats av den lagstadgade gransknings- och serviceskyldigheten, och det föreslås inga ändringar i detta avseende. För att handbrandsläckarna ska hållas i funktionsdugligt skick är det dock bra att regelbundet granska också släckare som skaffats till hemmen.

Med handbrandsläckare för hushållsbruk och annat motsvarande privat bruk avses handbrandsläckare som skaffats på eget initiativ till bostäder och fritidsbostäder, utan någon skyldighet som grundar sig på författningar eller myndighetsföreskrifter. Med handbrandsläckare för hushållsbruk avses inte handbrandsläckare som är placerade i allmänna eller gemensamma utrymmen i bostadshus eller på internat, i inkvarteringslokaler, i byggnader för service- och omsorgsboende eller i andra motsvarande byggnader eller utrymmen. Det att hushållsbruk inte omfattas av bestämmelsernas tillämpningsområde har formulerats på motsvarande sätt i 3 § i lagen om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (1139/2016).

Den granskningsskyldighet som det föreskrivs om i denna lag gäller handbrandsläckare i trafikmedel, om det inte föreskrivs särskilt om den. Med trafikmedel avses olika fordon, luftfartyg, fartyg och andra farkoster samt materiel för spårtrafik. Bestämmelser om handbrandsläckare i trafikmedel finns bland annat i sjötrafiklagen. Enligt 108 § i den lagen ska en handbrandsläckare i en farkost granskas årligen. Enligt den föreskrift som Transport- och kommunikationsverket utfärdat med stöd av vägtrafiklagen ska handbrandsläckare på bussar granskas med högst ett års mellanrum (Användning av fordon på väg, föreskrift, TRAFICOM/420043/03.04.03.00/2019).

25 §. Innehållet i granskningen av handbrandsläckare. I paragrafen föreslås bestämmelser om innehållet i granskningen av handbrandsläckare. Enligt förslaget ska innehållet i granskningen regleras noggrannare än tidigare. I den gällande förordningen om granskning av handbrandsläckare finns det endast hänvisningar till tillverkarens anvisningar och till de produktkrav som gäller handbrandsläckare.

I granskningen av handbrandsläckare ingår åtgärder som gör det möjligt att konstatera att släckaren är funktionsduglig. Vid granskningen säkerställs det att handbrandsläckarens manöverdon fungerar och behövliga rengöringar utförs. Släckaren vägs och trycket mäts. De märkningar och anvisningar som är fästa på släckaren ska gå att läsa och vid behov ska en ny bruks- och underhållsanvisning, det vill säga en etikett, fästas på släckaren.

Vid granskningen säkerställs det särskilt att det med tiden eller på grund av handbrandsläckarens placering inte har uppstått sådant slitage på släckarens delar eller sådan förlust av släckarens egenskaper som kan inverka på handbrandsläckarens funktionsduglighet. Släckaren kan till exempel ha förlorat sitt tryck, utlösningssystemet kan ha oxiderats och släckpulvret kan ha hårdnat på botten till följd av vibrationer. Avhjälpandet av vissa fel som upptäcks vid

granskningen kan förutsätta att släckaren förs till service. Det är inte möjligt eller ändamålsenligt att reparera alla fel, och då måste släckaren tas ur bruk och föras till återvinning.

Alla handbrandsläckare är olika och därför är utgångspunkten att anvisningarna om granskning av och service på släckaren i fråga ska iakttas vid granskningen. Om anvisningar inte finns att tillgå, är det i allmänhet möjligt att utföra granskningen enligt anvisningarna för en annan motsvarande släckare.

I 3 mom. finns det ett bemyndigande att utfärda förordning. Bestämmelser om de åtgärder som ingår i granskningen av olika typer av handbrandsläckare får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

26 §. *Skyldighet att se till att handbrandsläckare genomgår service.* I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldigheten att utföra service på handbrandsläckare. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak de gällande bestämmelserna, men de lyfts från förordningsnivå till lagnivå.

Enligt 1 mom. ska en handbrandsläckare genomgå service med högst tio års mellanrum. Utgångspunkten är att handbrandsläckarnas tillverkare bestämmer serviceintervallet, eftersom släckmedlet och andra egenskaper hos släckaren inverkar på de serviceåtgärder som behövs. Serviceintervallet anges till exempel på handbrandsläckarens etikett. För den händelse att denna information inte finns på släckaren ska serviceintervallet vara tio år, på samma sätt som för närvarande. Enligt den gällande förordningen är det maximala serviceintervallet för en vätskebrandsläckare fem år. Det ska inte längre föreskrivas om detta, men ett kortare serviceintervall kan basera sig på det serviceintervall som tillverkaren av handbrandsläckaren har angett.

Service kan också behövas om det vid granskningen upptäcks fel som påverkar handbrandsläckarens funktionsduglighet. Det krävs också service för att en släckare ska kunna sättas i funktionsdugligt skick när den har använts. I praktiken innebär detta att släckaren laddas om. Även om handbrandsläckaren har en ventil som bryter strålen med släckmedel, räcker det med en liten användning av släckmedlet för att trycket i handbrandsläckaren ska sjunka och handbrandsläckarens funktionssäkerhet bli sämre. Om handbrandsläckarens plombering är trasig eller bruten antyder det att handbrandsläckaren har använts.

Enligt 2 mom. beräknas tidpunkten för den första servicen enligt den tidpunkt för tillverkningen som finns angiven på släckaren, på motsvarande sätt som i 24 § 2 mom. i fråga om tidpunkten för den första granskningen.

Alla handbrandsläckare kan inte nödvändigtvis genomgå service eller laddas om, utan det är möjligt att tillverkaren har gett dem en maximilivslängd. Av bestämmelserna om tryckbärande anordningar följer att användningstiden dock kan vara högst tio år.

Enligt 3 mom. gäller serviceskyldigheten inte handbrandsläckare som skaffats för hushållsbruk. Om en släckare har använts, krävs det dock att den genomgår service för att den ska kunna återställas i funktionsdugligt skick. Serviceskyldigheten gäller handbrandsläckare i trafikmedel, om det inte föreskrivs särskilt om den.

De gransknings- och servicearbeten som det föreskrivs om i denna lag omfattar inte sådan periodisk besiktning av handbrandsläckare som förutsätts i bestämmelserna om tryckbärande anordningar. Med periodisk besiktning avses en separat serviceåtgärd där det kontrolleras att släckarens tryckbehållare är säker och hel som tryckbärande anordning. I den periodiska

besiktningen ingår en invändig besiktning av behållaren och ett tryckprov. Periodiska besiktningar ska enligt 95 § 2 mom. i lagen om tryckbärande anordningar utföras med 11 års mellanrum, vilket innebär att det i allmänhet är ändamålsenligt att besiktningen utförs i samband med släckarens 10-årsservice. Alla handbrandsläckarföretag utför inte periodiska besiktningar, utan för dem krävs ett separat godkännande.

27 §. Innehållet i servicen på handbrandsläckare. I paragrafen föreslås bestämmelser om innehållet i servicen på handbrandsläckare. Enligt förslaget ska innehållet i servicen regleras noggrannare än tidigare. I den gällande förordningen om granskning av handbrandsläckare finns det endast hänvisningar till tillverkarens anvisningar och till de produktkrav som gäller handbrandsläckare.

Vid servicen på handbrandsläckare utförs de rengöringar, justeringar och serviceåtgärder som behövs. Syftet med servicen är att få handbrandsläckaren i funktionsdugligt skick. Servicen på handbrandsläckare omfattar också de åtgärder enligt 25 § som ingår i granskningen av handbrandsläckare.

Vid servicen töms handbrandsläckaren och det kontrolleras att behållaren är i skick och hel också på insidan. Handbrandsläckarens utlösningmekanism och slang rengörs, tätningarna byts ut och släckaren laddas om. Framför allt slitage på tätningar och tätningssytor i en handbrandsläckare inverkar på släckarens funktionssäkerhet och på bibehållandet av trycket i släckaren. En trycksatt släckare trycksätts och tätheten kontrolleras. Tryckflaskan för en icke-trycksatt släckare fylls och dess täthet kontrolleras.

Vilka serviceåtgärder som behövs beror på typen av handbrandsläckare. Vid servicen ska man använda de släck- och drivmedel som anges i släckarens bruks- och underhållsanvisning samt reservdelar och tillbehör som är lämpliga för handbrandsläckarmodellen i fråga. Vid servicen iaktas de anvisningar som gäller granskning av och service på släckaren i fråga. Om det inte finns några anvisningar, kan servicen nödvändigtvis inte utföras.

I 3 mom. finns det ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om innehållet i servicen på handbrandsläckare får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

28 §. Gransknings- och servicedekaler. I paragrafen föreslås bestämmelser om de gransknings- och servicedekaler som handbrandsläckarföretaget fäster på släckaren som bevis på granskningen eller servicen. Kraven i paragrafen motsvarar i huvudsak kraven i den gällande förordningen om granskning av handbrandsläckare.

Enligt 1 mom. ska av granskningsdekalen framgå namnet på det handbrandsläckarföretag som utfört granskningen samt företags- och organisationsnumret, det vill säga FO-numret. På dekalen anges det när granskningen har utförts samt när släckaren ska granskas nästa gång. Tidpunkten för nästa granskning beror på släckarens placering. Bestämmelser om intervallerna mellan granskningarna finns i 24 §. Dekalen fästs på släckaren så att den är lätt att se också när släckaren är placerad till exempel i en väggställning. Dekalen får inte heller täcka handbrandsläckarens märkningar eller etikett.

Om det vid granskningen konstateras att handbrandsläckaren inte är i funktionsdugligt skick, får det inte fästas någon granskningsdekal på släckaren. Om det vid granskningen upptäcks sådana fel på handbrandsläckaren som kräver service, får det inte heller fästas någon granskningsdekal på släckaren. Sådana fel är bland annat lösa fogar, rostade delar, en icke-fungerande tryckmätare eller en sliten slang. En handbrandsläckare som behöver genomgå

service får inte placeras tillbaka på sin markerade plats, utan ägaren till handbrandsläckaren ska informeras om behovet av service.

Enligt 2 mom. ska av servicedekalen framgå namnet på det handbrandsläckarföretag som utfört servicen samt företags- och organisationsnumret. På dekalen anges det när servicen har utförts. Eftersom servicen omfattar en granskning av släckaren, fästs samtidigt alltid också en granskningsdekal på släckaren. Servicedekalen får inte täcka handbrandsläckarens märkningar eller etikett, men till skillnad från granskningsdekalen får servicedekalen också fästas på släckarens baksida.

Det föreslås inga närmare bestämmelser om dekalens egenskaper eller om de uppgifter som ska anges på den. Utöver de obligatoriska uppgifterna kan till exempel andra uppgifter om handbrandsläckarföretaget anges på dekalen.

29 §. Handbrandsläckarföretags skyldigheter. I paragrafen föreslås bestämmelser om handbrandsläckarföretags uppgifter. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 7 § 3 mom. och 10 § 1 mom. i den gällande lagen.

Enligt paragrafen ska ett handbrandsläckarföretag se till att gransknings- och servicearbeten utförs sakkunnigt och i enlighet med god gransknings- och servicepraxis. Med god gransknings- och servicepraxis avses allmänt godkända och använda förfaranden som leder till ett gott och högklassigt slutresultat. Arbetet ska dessutom utföras på ett säkert sätt med tanke på människor, egendom och miljön. I allmänhet utförs gransknings- och servicearbeten enligt anvisningar från släckarens tillverkare.

Om det vid granskningen av en handbrandsläckare upptäcks att det finns sådana fel på släckaren som kräver service eller att regelbunden service på släckaren inte har utförts, ska kunden informeras om detta. Det är viktigt att berätta om servicebehovet så att en släckare som inte är i skick inte av misstag sätts tillbaka på sin plats. Om en periodisk besiktning enligt bestämmelserna om tryckbärande anordningar inte har utförts, får ingen granskning av eller service på släckaren utföras.

Liksom för närvarande ska regleringen gälla alla gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare oberoende av om det är fråga om en släckare som skaffats till en byggnad eller till exempel till en båt eller ett fordon. Enligt definitionen av handbrandsläckare ska bestämmelserna i 3 kap. inte gälla mobila brandsläckare som väger mer än 20 kilogram.

30 §. Förutsättningar som gäller handbrandsläckarföretag. I denna paragraf och i 31 § föreskrivs det om de krav som ställs på verksamheten som handbrandsläckarföretag. Kraven motsvarar i huvudsak kraven i 8 och 9 § i den gällande lagen. Bestämmelser om de krav som ställs på ett handbrandsläckarföretag ska inte längre utfärdas på förordningsnivå, och bestämmelserna ska inte vara lika detaljerade.

I 1 mom. föreskrivs det att ett handbrandsläckarföretag ska ha minst en ansvarig person som är verksamhetsutövare eller anställd hos företaget i fråga. För att kravet på anställning ska uppfyllas förutsätts inte nödvändigtvis ett anställningsförhållande, utan också en person som har en ställning som bolagsman eller direktör kan komma i fråga. Det väsentliga är att den ansvariga personen har en sådan ställning i handbrandsläckarföretagets organisation att personen har faktiska förutsättningar att sköta sin uppgift. I den gällande lagen förutsätts det att den ansvariga personen ska vara anställd i huvudsyssla hos företaget. Detta ska inte längre förutsättas, men kravet på ett anställningsförhållande kan ändå inte uppfyllas genom ett uppdragsavtal.

Den ansvariga personen ser till att handbrandsläckarföretaget utför gransknings- och servicearbetena i enlighet med bestämmelserna och att de personer som utför arbetena har behövlig kompetens och har fått introduktion i sina uppgifter. Bestämmelserna om den ansvariga personen undanröjer eller minskar inte verksamhetsutövarens ansvar. Den ansvariga personen ska ges tillräckliga möjligheter att leda och övervaka arbetet. Beroende på hur omfattande företagets verksamhet är kan det i praktiken behövas flera ansvariga personer, till exempel om verksamheten bedrivs på olika håll i landet.

Enligt 2 mom. ska en ny ansvarig person utses inom tre månader från det att den ansvariga personen byts ut eller är förhindrad att sköta sin uppgift av någon annan orsak än en kortvarig frånvaro. En kortvarig frånvaro är till exempel semester.

Enligt 3 mom. ska handbrandsläckarföretaget förfoga över arbetsredskap som behövs för arbetet och ändamålsenliga lokaler där arbetena kan utföras på ett högklassigt sätt. Detta innebär till exempel underhåll av anordningar som används i arbetet, såsom kalibrering av tryckmätare och verifiering av vägar på det sätt som bestämmelserna om mätinstrument förutsätter.

Handbrandsläckare granskas ofta hos kunden eller någon annanstans än i handbrandsläckarföretagets egna lokaler, men servicearbete kan utföras endast i ändamålsenliga lokaler. På den plats där servicen utförs ska det finnas verktyg och anordningar som behövs för servicen på handbrandsläckare och bland annat tillräckligt effektiv uppvärmning och ventilation. Omladdningen av en pulversläckare och en ändamålsenlig hantering och förvaring av släckpulvret förutsätter ett tillräckligt varmt och torrt utrymme med undertryck. Trycksättningen av handbrandsläckare ska utföras i andra utrymmen än påfyllningen av pulvret så att inte pulver hamnar mellan tätningen och så att utrymmet hålls rent. Hantering av koldioxid kräver ett ventilerat utrymme och punktsugning vid den plats där koldioxid hanteras. Alla handbrandsläckarföretag utför inte alls service eller utför inte service på alla typer av släckare, och därför gäller kravet på ändamålsenliga serviceutrymmen endast företag som utför servicearbeten.

31 §. Handbrandsläckarföretags verksamhetsanmälan. Enligt 1 mom. ska ett handbrandsläckarföretag göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket för registreringen av och tillsynen över verksamheten. På behandlingen av anmälan tillämpas förvaltningslagen. Säkerhets- och kemikalieverket kontrollerar den inkomna anmälan och, om uppgifterna är korrekta, sänder en bekräftelse av anmälan. Om anmälan är bristfällig begär verket att uppgifterna kompletteras. Uppgifterna förs in i det register som avses i 44 §. En del av uppgifterna är tillgängliga och sökbara i det offentliga register som finns på Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats.

Enligt 2 mom. ska verksamhetsanmälan innehålla behövliga uppgifter om verksamhetsutövaren och den ansvariga personen. Verksamhetsanmälan ger handbrandsläckarföretaget rätt att utföra både gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare, förutsatt att företaget har de ändamålsenliga lokaler och de arbetsredskap som arbetet förutsätter.

Verksamhetsanmälan ska inte längre vara tidsbunden. Enligt 3 mom. ska ett handbrandsläckarföretag underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om väsentliga förändringar i verksamheten, såsom om byte av ansvarig person och upphörande med verksamheten. Anmälan ska göras inom en månad. Motsvarande anmälningsskyldighet föreligger också när den ansvariga personen är förhindrad att sköta sin uppgift av någon annan orsak än en kortvarig frånvaro.

32 §. Uppgifter för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen. Bestämmelser om den ansvariga personens uppgifter finns i 9 § 1 mom. i den gällande lagen och i 4 § i förordningen om granskning av handbrandsläckare.

Enligt 1 mom. ska handbrandsläckarföretagets ansvariga person se till att gransknings- och servicearbetena utförs i enlighet med bestämmelserna. Den ansvariga personen ser till att de personer som utför gransknings- och servicearbeten har tillräcklig kompetens och har fått introduktion i sina uppgifter, såsom i användningen av anordningar och arbetsredskap.

Enligt 2 mom. ska den ansvariga personen känna till gällande författningar och upprätthålla sin kompetens, men påvisandet av detta är dock inte förenat med formbundna skyldigheter. Handbrandsläckarföretaget ska se till att den ansvariga personens yrkesskicklighet upprätthålls i de arbeten som företaget tillhandahåller.

33 §. Prov för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag. I paragrafen föreslås bestämmelser om provet för den ansvariga personen vid ett handbrandsläckarföretag. Den föreslagna paragrafen är ny, men bestämmelserna motsvarar etablerad praxis. Enligt 9 § 2 mom. i den gällande lagen ska den ansvariga personen visa sin behörighet genom prov som ordnas av Säkerhets- och kemikalieverket eller av en instans med adekvat sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. I förordningen om granskning av handbrandsläckare finns det bestämmelser om serviceexamen för handbrandsläckare, genom vilken det påvisas att sökanden är förtrogen med de författningar som gäller granskning av och service på handbrandsläckare samt kan granska och utföra service på handbrandsläckare.

I 1 mom. anges vad som avses med provet för ansvariga personer. Provet ska omfatta de kunskaper och färdigheter som behövs i uppgiften som ansvarig person samt de författningar, standarder och anvisningar som hänför sig till gransknings- och servicearbeten. Provet ska liksom för närvarande innehålla en teoretisk del och en praktisk del. De teoretiska och praktiska delarna kan vid behov avläggas separat, men över dem utfärdas det inte separata intyg. Den ansvariga personen vid ett handbrandsläckarföretag ska vara förtrogen inte bara med de krav och författningar som gäller handbrandsläckare utan även med handbrandsläckarnas konstruktion och egenskaper. Den ansvariga personen ska också behärska de åtgärder som vidtas i samband med granskningen och servicen. Vidare ska den ansvariga personen ha sakkunskap om handbrandsläckare både som brandskyddsanordningar och som tryckbärande anordningar. Syftet med teoridelen är att visa att personen är förtrogen med de bestämmelser och standarder och den goda praxis som gäller branschen. Syftet med det praktiska provet är att visa att personen behärskar gransknings- och servicearbeten på olika typer av handbrandsläckare och kan handleda och övervaka arbetena i sin egenskap av ansvarig person vid handbrandsläckarföretaget. Deltagande i provet förutsätter inte att den förberedande kursen har avlagts. Avsikten är att arbetserfarenheten inhämtas före provet, eftersom det då finns bäst förutsättningar att avlägga provet med godkänt resultat.

Bestämmelser om ordnandet av prov och om det intyg som utfärdas över provet finns i 52 §. I 2 mom. ska det för tydlighetens skull ingå en informativ hänvisning om detta.

34 §. Behörighetskrav för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag. I paragrafen föreskrivs det om behörighetskraven för den ansvariga personen, det vill säga ett intyg över avlagt prov för ansvariga personer och tillräcklig arbetserfarenhet. Arbetserfarenheten kan förvärfvas på olika sätt och den ska omfatta sammanlagt minst ett år.

Paragrafen motsvarar delvis 9 § 2 mom. i den gällande lagen, i vilket behörighetskravet utgörs av utbildning, arbetserfarenhet och provet för ansvariga personer. I den gällande förordningen om granskning av handbrandsläckare har det inte angetts några krav på utbildning och arbetserfarenhet, och därför har Säkerhets- och kemikalieverket inte har ställt några sådana krav. Kravet på ett års arbetserfarenhet är således i praktiken ett nytt krav. Det föreskrivs inte om något krav på utbildning.

35 §. Verifiering av behörigheten för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag. I 1 mom. föreskrivs det om ansökan om behörighetsintyg. Ansökan ska utöver behövliga person- och kontaktuppgifter innehålla en redogörelse för att behörighetskraven i 34 § uppfylls. Ansökan om behörighetsintyg ska lämnas till Säkerhets- och kemikalieverket, som behandlar ansökan och bedömer om behörighetskraven uppfylls. Om ansökan är bristfällig ombeds sökanden komplettera uppgifterna.

Enligt 2 mom. ska Säkerhets- och kemikalieverket utfärda ett behörighetsintyg för den som uppfyller behörighetsvillkoren. Ansökan kan också avslås. Uppgifter om behörighetsintyget ska föras in i det register som avses i 44 §.

Det ska inte längre föreskrivas om någon skyldighet att förnya behörighetsintyget. I enlighet med 9 § 2 mom. i den gällande lagen har behörighetsintygen utfärdats viss tid och i förordningen om granskning av handbrandsläckare har det föreskrivits att den ansvariga personens behörighetsintyg är i kraft i fem år. Behörighetsintyg som utfärdats före ikraftträdandet av den föreslagna lagen förblir i kraft så länge beslutet om beviljande är i kraft. Inom denna tid ska en person kunna ansöka om att behörighetsintyget förnyas till ett behörighetsintyg enligt den föreslagna lagen. För förnyandet krävs dock inget nytt prov för ansvariga personer. Bestämmelser om övergångsperioden finns i 62 §. Bestämmelser om återkallande av behörighetsintyg finns i 49 §.

4 kap. **Krav på produkter**

36 §. Allmänna krav på produkter. I paragrafen föreslås bestämmelser om de allmänna kraven på de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för 4 kap. Det föreslagna 1 mom. motsvarar i huvudsak 5 § 1 mom. i den gällande lagen.

I 1 mom. föreskrivs det att produkterna ska vara lämpade för sitt användningsändamål och fungera på behörigt sätt när de används för det ändamål för vilket de har konstruerats. När det gäller brandskyddsanordningar är i synnerhet funktionssäkerheten en viktig egenskap hos produkten. Produktens egenskaper ska vara sådana att den under normala och förutsebara användningsförhållanden orsakar så liten fara som möjligt för människors hälsa och egendom och för miljön. För flera produkter finns det produktstandarder som slår fast de tekniska kraven eller verksamhetskriterierna samt provningsmetoderna för produkten. Om det finns en europeisk produktstandard för produkten, är utgångspunkten att produktkraven slås fast i enlighet med den.

I 2 mom. föreslås en hänvisning till 121 § i bygglagen. Genom bestämmelsen preciseras det att till den del det är fråga om byggprodukter gäller för dem vad som i bygglagen föreskrivs om byggprodukters egenskaper. En byggprodukt som är avsedd att ingå i en byggnad ska vara säker och sund och ha sådana egenskaper att byggnadsobjektet uppfyller de väsentliga tekniska krav som anges i bygglagen, om det är projekterat och byggt på behörigt sätt.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om sådana egenskaper hos en produkt som hänför sig till säker installation och användning av produkten och om de krav som ställs på produktens funktion och användningssätt utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

37 §. Märkning av produkter samt information och anvisningar om produkterna. I paragrafen föreslås bestämmelser om märkning av en produkt samt om anvisningar och säkerhetsinformation. Kraven är mer detaljerade än i bestämmelserna i 5 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen.

Enligt 1 mom. ska en produkt ha den märkning och den information om produktens egenskaper och användningsändamål som krävs för att produkten ska kunna användas på ett behörigt och säkert sätt. Med detta avses bland annat den information som behövs vid valet av produkt och vid bedömningen av huruvida produkten lämpar sig för det avsedda ändamålet eller till exempel information om huruvida produkten kan förvaras utomhus. Märkningen och informationen ska finnas på produkten, på förpackningen eller i ett åtföljande dokument, och den ska vara tydlig och begriplig.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att produkten ska åtföljas av behövlig information och behövliga anvisningar för installation, användning och underhåll av produkten. Det kan vara ändamålsenligt att hålla mer omfattande anvisningar tillgängliga på något annat sätt, till exempel på tillverkarens eller importörens webbplats. Informationen och anvisningarna ska motsvara produktens egenskaper och ändamål och vara tillräckligt detaljerade så att de när de iakttas bidrar till att produkten fungerar och kan användas på ett säkert sätt. Anvisningarna ska innehålla information om väsentliga egenskaper hos produkten samt upplysningar som behövs för installation, ibruktagande, användning och underhåll av produkten. Beroende på produkt ska det till exempel meddelas tekniska definitioner som gör det möjligt att bedöma produktens kompatibilitet med andra produkter eller komponenter.

Enligt 3 mom. ska en produkt vara försedd med typ-, parti-, serie- eller modellnummer eller någon annan märkning som behövs för identifiering av produkten. Produkten ska också vara försedd med namnet på tillverkaren eller på någon annan aktör som släpper ut produkten på marknaden eller någon annan märkning för identifiering samt med den adress på vilken dessa kan kontaktas.

Flera produkter omfattas också av annan reglering som innehåller krav på märkning som hänför sig till produktens överensstämmelse med kraven, användning eller bortskaffande. Detaljerade krav på märkningar, information och anvisningar finns också i produktstandarderna.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om märkningen och informationen om säker installation och användning av produkten samt om innehållet i bruks- och underhållsanvisningar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

38 §. Språkrav. I paragrafen föreslås det bestämmelser om att märkningen av produkten samt informationen och anvisningarna ska finnas på finska och svenska. Språkravet gäller till exempel prestandadeklarationen enligt byggproduktförordningen. I den gällande lagen finns inget motsvarande språkrav, men bestämmelser om detta finns i produktförordningarna.

Enligt 2 mom. ska det i fråga om den tekniska dokumentation som gäller produktens egenskaper och visande av överensstämmelse med kraven dock räcka att dokumentationen finns på finska eller svenska. Den tekniska dokumentation som ska lämnas till myndigheten kan också finnas på något annat språk som godtas av myndigheten. För myndigheten kan det räcka att de delar

av dokumentationen som behövs för behandlingen av ett tillsynsärende lämnas in översatta till finska eller svenska.

39 §. Anordningar och utrustning i skyddsrum. I paragrafen föreskrivs det om kraven på anordningar och utrustning som används vid byggande och utrustning av skyddsrum. Med undantag från andra produkter som hör till den föreslagna lagens tillämpningsområde finns det i huvudsak inga nationella eller europeiska produktstandarder för dessa produkter, utan kraven på tekniska detaljer hos produkterna har utfärdats genom statsrådets förordning om anordningar och utrustning i skyddsrum (409/2011). Produktkraven för anordningar och utrustning i skyddsrum har nära samband med räddningslagens bestämmelser om inrättande av skyddsrum, och behovet av bestämmelser om produktkrav bedöms som en del av dessa. I detta sammanhang föreslås därför inga ändringar i kraven på dessa produkter.

Enligt 1 mom. ska de tekniska egenskaperna och hållbarheten hos produkter som är avsedda för byggande och utrustning av skyddsrum motsvara de tekniska krav på skyddsrum som föreskrivs i räddningslagen. De egenskaper som krävs av produkterna hänför sig till skyddsrummens skyddsklasser och den skyddsnivå som krävs i dem och kraven på belastningstålighet. Kraven på kvalitetsnivån på produkter som är avsedda för skyddsrum beror också på att produkterna ska tåla att vänta på att bli använda.

Närmare bestämmelser om produktkraven ska liksom för närvarande utfärdas genom förordning. Sådana produkter i skyddsrum för vilka det i den gällande förordningen föreskrivs närmare krav är tryck- och gastäta dörrar, skyddsluckor, avstängningsanordningar, gastäta luckor, genomföringar, tillufts-, tryck-, övertrycks- och frånluftningsventiler, luftintagsrör, avstängningsventiler, övertrycksmätare, vattenbehållare, sopkärl, klosettutrustning och klosettskrubb, slusstält, britsar, spillvattenpumpar, reservbelysningsaggregat, vibrationsdämpare, gaslarmanordningar, ventilationsanläggningar och förfilter. En del av produkterna är permanenta byggnadsdelar eller fast installerade produkter eller anordningar, en del är produkter som behövs för installationen av dem och en del är fristående produkter. I förordningen föreskrivs det bland annat om produkters livslängd, övertryckslaster, dörrars gastäthet och larmgränserna för gaslarmanläggningar.

Utöver det som föreskrivs i 37 § om märkning av produkter samt om information och anvisningar om produkterna föreslås det i 1 mom. att det särskilt ska beaktas att produkterna används i skyddsrum. I den gällande förordningen föreskrivs det att produkterna ska förses med en särskild märkning som visar att de till sina egenskaper motsvarar sådana som används i skyddsrum. När det gäller märkningen är det dock inte fråga om märkning som visar att en produkt överensstämmer med kraven, eftersom det inte har föreskrivits något särskilt provnings- eller godkännandeförfarande för produkterna.

I 2 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om de krav som ska ställas på egenskaperna, funktionerna, användningssättet och hållbarheten i fråga om anordningar och utrustning i skyddsrum. Genom förordning kan det också utfärdas närmare bestämmelser om kraven på märkning av produkterna samt om information och anvisningar om produkterna.

40 §. Produkters överensstämmelse med kraven. I paragrafen föreslås det bestämmelser om visande av att en produkt överensstämmer med kraven. Motsvarande bestämmelse finns i 6 § i den gällande lagen.

I 1 mom. föreskrivs det att inte bara tillverkaren av en produkt utan även andra verksamhetsutövare som importerar, släpper ut på marknaden, säljer eller på annat sätt överlåter produkter ska se till att produkten överensstämmer med kraven.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om tillverkarens skyldigheter när det gäller att visa att en produkt överensstämmer med kraven. Tillverkaren ska kunna visa att de produkter som släpps ut på marknaden överensstämmer med kraven. Överensstämmelse med kraven ska i princip visas med hjälp av teknisk dokumentation som åtminstone ska innehålla en allmän beskrivning av produkten, information om de standarder som eventuellt tillämpats samt, beroende på produktens egenskaper och användningsändamål, information om hur överensstämmelsen med kraven har verifierats. Tillverkaren ska också se till att produkten är försedd med de märkningar och den information som behövs samt utarbeta bruksanvisningar och andra anvisningar som ska åtfölja produkten. Bestämmelser om de krav som gäller anvisningar och märkning ingår i 38 §.

I paragrafen föreslås inga mer detaljerade bestämmelser om förfarandet för att konstatera huruvida en produkt uppfyller de föreskrivna kraven, och inga formkrav ställs på dokumentationen. Produktens egenskaper verifieras på det sätt som användningsändamålet förutsätter. Bestämmelser om en produkts överensstämmelse med kraven kan i stället för eller utöver i denna lag också finnas i annan nationell lagstiftning eller EU-produktreglering, såsom lagstiftning som gäller elsäkerhet och tryckbärande anordningar och byggproduktförordningen. Till exempel handbrandsläckares överensstämmelse med kraven som tryckbärande anordning visas på det sätt som anges i lagen om tryckbärande anordningar, och CE-märkningen på en handbrandsläckare visar att den tryckbärande anordningen överensstämmer med kraven. När byggprodukter som omfattas av CE-märkning släpps ut på marknaden ska bestämmelserna i byggproduktförordningen iakttas. I byggproduktförordningen föreskrivs det om olika sätt att ange prestandanivåerna för de grundläggande egenskaper som hänför sig till byggprodukter samt om användningen av CE-märkning.

I 3 mom. preciseras det att utöver tillverkare ska även andra aktörer som släpper ut en produkt på marknaden vara skyldiga att visa att produkten överensstämmer med kraven.

5 kap. **Tillsyn**

41 §. Tillämpningsområde för bestämmelserna om tillsyn. I 5 kap. föreslås bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av lagen och om tillsynsmyndighetens befogenheter. I fråga om marknadskontrollen av produkter ingår bestämmelserna i marknadskontrollagen och i fråga om CE-märkta byggprodukter i bygglagen, vilket innebär att det i den föreslagna paragrafen förtydligas att bestämmelserna om tillsyn i 5 kap. tillämpas på tillsynen över efterlevnaden av 2 och 3 kap.

42 §. Styrning av tillsynen. I paragrafen föreslås bestämmelser om inrikesministeriets styrande roll. Detta är motiverat eftersom det med avseende på lagens tillämpningsområde är fråga om lagstiftning som hör till inrikesministeriets ansvarsområde. Detta motsvarar nuläget, även om det inte finns några bestämmelser om inrikesministeriets styrningsuppgift i den gällande lagen.

Det finns bestämmelser om Säkerhets- och kemikalieverkets uppgifter i författningar som hör till flera olika ministeriers ansvarsområden. Enligt lagen om Säkerhets- och kemikalieverket svarar arbets- och näringsministeriet för den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av verket (1261/2010, 3 § 1 mom.). I praktiken innebär det samordning och ledning av resultatstyrningsprocessen. Arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, inrikesministeriet, social- och

hälsovårdsministeriet samt miljöministeriet styr Säkerhets- och kemikalieverkets verksamhet i samverkan i frågor som gäller respektive ansvarsområde (1261/2010, 3 § 2 mom.).

43 §. Tillsynsmyndigheter. Enligt 1 mom. utövas tillsynen över efterlevnaden av lagen av Säkerhets- och kemikalieverket, som också är tillsynsmyndighet enligt den gällande lagen.

Enligt 2 mom. ska räddningsmyndigheten utöva tillsyn över att den som innehar en anläggning iakttar de besiktningsskyldigheter som föreslås i 15–17 § samt de skyldigheter att granska och utföra service på handbrandsläckare som föreslås i 24 och 26 §. Bestämmelser om skyldigheten för en innehavare av en brandlarmanläggning och automatisk släckanläggning att se till att anläggningen besiktas samt bestämmelser om skyldigheten för en ägare till eller en innehavare av en handbrandsläckare att se till att släckaren granskas och genomgår service har tidigare utfärdats med stöd av räddningslagen, vilket innebär att de föreslagna bestämmelserna motsvarar nuläget med avseende på räddningsmyndighetens tillsynsuppgift. När det gäller skyldigheten att granska och utföra service på handbrandsläckare ska räddningsmyndighetens tillsyn liksom för närvarande vara begränsad till byggnader och offentliga tillställningar och till andra tillsynsuppgifter som omfattas av räddningslagens tillämpningsområde. Räddningsmyndigheten utövar till exempel inte tillsyn över granskningen av handbrandsläckare som krävs i farkoster och bussar, utan om den föreskrivs det separat.

Med begreppet tillsynsmyndighet avses i denna lag endast Säkerhets- och kemikalieverket. Bestämmelser om räddningsmyndighetens befogenheter och tillsynsmetoder finns i räddningslagen.

44 §. Myndighetsregister. I paragrafen föreskrivs om det register som förs av Säkerhets- och kemikalieverket. I registret införs uppgifter om installationsföretag och handbrandsläckarföretag som gjort en verksamhetsanmälan, personer som visat sin behörighet, intyg över prov för ansvariga personer samt besiktningssorgan som godkänts av Säkerhets- och kemikalieverket.

Enligt 1 mom. är Säkerhets- och kemikalieverket personuppgiftsansvarig för registret. Registret ska föras för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i den föreslagna lagen, i synnerhet för tillsynen över installations- och handbrandsläckarföretags och besiktningssorgans verksamhet samt till stöd för att de som använder tjänster som avses i 2 och 3 kap. kan försäkra sig om att verksamheten bedrivs på ett tillbörligt sätt.

I 2 mom. föreskrivs om de uppgifter om installations- och handbrandsläckarföretag som införs i registret och som behövs med tanke på det användningsändamål som anges i 1 mom.

I 3 mom. föreskrivs om de uppgifter om personer som visat sin behörighet, det vill säga ansvariga personer vid installationsföretag och handbrandsläckarföretag, som införs i registret och som behövs med tanke på det användningsändamål som anges i 1 mom.

I 4 mom. föreskrivs om de uppgifter om intyg över prov för ansvariga personer vid installationsföretag och handbrandsläckarföretag som införs i registret.

I paragrafens 5 mom. föreskrivs om de uppgifter om besiktningssorgan som införs i registret.

I 6 mom. föreslås bestämmelser om radering av i registret införda uppgifter om prov för ansvariga personer. Enligt artikel 5.1 e i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän

dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, ska personuppgifter raderas ur registret när det inte längre finns någon lagstadgad grund för behandlingen. Till skillnad från andra uppgifter ska uppgifter om intyg över prov för ansvariga personer bevaras i fem år. Intygen ska enligt 52 § vara i kraft i tre år, men uppgifterna kan dock behövas vid tillsynen ännu efter det att intyget har upphört att gälla.

I 16 § i den gällande lagen föreskrivs det om det register som förs av Säkerhets- och kemikalieverket. Denna reglering preciseras så att den bättre än för närvarande motsvarar de krav som ställs på bestämmelser om personregister. Den viktigaste ändringen är att det i 45 § tas in uttryckliga bestämmelser om en för var och en via internet tillgänglig offentlig informationstjänst som baserar sig på uppgifterna i registret.

Säkerhets- och kemikalieverkets register är ett personregister, eftersom det i registret också införs personuppgifter som gäller fysiska personer, såsom namn och personbeteckning. I de föreslagna 44 och 45 § föreslås det bestämmelser om den personuppgiftsansvarige, registrets användningsändamål, registrets centrala informationsinnehåll, utlämnande av registeruppgifter via webbsidor samt bevaringstider och radering av uppgifter ur registret.

I 45 § anges det vilka uppgifter i registret som får publiceras i det allmänna datanätet. På utlämnande av personuppgifter som finns i en myndighets personregister tillämpas bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I momentet föreskrivs att uppgifter ur en myndighets personregister får, om inte något annat särskilt bestäms i lag, lämnas ut i elektronisk form om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana uppgifter.

Dataskyddsförordningen gäller behandlingen av personuppgifter. I förordningen avses med behandling av personuppgifter alla åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, såsom insamling, lagring, användning, utlämning, sammanförande, radering och förstöring. I förordningen är personuppgifter ett brett begrepp som omfattar varje upplysning som avser en identifierad eller direkt eller indirekt identifierbar fysisk person.

Enligt dataskyddsförordningens principer ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. De personuppgifter som samlas in ska vara adekvata och relevanta och behövas med tanke på ändamålet med behandlingen. Den personuppgiftsansvarige ska utan dröjsmål rätta eller radera inexakta och felaktiga uppgifter. Dessutom förutsätter dataskyddsförordningen att den personuppgiftsansvarige ser till att personuppgifterna behandlas på ett lagligt och öppet sätt i förhållande till den registrerade och att den registrerade kan få uppgifter om behandlingen av personuppgifter som gäller honom eller henne själv. Den registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen kan dock under vissa förutsättningar begränsas. Enligt dataskyddsförordningen är behandlingen av personuppgifter laglig bland annat när den anknyter till fullgörandet av en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c).

I artikel 6.2 och 6.3 i dataskyddsförordningen föreskrivs om möjligheten att genom nationella bestämmelser föreskriva närmare om den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter. Nationellt kan det föreskrivas bland annat om vilken typ av uppgifter som ska behandlas, om de registrerade, om utlämnande av uppgifter, om ändamålsbegränsningar och om lagringstider. Enligt dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter endast utföras begränsat, på det sätt som nämns i artikel 6.4, för andra ändamål än det för vilket personuppgifterna samlades in. Det får dock föreskrivas om rätten att behandla personuppgifter för andra ändamål än det ursprungliga i en medlemsstats nationella lagstiftning, men behandlingen ska vara nödvändig

och proportionell för att skydda de mål som avses i artikel 23.1 och förenlig med det ändamål för vilket uppgifterna ursprungligen samlades in.

45 §. Myndighetens offentliga informationstjänst. I paragrafen föreslås bestämmelser om en offentlig informationstjänst som består av vissa uppgifter som förts in i Säkerhets- och kemikalieverkets register. Bestämmelsen är speciallagstiftning i förhållande till dataskyddslagstiftningen och 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Uppgifterna i registret får lämnas ut via ett elektroniskt datanät i sådan utsträckning att de som använder tjänsterna kan säkerställa att verksamheten i de installationsföretag, handbrandsläckarföretag och besiktningsorgan som de anlitar är tillbörlig. Eftersom det inte är möjligt att säkerställa vem som är mottagare av uppgifter som lämnas ut via Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats eller för vilket ändamål uppgifterna används, får personuppgifter lämnas ut via webbplatsen bara om detta regleras särskilt i lag eller om de berörda personerna ger sitt samtycke till det.

Med hjälp av den offentliga informationstjänsten kan var och en kontrollera ett i registret infört installations- eller handbrandsläckarföretags firma, företags- och organisationsnummer, verksamhetsområde och registreringsbeteckning samt den kommun där verksamhetsstället är beläget och namnet på den ansvariga personen i företaget. I fråga om besiktningsorgan är uppgifterna i den offentliga informationstjänsten besiktningsorganets namn, verksamhetsställets adress, företags- och organisationsnummer, registreringsbeteckning och besiktningsorganets behörighetsområde. Andra uppgifter enligt 44 § 2–5 mom. som införs i registret ska inte kunna fås via webbplatsen. I enlighet med kraven på dataskydd får information i den offentliga informationstjänsten endast sökas genom enskilda sökningar där sökvillkoret är firma, företags- och organisationsnummer, den kommun där verksamhetsstället är beläget, verksamhetsområde, behörighetsområde eller namnet på den ansvariga personen. Säkerhets- och kemikalieverkets offentliga informationstjänst fungerar i nuläget med dessa sökord.

Enligt 3 mom. ska uppgifter om företagen och deras ansvariga personer omedelbart raderas ur den offentliga informationstjänsten, om de har upphört med sin verksamhet eller om Säkerhets- och kemikalieverket har förbjudit verksamheten. På motsvarande sätt ska uppgifterna om ett besiktningsorgan raderas, om organet har upphört med sin verksamhet eller om Säkerhets- och kemikalieverket har återkallat godkännandet.

46 §. Myndighetens rätt att få information. I paragrafen föreskrivs det att Säkerhets- och kemikalieverket trots sekretessbestämmelserna ska ha rätt att få information som är nödvändig för skötseln av verkets uppgifter. Paragrafen motsvarar vad som i 19 § i den gällande lagen föreskrivs om rätten att få uppgifter.

Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn baserar sig i stor utsträckning på den information och de anmälningar som lämnas av dem som är föremål för tillsynen samt på stickprovskontroller av att dessa är korrekta. Säkerhets- och kemikalieverket ska ha rätt att få information av installationsföretag och handbrandsläckarföretag och deras ansvariga personer samt av besiktningsorgan. När Säkerhets- och kemikalieverket utreder fel i ett installationsföretags eller besiktningsorgans verksamhet eller undersöker en olycka eller ett tillbud i anslutning till en brandlarmanläggning eller en automatisk släckanläggning, kan Säkerhets- och kemikalieverket behöva information också av innehavaren av brandlarmanläggningen eller den automatiska släckanläggningen.

Rätten att få information begränsas till information som är nödvändig för tillsynen. Exempelvis i samband med tillsynen över installationsföretagens verksamhet kan det uppstå ett behov av att

få sådan information som normalt inte omfattas av skyldigheten att lämna information. Det kan till exempel vara fråga om information om olyckor.

Säkerhets- och kemikalieverket ska i sin verksamhet beakta kraven på behandling av sekretessbelagd information på det sätt som förutsätts i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Behörigheten att få information begränsas dessutom av de principer för god förvaltning som framgår av 2 kap. i förvaltningslagen, såsom proportionalitetsprincipen och principen om ändamålsbundenhet.

47 §. Myndighetens rätt att lämna ut sekretessbelagd information. I paragrafen föreslås bestämmelser om Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att lämna ut information till andra myndigheter. Rätten att få information är ytterst viktig i tillsynsmyndighetens verksamhet. Tillsynsmyndigheternas ömsesidiga tillgång till information ska tryggas också när det gäller sekretessbelagd information. I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns inga bestämmelser om att sekretessbelagd information kan lämnas ut till någon annan myndighet för utförande av en viss uppgift. Bestämmelser om detta måste utfärdas särskilt i speciallagstiftningen. Den föreslagna paragrafen är mer detaljerad än 22 § i den gällande lagen.

Enligt paragrafen ska sekretessbestämmelserna inte få utgöra något hinder för att lämna ut information till åklagaren och polisen och andra förundersökningsmyndigheter för förebyggande och utredning av brott. Information får lämnas ut till räddningsmyndigheter, byggnadstillsynsmyndigheter, arbetarskydds-, miljöskydds- och konsumentskyddsmyndigheter, om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter. Säkerhets- och kemikalieverket kan lämna ut information också till behöriga myndigheter i andra stater och till internationella organ, för fullgörande av förpliktelser som grundar sig på Europeiska unionens rättsakter eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland. I praktiken ska Säkerhets- och kemikalieverket från fall till fall bedöma vilken information som lämnas ut med stöd av denna bestämmelse.

48 §. Rätt att företa inspektioner. I paragrafen föreskrivs det om Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att företa inspektioner samt att få tillträde till platser som det är behövligt att få tillträde till med tanke på tillsynen över efterlevnaden av lagen. Bestämmelserna motsvarar inspektionsrätten enligt 19 § i den gällande lagen.

För att Säkerhets- och kemikalieverket ska kunna övervaka att i lagen föreskrivna skyldigheter iakttas vid utförande, underhåll och besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, ska verket få tillträde till platser där anläggningarna installeras, repareras eller underhålls. För tillsynen över gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare ska Säkerhets- och kemikalieverket få tillträde till platser där ett handbrandsläckarföretag utför gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare. Vid inspektionerna ska 39 § i förvaltningslagen iakttas.

Enligt 2 mom. ska tillsynen inte utsträckas till utrymmen som används för boende av permanent natur.

49 §. Förbud och tvångsmedel. I paragrafen föreskrivs om de åtgärder som myndigheten kan vidta om aktören inte har iakttagit kraven i lagstiftningen.

I 1 mom. föreskrivs om de åtgärder som vidtas, om det vid tillsynen konstateras att ett installationsföretag eller handbrandsläckarföretag inte iakttar denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller Säkerhets- och kemikalieverkets föreskrifter. Säkerhets- och kemikalieverket ska förelägga företaget att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Om bristerna

eller försummelserna är allvarliga eller upprepade och om de trots föreläggandet inte har avhjälpits, kan Säkerhets- och kemikalieverket förbjuda företags verksamhet. Förbudet ska i regel gälla en viss tid som avvägs enligt hur allvarliga bristerna eller försummelserna i verksamheten är. Bestämmelsen motsvarar 18 § 2 mom. i den gällande lagen.

I 2 mom. föreskrivs om de åtgärder som vidtas, om den ansvariga personen vid ett installationsföretag eller handbrandsläckarföretag försummar sin uppgift. När Säkerhets- och kemikalieverket upptäcker brister ska verket förelägga personen att avhjälpa bristerna i verksamheten. Om bristerna är allvarliga eller upprepade och om de trots föreläggandet inte har avhjälpits, kan Säkerhets- och kemikalieverket förbjuda den ansvariga personens verksamhet eller återkalla den ansvariga personens behörighetsintyg. Bestämmelsen motsvarar delvis 9 § 2 mom. i den gällande lagen. Säkerhets- och kemikalieverket har också för närvarande kunnat återkalla ett behörighetsintyg, men det har varit möjligt att rikta ett verksamhetsförbud endast mot ett företag.

Enligt 3 mom. ska Säkerhets- och kemikalieverket omedelbart underrätta företaget om ett föreläggande eller verksamhetsförbud som verket meddelat företagets ansvariga person eller om återkallande av behörighetsintyg.

I 4 mom. föreskrivs det om Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att ingripa i verksamheten hos en sådan verksamhetsutövare som utför installations- och underhållsarbeten på brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar eller besiktning- och servicearbeten på handbrandsläckare utan att ha gjort en verksamhetsanmälan. Säkerhets- och kemikalieverket kan förbjuda verksamhetsutövaren att fortsätta sin verksamhet. Det är nödvändigt att föreskriva om detta, eftersom det i den gällande lagen endast föreskrivs om åtgärder för ingripande i verksamheten hos företag som gjort en verksamhetsanmälan, om det har upptäckts brister i deras verksamhet.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om situationer där ett besiktningsorgan inte uppfyller de krav som ställs på det. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 18 § 3 mom. i den gällande lagen. Det nya är att det föreskrivs om underleverantörer. Om ett besiktningsorgan eller dess underleverantör handlar i strid med bestämmelserna eller inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande eller inte iakttar villkoren i det beslut som avses i 21 § 2 mom., ska Säkerhets- och kemikalieverket för besiktningsorganet sätta ut en tillräcklig tidsfrist för avhjälpande av bristen. Säkerhets- och kemikalieverket ska återkalla sitt godkännande, om besiktningsorganet inte avhjälpes en väsentlig eller allvarlig brist inom utsatt tid.

50 §. Vite och hot om tvångsutförande. I paragrafen föreslås en bestämmelse om Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att förena ett förbud eller föreläggande med vite eller med hot om tvångsutförande. Bestämmelser om användningen av dessa administrativa tvångsmedel finns i viteslagen (1113/1990). Bestämmelser om vite finns i 23 § 1 mom. i den gällande anordningslagen.

51 §. Handräckning av polisen. I paragrafen föreslås motsvarande bestämmelser som i nuläget om polisens befogenheter att ge handräckning. I paragrafen föreskrivs det om polisens skyldighet att ge Säkerhets- och kemikalieverket handräckning för tillsynen över efterlevnaden av lagen och för verkställigheten av den. Bestämmelser om handräckning av polisen finns i polislagen (872/2011).

6 kap. **Särskilda bestämmelser**

52 §. Ordnande av prov för ansvariga personer. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordnande av i 12 § avsedda prov för ansvariga personer vid installationsföretag och i 33 § avsedda prov för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag samt bestämmelser om intygen över proven. Den föreslagna regleringen är delvis ny, men baserar sig på etablerad praxis. Enligt 9 § 2 mom. i den gällande lagen ska den ansvariga personen visa sin behörighet genom prov som ordnas av Säkerhets- och kemikalieverket eller av en instans med adekvat sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Enligt förordningen om släckanläggningar fastställer Säkerhets- och kemikalieverket provkraven och sköter om ordnandet av prov. I föreskriften om brandlarmanläggningar fanns det inte några bestämmelser om provets innehåll eller om ordnandet av det. Det föreslås mer ingående bestämmelser än för närvarande om ordnandet av prov så att parternas rättigheter och skyldigheter är tillräckligt tydligt avgränsade.

Enligt 1 mom. svarar Säkerhets- och kemikalieverket för ordnandet av proven. Säkerhets- och kemikalieverket fastställer närmare krav på provet och hur det genomförs i praktiken.

Enligt 2 mom. kan Säkerhets- och kemikalieverket, liksom för närvarande, ordna proven själv eller ingå avtal om ordnande av proven eller en viss del av proven med en tillräckligt sakkunnig aktör. En tillräckligt sakkunnig aktör är till exempel ett företag eller en sammanslutning som producerar tjänster för personcertifiering eller annan certifiering. Även en annan sammanslutning kan ordna proven under förutsättning att dess oberoende kan säkerställas och att den har den yrkeskompetens som behövs för att ordna proven.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om det avtal som ingås om ordnandet av prov. I avtalet ska det ställas villkor för säkerställande av att proven ordnas på behörigt sätt samt av nivån på och enhetligheten i fråga om innehållet i och bedömningen av proven. Den som ordnar provet ska i tillräcklig utsträckning med tanke på tillsynen över avtalet till Säkerhets- och kemikalieverket rapportera uppgifter om antalet deltagare i proven, bedömningen av proven och behandlingen av besvär som anförts över bedömningen. Säkerhets- och kemikalieverket ska utöva tillsyn över nivån på proven och bedömningen av dem. Säkerhets- och kemikalieverket ska säga upp avtalet, om den som ordnar provet inte uppfyller villkoren i avtalet.

Enligt 3 mom. ska den som ordnar provet utfärda ett intyg över ett prov som avlagts med godkänt resultat. Om en prestation blir underkänd ska den som ordnar provet meddela ett beslut av vilket grunderna för underkännandet framgår. Ett intyg över avlagt prov är i kraft i tre år. Under denna tid är det möjligt att ansöka om behörighetsintyg för ansvariga personer. Tre år är en tillräckligt kort tid för upprätthållande av kompetensen, även om en person inte har varit verksam inom branschen under den tiden. Avsikten är att arbetserfarenheten inhämtas före provet, eftersom det då finns bäst förutsättningar att avlägga provet med godkänt resultat. Intygen över proven har inte tidigare haft någon giltighetstid. Bestämmelser om övergångsperioden för intyg över prov som avlagts före ikraftträdandet av den föreslagna lagen finns i 62 §.

Uppgifter om intygen ska föras in i det register som avses i 44 §. Om provet ordnas av en i 2 mom. avsedd annan aktör som ingått ett avtal med Säkerhets- och kemikalieverket, ska denna aktör lämna Säkerhets- och kemikalieverket uppgifter om de intyg som den har utfärdat så att uppgifterna kan föras in i registret. Det föreslås att Säkerhets- och kemikalieverket ska vara den som för registret så att det kan säkerställas att uppgifterna behandlas på behörigt sätt och att uppgifterna bevaras till exempel om den som ordnar proven byts ut eller upphör med sin verksamhet.

53 §. Besiktningsorganets rätt att få information. I paragrafen föreslås bestämmelser om besiktningsorganets rätt att ur nödcentraldatasystemet få information om till nödcentralen kopplade brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Objektinformationen innehåller information om objektets namn, adress, anordningens beteckning och kontaktpersonen. Med information om testverksamheten avses information om utförda tester av förbindelsen till nödcentralen.

Besiktningsorganets rätt att få information begränsas till den information som är nödvändig för utförande av besiktningar enligt 15–17 §. Eftersom besiktningsorganet utför besiktningarna på beställning av innehavaren av en anläggning, har besiktningsorganet tillgång till den information som objektet lämnat. Om det dock inte har setts till att informationen om underhåll och tester har registrerats i objektet, kan det bli nödvändigt att kontrollera informationen hos Nödcentralverket. I samband med besiktningen av en anläggning är det också ändamålsenligt att säkerställa att informationen om kontaktpersonen är densamma och uppdaterad i Nödcentralverkets datasystem. Även om det ska anmälas till Nödcentralverket om informationen ändras, är informationen ofta föråldrad. I sådana fall kan objektets kontaktperson inte nås i en larmsituation, vilket kan leda till dröjsmål i skötseln av ett uppdrag och även till ytterligare skada. Kontrollen av informationen har tidigare ingått i den periodiska besiktningen av brandlarmanläggningar. Eftersom det inte finns några bestämmelser om besiktningsorganets rätt att få information, har Nödcentralverket dock inte längre lämnat denna information till besiktningsorganet.

54 §. Sökande av ändring i beslut av Säkerhets- och kemikalieverket. Ett beslut som Säkerhets- och kemikalieverket fattat med stöd av lagen får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I 1 mom. ska det ingå en informativ hänvisning om detta.

I 1 mom. föreskrivs det att Säkerhets- och kemikalieverkets beslut får verkställas även om besvär anförts. Besluten kan till sin natur vara sådana att tryggheten av säkerheten och det allmänna intresset förutsätter att de verkställs utan dröjsmål. Bestämmelsen motsvarar 21 § 4 mom. i den gällande lagen.

I 2 mom. föreskrivs att ändring i ett beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande får sökas på det sätt som föreskrivs i viteslagen.

I den gällande lagen finns det inga bestämmelser om begäran om omprövning av Säkerhets- och kemikalieverkets beslut, och det föreslås inte heller att ett omprövningsförfarande införs. De beslut som Säkerhets- och kemikalieverket fattar på basis av på den föreslagna lagen baserar sig på en grundlig beredning och är inte av masskaraktär. En fas med begäran om omprövning kan i onödan fördröja tillgodoseendet av rättssäkerheten i ärenden där det är motiverat att snabbt få ett avgörande av domstolen. Regleringen motsvarar regleringen inom Säkerhets- och kemikalieverkets övriga motsvarande ansvarsområden, till exempel 118 § i elsäkerhetslagen (1135/2016) och 105 § i lagen om tryckbärande anordningar.

Enligt det föreslagna 43 § 2 mom. ska räddningsmyndigheten utöva tillsyn över att skyldigheterna i 15–17 samt 24 och 26 § iakttas. Bestämmelser om sökande av ändring i räddningsmyndighetens beslut finns i räddningslagen.

55 §. Sökande av ändring i vissa fall. I 1 mom. föreskrivs att omprövning av ett beslut som ett besiktningsorgan har fattat får begäras i enlighet med förvaltningslagen. De allmänna bestämmelserna om omprövningsförfarandet finns i 7 a kap. i förvaltningslagen. Begäran av

omprövning ska riktas till besiktningsorganet. Besluten gäller frågor av teknisk natur, och det besiktningsorgan som fattat besluten har den bästa sakkunskapen om dem. Därför är det inte motiverat att begäran om omprövning riktas till tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen motsvarar till denna del 21 § 1 mom. i den gällande lagen samt bland annat 119 § i elsäkerhetslagen och 106 § i lagen om tryckbärande anordningar.

I 1 mom. föreskrivs det också om begäran om omprövning av beslut som gäller en ansvarig persons provprestation, när provet ordnas av någon annan tillräckligt sakkunnig aktör som avses i 52 § 2 mom. och som har ingått ett avtal med Säkerhets- och kemikalieverket. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om hur ändring i bedömningen av provet då söks. När provet ordnas och bedöms av Säkerhets- och kemikalieverket, tillämpas 54 § på sökande av ändring. Motsvarande bestämmelser finns i 195 § i miljöskyddslagen.

Enligt 2 mom. får ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstol på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Enligt 3 mom. får ett beslut dock verkställas även om besvär har anförts.

56 §. Erkännande av yrkeskvalifikationer som har förvärvats utomlands. Enligt paragrafen kan behörigheten hos den ansvariga personen vid ett installationsföretag eller ett handbrandsläckarföretag visas också med ett utländskt behörighetsintyg. En motsvarande bestämmelse finns i 20 § 3 mom. i den gällande lagen.

Säkerhets- och kemikalieverket är den behöriga myndighet som avses i 4 § i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Säkerhets- och kemikalieverket bedömer det utländska behörighetsintygets motsvarighet och fattar ett i 13 § i den lagen avsett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer. Under tidigare år har endast enstaka sådana behandlats.

57 §. Ömsesidigt erkännande. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillämpande av principen om ömsesidigt erkännande på produkters överensstämmelse med kraven, när det är fråga om nationell produktlagstiftning som inte baserar sig på EU:s harmoniserade produktlagstiftning, såsom till exempel byggproduktförordningen. En motsvarande bestämmelse finns i 20 § 1 mom. i den gällande lagen. I paragrafen hänvisas det till den EU-förordning som gäller ömsesidigt erkännande av varor ((EU) 2019/515). Enligt principen om ömsesidigt erkännande ska en medlemsstat tillåta att en produkt som lagligen saluförs i en annan medlemsstat, i en stat som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Turkiet släpps ut på marknaden inom sitt eget territorium. I fråga om byggprodukter bör det dock beaktas att bestämmelsen om ömsesidigt erkännande inte garanterar att en byggprodukt nödvändigtvis lämpar sig som sådan för användning vid byggande.

58 §. Räddningsmyndighetens och byggnadstillsynsmyndighetens anmälningsskyldighet. I paragrafen föreslås bestämmelser om räddningsmyndighetens och den kommunala byggnadstillsynsmyndighetens skyldighet att underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om missförhållanden som de observerar i produkter som avses i denna lag eller i besiktningsorganens, installationsföretagens eller handbrandsläckarföretagens verksamhet. Anmälningsskyldigheten enligt 17 § i den gällande lagen har gällt endast räddningsmyndigheten, men eftersom byggandet styrs och övervakas av kommunens byggnadstillsyn är det motiverat att föreskriva också om byggnadstillsynsmyndigheten. En motsvarande bestämmelse om byggnadstillsynsmyndighetens skyldighet att underrätta om missförhållanden finns i 175 § i bygglagen, enligt vilken kommunens

byggnadstillsynsmyndighet ska följa användningen av byggprodukter och underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om missförhållanden som den upptäckt i anslutning till byggprodukter.

Det är inte ändamålsenligt att begränsa skyldigheten att underrätta Säkerhets- och kemikalieverket endast till allvarliga brister på motsvarande sätt som i den gällande lagen. Myndigheterna kan i samband med sin tillsyn upptäcka missförhållanden i produkternas märkningar och dokument eller i företagens eller besiktningsorganens verksamhet. Räddningsmyndigheterna kan få kännedom om brister i produkterna också till exempel i samband med en brandutredning. Räddnings- och byggnadstillsynsmyndigheterna kan ingripa i brister i en enskild byggnad eller ett enskilt byggprojekt, varvid kraven på tilläggsuppgifter, eventuella förelägganden att avhjälpa bristerna eller förvaltningstvång riktas mot byggnadens ägare eller parterna i byggprojektet. De metoder som myndigheterna kan använda sig av för att reagera på missförhållandena grundar sig i dessa fall på andra författningar: för räddningsmyndighetens del på räddningslagen och för byggnadstillsynens del i allmänhet på bygglagen. Säkerhets- och kemikalieverket kan rikta åtgärder mot byggproduktens tillverkare, importör och distributör samt mot handbrandsläckarföretag, installationsföretag och besiktningsorgan. Därför ska Säkerhets- och kemikalieverket underrättas om upptäckta missförhållanden för eventuella fortsatta åtgärder. Säkerhets- och kemikalieverket kan också utnyttja dessa uppgifter vid planeringen av sin tillsynsverksamhet.

59 §. Avgifter för Säkerhets- och kemikalieverkets prestationer. För Säkerhets- och kemikalieverkets åtgärder enligt denna lag tas det ut avgifter på det sätt som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Bestämmelsen är informativ till sin karaktär. Till de avgiftsbelagda prestationerna hör till exempel behandlingen av företagens verksamhetsanmälningar.

60 §. Tillämpning av lagen inom försvarsmakten. I paragrafen föreskrivs det att lagen inte tillämpas i objekt som ska ges särskilt skydd med tanke på landets försvar. Med dessa avses objekt som är i försvarsförvaltningens besittning och vilka det av säkerhetsskäl är nödvändigt att begränsa tillträde till och den information som myndigheterna ska ges om dem. Objekt som ska ges särskilt skydd med tanke på landets försvar har definierats genom en förordning av statsrådet (676/2017).

Den föreslagna paragrafen är ny och förtydligar hur myndigheternas behörighet är avgränsad. Enligt 19 § 1 mom. i den gällande anordningslagen får Säkerhets- och kemikalieverkets tillsynsåtgärder inte vidtas på ett objekt som är i försvarsmaktens besittning och som ska hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet. Enligt 2 mom. i den paragrafen gäller Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att få upplysningar inte sådana försvarsmaktens uppgifter som ska hållas hemliga med hänsyn till rikets säkerhet. Enligt 83 § i räddningslagen utsträcker räddningsmyndigheterna inte sin tillsynsuppgift till sådana objekt som ska hemlighållas med hänsyn till rikets säkerhet och i fråga om vilka Försvarsmakten har meddelat välfärdsområdets räddningsmyndighet att den själv sköter tillsynsuppgiften. Enligt bygglagen gäller tillståndsförfarandet för byggande och myndighetstillsynen över byggande inte byggnads- eller byggobjekt som har samband med försvarsändamål.

61 §. Ikraftträdande. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om lagens ikraftträdande. I 62 § finns övergångsbestämmelser.

Enligt 2 mom. upphäver den föreslagna lagen den gällande lagen om anordningar inom räddningsväsendet.

I 3 mom. föreskrivs det att både förordningar som utfärdats med stöd av den lag som upphävs och förordningar som utfärdats med stöd av den tidigare lagen upphävs till den del förordningarna har förblivit i kraft med stöd av övergångsbestämmelserna i räddningslagen.

I 4 mom. föreskrivs det att statsrådets förordning om anordningar och utrustning i skyddsrum (409/2011) dock förblir i kraft. Förordningen har utfärdats med stöd av 5 § 4 mom. i den gällande lagen. I den föreslagna lagen finns motsvarande bemyndigande i 39 § 2 mom.

Enligt 5 mom. ska den föreslagna lagen tillämpas, om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den lag om anordningar inom räddningsväsendet som föreslås bli upphävd.

62 §. Övergångsbestämmelser. I 1 mom. föreskrivs det att produkter som omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde och som släppts ut på marknaden före lagens ikraftträdande samt för vilka överensstämmelse med kraven har säkerställts i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet får fortsätta att tillhandahållas på marknaden efter ikraftträdandet.

I 2 mom. föreskrivs det om en övergångsperiod för den ansvariga personens behörighetsintyg. Sådana behörighetsintyg för ansvariga personer vid installationsföretag för brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar och sådana behörighetsintyg för ansvariga personer vid handbrandsläckningsföretag som utfärdats med stöd av den lag som upphävs förblir i kraft så länge beslutet om beviljande är i kraft. Under denna tid kan behörighetsintyget genom en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket förnyas till ett behörighetsintyg enligt denna lag, utan att något nytt prov behöver avläggas.

I 3 mom. föreskrivs det att intyg över prov för ansvariga personer som utfärdats under de fem senaste åren är i kraft i tre år från ikraftträdandet av lagen. Under denna tid är det möjligt att ansöka om behörighetsintyg för ansvariga personer, förutsatt att de behörighetskrav som gäller arbetserfarenheten är uppfyllda. Intygen över proven har inte tidigare haft någon giltighetstid, men behörighetsintyget för den ansvariga personen har varit i kraft i tre år i fråga om brandlarmanläggningar och fem år i fråga om släckanläggningar och handbrandsläckarföretag, och därför är fem år en motiverad övergångsperiod för intyg som utfärdats före lagens ikraftträdande.

I 4 mom. föreskrivs det om giltigheten för en anmälan om ett installationsföretags eller ett handbrandsläckarföretags verksamhet. En verksamhetsutövare vars verksamhetsanmälan har behandlats före ikraftträdandet av den föreslagna lagen får fortsätta med sin verksamhet i den omfattning som anges i verksamhetsanmälan. En förutsättning är att installationsföretaget uppfyller de i 9 § angivna förutsättningarna som gäller installationsföretag och att ändringar, till exempel uppgifter om verksamhetsutövaren och den ansvariga personen, anmäls till Säkerhets- och kemikalieverket i enlighet med 10 § 3 mom. På motsvarande sätt ska ett handbrandsläckarföretag uppfylla förutsättningarna i 30 § och anmäla ändringar i enlighet med 31 § 3 mom. Enligt den gällande lagen ska Säkerhets- och kemikalieverket underrättas om väsentliga förändringar i företagets verksamhet, såsom om byte av ansvarig person. Vid tillsynen har det dock visat sig att anmälningarna om förändringar ofta har försummats.

I 5 mom. föreskrivs det att ett besiktningsorgan som har godkänts med stöd av den lag som upphävs utan särskilt godkännande kan fortsätta som ett sådant besiktningsorgan som avses i den föreslagna lagen på de villkor som nämns i beslutet om godkännande.

Enligt 6 mom. kan följande periodiska besiktning utföras med iakttagande av det tidigare besiktningsintervall som antecknats i besiktningsprotokollet, om intervallet mellan de

periodiska besiktningarna av en brandlarmanläggning eller en automatisk släckanläggning blir kortare på grund av ändringar som gjorts genom denna lag.

I 7 mom. föreskrivs det att intervallet för den första periodiska besiktningen enligt 16 § 1 mom. ska gälla anläggningar i fråga om vilka certifieringsbesiktningen utförs efter ikraftträdandet av denna lag.

I 8 mom. föreskrivs om behandlingen av ärenden som har inletts vid förvaltningsförfarande och som ska slutföras med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av den föreslagna lagen.

7.2 Lagen om marknadskontrollen av vissa produkter

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att marknadskontroll av produkter som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om vissa brandsskyddssanordningar fogas till 1 mom. Tillsynen över iakttagandet av de produktkrav som ställs på produkter som avses i 4 kap. i lagen om vissa brandsskyddssanordningar ska utövas i enlighet med vad som föreskrivs i marknadskontrollagen.

I 1 mom. görs dessutom en författningsteknisk ändring. Det föreslås att förteckningen över de lagar som omfattas av tillämpningsområdet ska nämnas under numrerade punkter. Momentet ändras ofta, och därför kan de ändringar som görs här efter gälla enskilda punkter, och hela momentet behöver inte öppnas.

Ikraftträdande: Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som lagen om vissa brandsskyddssanordningar.

7.3 Räddningslagen

74 §. Hur skyddsrum ska inrättas. Den informativa hänvisningen i 2 mom. till den gällande lagen om anordningar inom räddningsväsendet ändras till en hänvisning till den nya lagen om vissa brandsskyddssanordningar, som upphäver den förstnämnda lagen.

93 §. Övervakningsregister. Hänvisningen i 1 mom. till lagen om anordningar inom räddningsväsendet ändras till en hänvisning till den nya lagen om vissa brandsskyddssanordningar.

Ikraftträdande: Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som lagen om vissa brandsskyddssanordningar.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

8.1 Inledning

Lagförslaget innefattar ett flertal bemyndiganden för ett ministerium att utfärda förordningar. Ändå innehåller det färre bemyndiganden än den gällande lagen. I den föreslagna lagen har en del bestämmelser i de gällande förordningarna tagits in i lagen, medan det på förordningsnivå endast föreskrivs om detaljer som gäller installations-, underhålls- och besiktningens tekniska innehåll eller tekniska krav och märkningar på samt anvisningar om produkter. Till skillnad från andra bemyndiganden utfärdas närmare bestämmelser om utrustning och anordningar i skyddsrum genom förordning av statsrådet, och således bevaras den gällande lagstiftningsnivån.

Det föreslås att den gällande lagen ska upphävas, och då upphävs även de förordningar som har utfärdats med stöd av den och med stöd av tidigare lag. Förordningarna upphävs även till de delar de har hållits i kraft genom övergångsbestämmelser i räddningslagen. Följande förordningar ska upphävas: statsrådets förordning om brandvarnarens tekniska egenskaper (291/2009), inrikesministeriets förordning om granskning och service av handbrandsläckare (917/2005), inrikesministeriets förordning om märkning och belysning av utrymningsvägar i byggnader (805/2005), inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare (790/2001) och inrikesministeriets förordning om automatiska släckanläggningar (744/2000, delvis upphävd redan den 1 januari 2007). Statsrådets förordning om anordningar och utrustning i skyddsrum förblir i kraft i enlighet med 61 § 4 mom. i lagförslaget.

8.2 Statsrådets förordning

Med stöd av 39 § 2 mom. i lagförslaget får närmare bestämmelser om de krav som ska ställas på egenskaperna, funktionerna och användningssättet i fråga om anordningar och utrustning i skyddsrum, om den information som ska lämnas om produkterna, om innehållet i de installations-, bruks- och underhållsanvisningar som levereras med produkten samt om de märkningar som ska göras på produkterna utfärdas genom förordning av statsrådet. Den nuvarande lagstiftningsnivån bibehålls, eftersom det i detta sammanhang inte har gjorts någon närmare bedömning av regleringsbehoven i fråga om kraven i den gällande förordningen. Kraven på anordningar och utrustning i skyddsrum hör nära samman med bestämmelserna om byggande av skyddsrum, och det är därför ändamålsenligt att bedöma behoven av att ändra bestämmelserna om produkter som en del av bestämmelserna om byggande av skyddsrum.

8.3 Inrikesministeriets förordningar

Med stöd av 5 § 3 mom. i lagförslaget utfärdas genom förordning av inrikesministeriet närmare bestämmelser om funktionella krav på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar och om kraven på märkningar och skyltar. Vidare får närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i den redogörelse som ska utarbetas om den grundläggande karakteriseringen med stöd av 6 § 3 mom. i lagförslaget och om innehållet i installationsbeviset med stöd av 7 § 3 mom. Ett utkast till förordning finns som bilaga till regeringens proposition. Förordningen är inte lika detaljerad som den tidigare lagstiftningen på förordningsnivå, eftersom en del av lagstiftningen lyfts upp till lagnivå. I samma förordning föreskrivs det med stöd av 12 § 3 mom. i räddningslagen om de skyldigheter som innehavaren av anläggningen har när det gäller att hålla anläggningen i funktionsskick.

Med stöd av 25 § 3 mom. i lagförslaget får närmare bestämmelser om de åtgärder som ska ingå i granskningen av handbrandsläckare och om de omständigheter som ska beaktas vid granskningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Med stöd av 27 § 3 mom. i lagförslaget får på motsvarande sätt närmare bestämmelser utfärdas om de åtgärder som ska ingå i servicen av handbrandsläckare och om de omständigheter som ska beaktas vid servicen. Lagen innehåller synnerligen detaljerade bestämmelser om gransknings- och servicearbetets innehåll. Närmare bestämmelser ska utfärdas på förordningsnivå, om det behövs för att säkerställa en enhetlig gransknings- och servicepraxis vid handbrandsläckarföretagen.

Med stöd av 36 § 3 mom. i lagförslaget får genom förordning av inrikesministeriet närmare bestämmelser utfärdas om sådana egenskaper hos en produkt som hänför sig till säker installation och användning av produkten och om de krav som ställs på produktens funktion och användningssätt. Med stöd av 37 § 4 mom. i lagförslaget får dessutom närmare bestämmelser utfärdas om den information som hänför sig till säker installation och användning av produkten samt om innehållet i installations-, bruks- och underhållsanvisningar.

Närmare bestämmelser ska utfärdas på förordningsnivå, om det behövs för exempelvis genomförande av EU-lagstiftning eller till stöd för tillämpningen av produktstandarder. För närvarande bereds en förordning om handbrandsläckare, där det ska föreskrivas om nationella krav som kompletterar standard SFS-EN 3–7 (Handbrandsläckare. Del 7: Egenskaper, funktionskrav och provningsmetoder) och som ställs på egenskaperna hos och märkningarna på handbrandsläckare samt på innehållet i de bruks- och serviceanvisningar som ska fästas på handbrandsläckare. Förordningen ska innehålla nya bestämmelser om att färgen på behållare för handbrandsläckare avsedda för hushållsbruk eller annat motsvarande privat bruk kan vara någon annan än den standardenliga röda färgen. Förordningen ersätter inrikesministeriets förordning om handbrandsläckare, som upphävs. Bestämmelser på förordningsnivå kan behövas även om fabrikstillverkade eldstäder. I fråga om andra produkter finns inga kända omedelbara behov av närmare bestämmelser.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Det finns flera övergångsbestämmelser i 62 § i lagförslaget.

10 Verkställighet och uppföljning

För verkställigheten av den föreslagna lagen ansvarar huvudsakligen Säkerhets- och kemikalieverket, som behandlar installationsföretagens och handbrandsläckarföretagens verksamhetsanmälningar, ansvarar för ordnandet av prov för ansvariga personer, beviljar behörighetsintyg för ansvariga personer och godkänner besiktningsorgan. Säkerhets- och kemikalieverket utarbetar nya anvisningar och elektroniska blanketter i anslutning till dessa uppgifter och bereder nya förfaranden för ordnande av prov för ansvariga personer.

Säkerhets- och kemikalieverkets kommunikation och rådgivning kring lagstiftningsreformen riktar sig särskilt till företag som installerar brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar och till handbrandsläckarföretag. Kommunikationen till anläggningarnas innehavare och ägarna till byggnaderna sköts främst av räddningsbranschen.

Uppgifter som fås från Säkerhets- och kemikalieverket, räddningsmyndigheterna, aktörer i branschen och intressentgrupper används för att följa upp hur lagen fungerar.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har inget samband med andra lagförslag.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen har inga konsekvenser för budgeten.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Näringsfrihet

Enligt 18 § i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har av hävd

ansett att grundlagen utgår från att näringsfrihet ska råda men att det kan krävas tillstånd för näringsverksamhet i undantagsfall (GrUU 48/2017 rd, s. 2, GrUU 46/2016 rd, s. 3, och GrUU 13/2014 rd, s. 2). Den registrerings- och anmälningsskyldighet som är en förutsättning för inledande av verksamhet har likställts med tillståndspflicht (GrUU 9/2005 rd, s. 2, GrUU 56/2002 rd).

Grundlagsutskottet har ansett att begränsningar i näringsfriheten måste vara exakta och noggrant avgränsade. Utskottet har också ansett att det är viktigt att bestämmelserna om villkoren för tillstånd och tillståndets beständighet är så utformade att myndigheternas verksamhet är tillräckligt förutsägbar (GrUU 15/2008 rd, s. 2). I samband med lagstiftning om näringsverksamhet har grundlagsutskottets praxis varit att återkallelse av tillstånd i form av en myndighetsåtgärd som ingriper i individens rättsliga ställning har en starkare effekt än avslag på tillståndsansökan. Utskottet har ansett att det för att lagstiftningen ska vara proportionerlig är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (GrUU 39/2016 rd, s. 3, GrUU 13/2014 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har av hävd ansett att inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna måste uppfylla kravet på proportionalitet. Det betyder att inskränkningarna måste vara nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska nås. Vissa inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna är tillåtna bara om målet inte kan nås genom mindre ingrepp i rättigheterna. En inskränkning får inte vara mer genomgripande än vad som är motiverat med hänsyn till hur tungt vägande det bakomliggande samhällliga intresset är i relation till det rättsobjekt som ska inskränkas (GrUB 25/1994 rd, s. 5, GrUU 15/2016 rd, s. 3, GrUU 56/2014 rd, s. 3 och GrUU 18/2013 rd, s. 3).

I 10 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om installationsföretags skyldighet och i 31 § om handbrandsläckarföretags skyldighet att, innan verksamheten inleds, med tanke på tillsynen göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket. Även ändringar i de uppgifter som lämnats ska anmälas. Motsvarande bestämmelser finns i den gällande lagen. Med tanke på tillsynen är det nödvändigt att Säkerhets- och kemikalieverket får information om aktörerna, och anmälningsskyldigheten innebär i sig ingen inskränkning i näringsfriheten. Anmälningsskyldigheten innefattar dock enligt 9 och 30 § ett krav på att utse en ansvarig person, som har en viss påvisad behörighet. Om installationsföretaget eller handbrandsläckarföretaget inte kan utse en ansvarig person begränsas deras verksamhet enligt den föreslagna lagen till dess att de kan bevisa att de har en ansvarig person som är behörig enligt lagen. Detta innebär i praktiken att deras näringsfrihet begränsas.

Den föreslagna lagstiftningen grundar sig på att en ansvarig person med särskild behörighet ser till att installationsarbetet utförs på ett lagenligt sätt och att utförandet av anläggningarna till alla delar är förenligt med god teknisk praxis och överenskomna grundläggande karakteriseringar. På motsvarande sätt ser den ansvariga personen vid ett handbrandsläckarföretag till att gransknings- och servicearbetena utförs på ett lagenligt sätt. Bestämmelserna om de ansvariga personernas behörighet kan anses vara nödvändiga och proportionerliga för att de krav som förutsätts enligt lag i fråga om såväl installation av anläggningar som granskning och service av handbrandsläckare ska kunna uppfyllas på ändamålsenligt sätt.

I 49 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om administrativa tvångsmedel. Säkerhets- och kemikalieverket har möjlighet att ingripa i installationsföretagets eller handbrandsläckarföretagets verksamhet och deras ansvariga personers arbete, om det

förekommer brister i verksamheten och arbetet. Om ett installationsföretag eller ett handbrandsläckarföretag inte följer lagen eller de bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, eller om en ansvarig person försummar sin uppgift, kan Säkerhets- och kemikalieverket förelägga företaget att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Säkerhets- och kemikalieverket kan också förbjuda företaget eller den ansvariga personens verksamhet förutsatt att ett föreläggande inte har lett till att bristerna avhjälpes och bristerna är allvarliga eller återkommande. I de allra allvarligaste fallen kan den ansvariga personens behörighetsintyg återkallas. Eftersom verksamhetsutövaren och den ansvariga personen har möjlighet att korrigera sin verksamhet med anledning av myndighetens föreläggande innan verksamhetsförbud meddelas eller behörighetsintyget återkallas kan förslagen anses uppfylla kraven enligt proportionalitetsprincipen.

12.2 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Enligt den föreslagna lagen kan Säkerhets- och kemikalieverket efter ansökan godkänna separata besiktningsorgan att utföra certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar av anläggningar. Motsvarande bestämmelser finns i den gällande lagen. Besiktningsorganet är inte en myndighet, utan en aktör i företagsform. När besiktningsorgan utför besiktningsuppgifter sköter de emellertid en offentlig förvaltningsuppgift. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock endast anförtros myndigheter.

Grundlagsutskottet har hänvisat till ett behov av att organisera skötseln av offentliga serviceuppgifter flexibelt. Också befogenheten att överföra uppgiften ska härvid grunda sig på lag (RP 1/1998 rd, s. 179). Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna. Vid bedömningen av ändamålsenligheten ska särskilt uppmärksammas dels förvaltningens effektivitet och övriga interna behov, dels enskilda personers och sammanslutningars behov (GrUU 16/2016 rd, s. 3, GrUU 8/2014 rd, s. 3, och RP 1/1998 rd, s. 179). Även förvaltningsuppgiftens karaktär ska beaktas (GrUU 6/2013 rd, s. 2, GrUU 65/2010 rd, s. 2, GrUU 57/2010 rd, s. 5 och RP 1/1998 rd, s. 179).

Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis framhållit att kravet på ändamålsenlighet är en rättslig förutsättning som ska bedömas från fall till fall (GrUU 26/2017 rd och de utlåtanden som nämns där samt RP 1/1998 rd, s. 179). Huruvida kravet på ändamålsenlighet uppfylls måste bedömas från fall till fall varje gång en offentlig förvaltningsuppgift föreslås bli anförtrodd någon utanför myndighetsorganisationen (GrUU 44/2016 rd s. 5).

Ytterligare ett villkor för att offentliga förvaltningsuppgifter ska kunna anförtros andra än myndigheter är enligt 124 § i grundlagen att det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Bestämmelsen understryker betydelsen av att de som sköter offentliga förvaltningsuppgifter ska vara utbildade för ändamålet och sakkunniga samt att de ska stå under tillräcklig offentlig tillsyn (RP 1/1998 rd, s. 179).

I grundlagsutskottets praxis har det ansetts att tryggande av kraven på rättssäkerhet och god förvaltning i den bemärkelse som avses i 124 § i grundlagen innebär att de allmänna förvaltningslagarna iakttas när ärenden behandlas och att de som handlägger ärenden handlar under tjänsteansvar (GrUU 33/2004 rd, s. 7, GrUU 46/2002 rd, s. 10). Enligt grundlagsutskottet

är det numera inte längre nödvändigt att på grund av 124 § i grundlagen hänvisa till de allmänna förvaltningslagarna, eftersom de allmänna förvaltningslagarna tillämpas med stöd av de i dem ingående bestämmelserna om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (GrUU 5/2021 rd, s. 7). Grundlagsutskottet har dock förutsatt att det till lagförslaget i samband med skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift fogas en bestämmelse om tjänsteansvar (GrUU 5/2021, s. 7, GrUU 26/2017 rd, s. 49).

I 124 § i grundlagen föreskrivs det att uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt bara kan ges myndigheter. Som betydande utövning av offentlig makt ska anses t.ex. på självständig prövning baserad rätt att använda maktmedel eller att på något annat konkret sätt ingripa i en enskild persons grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 62/2010 rd, s. 6, GrUU 28/2001 rd, s. 5, RP 1/1998 rd, s. 179).

I sin praxis har grundlagsutskottet i princip förhållit sig avvisande till att en offentlig förvaltningsuppgift som överförs till en enskild delegeras vidare (subdelegering). Det har dock inte funnits grunder för något absolut förbud i situationer där uppgiften har varit av teknisk art och underleverantören har berörts av samma kvalitetskrav och motsvarande tillsyn som den primära serviceproducenten (GrUU 26/2017 rd, s. 51, GrUU 6/2013 rd, s. 4).

Enligt den föreslagna 21 § ska Säkerhets- och kemikalieverket efter ansökan godkänna ett besiktningsorgan att utföra i lagen avsedda besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Det innebär att ett visst besiktningsorgans ställning som aktör som sköter en offentlig förvaltningsuppgift grundar sig på ett förvaltningsbeslut av Säkerhets- och kemikalieverket.

Besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar är en sakkunniguppgift som kräver teknisk specialkompetens och som det av ändamålsenlighetsskäl har ansetts vara motiverat att någon annan aktör än en myndighet ska utföra. Besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar är storskalig verksamhet som, om den bedrevs av en myndighet, skulle medföra betydande resursbehov. När besiktningsverksamheten sköts av besiktningsorgan som en offentlig förvaltningsuppgift kan den anpassas ändamålsenligt efter behov och genomföras på ett kundorienterat sätt.

Den föreslagna lagstiftningen kan inte anses äventyra de grundläggande fri- och rättigheterna, rättsskyddet eller andra krav på god förvaltning, eftersom besiktningsorganet är skyldigt att följa kraven på god förvaltning och ändring kan sökas i dess beslut i enlighet med den föreslagna 55 §. Enligt den föreslagna 23 § handlar besiktningsorganets anställda under straffrättsligt tjänsteansvar när de utför offentliga förvaltningsuppgifter. Säkerhets- och kemikalieverket utövar tillsyn över besiktningsorganen och har enligt den föreslagna 49 § befogenhet att ingripa i ett besiktningsorgans verksamhet vid behov i sista hand genom att återkalla godkännandet av företaget att agera som ett i lagen avsett besiktningsorgan. Godkännandet kan återkallas om väsentliga eller allvarliga brister har uppdagats och besiktningsorganet inte har avhjälpt dessa.

De offentliga förvaltningsuppgifter som enligt den föreslagna lagen ska skötas av besiktningsorgan är olika typer av granskningsuppgifter, som enligt regeringens uppfattning inte kan betraktas som betydande utövning av offentlig makt.

Enligt den föreslagna 22 § kan besiktningsorganet lägga ut utförandet av uppgifter som hör till besiktningsorganet på en underleverantör. Besiktningsorganet ska dock se till att den underleverantör som anlitas klarar av att uppfylla krav som motsvarar de krav som i lagen ställs på besiktningsorgan. Besiktningsorganet är också juridiskt ansvarigt för arbeten som

besiktningsorganet lagt ut på en underleverantör och bär helhetsansvaret i förhållande till kunden. Enligt regeringens uppfattning utgör anlitaandet av underleverantörer i samband med den föreslagna lagen inte sådan subdelegering som är problematisk med avseende på 124 § i grundlagen, eftersom det är fråga om uppgifter av teknisk karaktär och samma kvalitetskrav gäller för underleverantörer som för besiktningsorganet.

Det föreslås att lagen ska innehålla bestämmelser om att Säkerhets- och kemikalieverket kan ingå avtal om att prov för ansvariga personer vid installationsföretag och handbrandsläckarföretag kan ordnas av andra än myndigheter. Även denna typ av arrangemang ska bedömas med avseende på 124 § i grundlagen. Den gällande lagen innehåller motsvarande bestämmelser, och dessa preciseras i den föreslagna lagen.

Grundlagsutskottet har konstaterat att en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros andra än myndigheter också genom avtal som ingås med stöd av lag (GrUU 11/2004 rd, s. 2, GrUU 11/2002 rd, s. 5).

Enligt den föreslagna 52 § ska Säkerhets- och kemikalieverket i avtal som ingås om ordnandet av prov säkerställa att den som ordnar proven är tillräckligt sakkunnig för uppgiften i fråga. Säkerhets- och kemikalieverket fastställer provets innehåll och hur det ska utföras samt innehållet i det intyg som erhålls för avlagt prov. Verket utövar också tillsyn över nivån på proven och bedömningen av dem. Även rätten att söka ändring i ett beslut om provprestation, som det föreskrivs om i 55 §, är relevant med tanke på rättssäkerheten för dem som deltar i prov för ansvariga personer.

Regeringen anser att de föreslagna bestämmelserna är ändamålsenliga, eftersom Säkerhets- och kemikalieverket i praktiken inte nödvändigtvis har möjlighet att själv ordna prov utan tillgång till en utomstående aktörs tjänster. Det föreslås att Säkerhets- och kemikalieverket ska ha rätt att häva ett avtal, om inte avtalsvillkoren följs. På så sätt säkerställs det samtidigt att delegeringen av den offentliga förvaltningsuppgiften inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

12.3 Skydd för personuppgifter

Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om ett register som förs av en myndighet och som även innehåller personuppgifter. Lagen är till denna del relevant med avseende på skyddet för privatlivet och för personuppgifter, som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag.

Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis ansett att det med tanke på skyddet för personuppgifter vid en registrering är viktigt att reglera åtminstone registrerings syfte, de registrerade personuppgifternas innehåll, tillåtna användningsändamål, inbegripet möjligheten att lämna ut uppgifterna samt bevaringstiden för uppgifterna i personregistren och den registrerades rättsskydd. Regleringen om dessa omständigheter på lagnivå ska dessutom vara heltäckande och detaljerad (GrUU 14/2018 rd, s. 2, GrUU 25/1998 rd, s. 2). Kravet på bestämmelser i lag gäller också möjligheten att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 11/2008 rd, s. 3, GrUU 12/2002 rd, s. 5). Med tanke på skyddet för privatlivet och för personuppgifter är det också väsentligt att uppgifterna i ett sådant personregister på internet som föreslagits inte kan sökas genom olika massökningar, utan till exempel endast som enskilda sökningar (GrUU 35/2020 rd, s. 4, GrUU 2/2018 rd, s. 7, GrUU 17/2016 rd, s. 7, GrUU 32/2008 rd, s. 3/I).

Enligt grundlagsutskottet är det i regel tillräckligt att bestämmelserna uppfyller kraven enligt dataskyddsförordningen. Enligt utskottet bör skyddet för personuppgifter i fortsättningen i första hand tillgodoses med stöd av dataskyddsförordningen och den nya nationella allmänna lagstiftningen. Den nationella speciallagstiftningen bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger (GrUU 14/2018 rd, s. 4–5).

Utgångsläget i dataskyddsförordningen är att de personuppgifter som behandlas bör vara adekvata, relevanta och begränsade till vad som är nödvändigt för de ändamål som de behandlas för. I artikel 6 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om laglig behandling av personuppgifter. Enligt dataskyddsförordningen är behandlingen laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åligger den personuppgiftsansvarige eller som ett led i myndighetsutövning som utförs av den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1.c och 6.1.e). Behandlingen av personuppgifter inom den offentliga sektorn ska i regel grunda sig på dessa rättsliga grunder för behandling av personuppgifter.

Enligt den föreslagna 44 § ska Säkerhets- och kemikalieverket föra register över installationsföretag och handbrandsläckarföretag som lämnat en verksamhetsanmälan, personer som erhållit behörighetsintyg för ansvariga personer samt personer som avlagt prov för ansvariga personer med godkänt resultat. Vidare ska Säkerhets- och kemikalieverket föra ett register över de besiktningsorgan som verket har godkänt. Behandling av personuppgifter ingår i viss mån i alla ovannämnda register.

I 44 § föreskrivs det noggrant om innehållet i de personuppgifter som ska registreras, och i registret införs endast sådana personuppgifter som är nödvändiga för tillsynen och för att säkerställa att de som behöver de i lagen avsedda tjänsterna kan förvissa sig om verksamhetens ändamålsenlighet.

Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att behandla personuppgifter på det sätt som föreslås grundar sig på verkets utförande av sina lagstadgade uppgifter. Exempel på tillåtna användningsändamål för personuppgifter är Säkerhets- och kemikalieverkets tillsyn och utlämnande av uppgifter i ett allmänt datanät i syfte att säkerställa att de aktörer som avses i lagen bedriver en ändamålsenlig verksamhet. Rätten att få personuppgifter är mer omfattande när personuppgifterna ska användas för tillsyn än när de ska användas för att säkerställa en ändamålsenlig verksamhet. Personbeteckningar lämnas till exempel inte ut för det sistnämnda ändamålet.

Enligt det föreslagna 44 § 1 mom. är Säkerhets- och kemikalieverket personuppgiftsansvarig för det register som avses i paragrafen i fråga. Med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen är det möjligt att föreskriva om den personuppgiftsansvarige inom ramen för det nationella handlingsutrymme (artikel 4.7). Det kan anses vara särskilt motiverat att föreskriva om den personuppgiftsansvarige när den personuppgiftsansvarige är en myndighet eller det annars kan råda oklarhet om vem som är personuppgiftsansvarig. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. För lagar gäller det allmänna kravet på att en lag ska vara exakt och noga avgränsad. Detta har också betonats i grundlagsutskottets utlåtandep Praxis. Utskottet har bland annat förutsatt att målgruppen för regleringen utan svårighet ska kunna tillämpa bestämmelserna (t.ex. GrUU 60/2014 rd, s. 3/I). Dessutom har grundlagsutskottet inte minst i samband med bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna ansett det nödvändigt att den behöriga myndigheten entydigt ska framgå av lagen (GrUU 21/2001 rd, s. 4/I) eller annars exakt (GrUU 47/2001 rd, s. 3/II) eller att åtminstone principerna för myndigheternas behörighetsförhållanden (GrUU

45/2001 rd, s. 5/I) och villkoren för delegering av behörighet framgår tillräckligt exakt av lagen (t.ex. GrUU 7/2001 rd, GrUU 65/2002 rd, s. 4/II).

Enligt den föreslagna 45 § ska det vara möjligt att via en offentlig informationstjänst, det vill säga Säkerhets- och kemikalieverkets webbplats, i Säkerhets- och kemikalieverkets register söka uppgifter om installationsföretags, handbrandsläckarföretags och besiktningsorgans tjänster. Via tjänsten kan uppgifter fås om installations- eller handbrandsläckarföretags firma, företags- och organisationsnummer, verksamhetsställets adress, verksamhetsområde, registreringsbeteckning samt namnet på den ansvariga personen i företaget. Vidare kan uppgifter fås om besiktningsorgans namn, verksamhetsställets adress, företags- och organisationsnummer, registreringsbeteckning och organets behörighetsområde. Uppgifter får endast sökas via enskilda sökningar, inte via massökningar.

Den som skaffar företagstjänster via den offentliga informationstjänsten har tillgång till vissa personuppgifter som är centrala för identifieringen av aktörernas yrkeskompetens. Syftet med informationstjänsten är att möjliggöra användningen av sakkunniga och säkra tjänster, varvid det är motiverat att också vissa personuppgifter i anslutning till företagen ska vara allmänt tillgängliga. Den samhälleliga nyttan med den offentliga informationstjänsten kan, med beaktande av den effekt som informationstjänsten har när det gäller att trygga tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna, anses ha ett värde som motiverar att skyddet för personuppgifter till en viss grad kan begränsas så att en viss typ av personuppgifter kan delas i den offentliga informationstjänsten.

I den föreslagna lagen föreskrivs på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter om registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål för uppgifterna och möjligheten att lämna ut uppgifterna samt bevaringstiden för uppgifterna och den registrerades rättsskydd.

I den föreslagna 46 § föreskrivs det om Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att oberoende av sekretessbestämmelserna av verksamhetsutövare och personer få information som är nödvändig för utförandet av de uppgifter som föreskrivs i den föreslagna lagen. Bestämmelsen är väsentlig för att effektiv tillsyn ska kunna utövas över de skyldigheter som installations- och handbrandsläckarföretagen och besiktningsorganen har. I den föreslagna 47 § föreskrivs det om Säkerhets- och kemikalieverkets rätt att lämna ut sekretessbelagd information till vissa myndigheter som anges separat i paragrafen. Även utlämnandet av uppgifter är kopplat till nödvändighetskriteriet.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter trots sekretessbestämmelserna i förhållande till skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få uppgifter och möjlighet att lämna ut uppgifter kan till exempel gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att uppgifterna är nödvändiga för ett visst syfte (GrUU 17/2016 rd, s. 2–3, och de utlåtanden som nämns där). I propositionen kopplas rätten att få och lämna ut uppgifter till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få information begränsas dessutom av principerna för god förvaltning enligt 2 kap. i förvaltningslagen, såsom principerna om proportionalitet och ändamålsenlighet.

12.4 Rättsskydd

Lagförslaget innehåller flera befogenheter som ger en myndighet eller en aktör som sköter en offentlig förvaltningsuppgift rätt att bestämma om någons intresse eller rätt eller förplikta någon att göra någonting. Däremot föreslås inga nya befogenheter, och förslaget medför inga betydande förändringar av nuläget. För sökande av ändring i förvaltningsbeslut som meddelas med stöd av lagen gäller vad som föreskrivs i förvaltningslagen och i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

12.5 Skydd för hemfriden

Lagen föreslås innehålla bestämmelser om att innehavaren av en brandlarmanläggning och en automatisk släckanläggning har rätt att få tillträde till en bostad när det är nödvändigt för att anläggningen ska kunna besiktas. De föreslagna bestämmelserna är av betydelse med tanke på hemfriden, som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens hemfrid tryggad. Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan det genom lag dock föreskrivas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. Enligt grundlagsutskottets ståndpunkt täcker hemfriden i princip alla lokaler som används för stadigvarande boende (GrUU 16/2004 rd, s. 5).

Grundlagsutskottet har ansett att en åtgärd som ingriper i hemfriden ska ha ett klart och tillräckligt nära samband med en bestämmelse om grundläggande fri- och rättigheter som tryggas enligt grundlagen, för att en sådan åtgärd ska vara nödvändig för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas. Utskottet har till exempel ansett att en brandinspektion är den typen av ingrepp i skyddet för hemfriden som är nödvändigt för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna, såsom rätten till liv och säkerhet och skyddet för egendom, på det sätt som avses i grundlagen. Enligt utskottet kan olycksfallsutredningar likaså göras inom hemfridens gränser, trots att kopplingen till syftet att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna kanske inte är lika nära, men man generellt kan bedöma att utredningarna förebygger framtida hot mot dessa rättigheter (GrUU 31/1998 rd, s. 2/1).

Grundlagsutskottet har framhållit att formuleringen i 10 § 3 mom. i grundlagen är absolut i den meningen att inspektioner som ingriper i hemfriden måste vara kopplade till ett nödvändighetskrav. I den meningen är grundlagsutskottets utlåtanedpraxis etablerad (GrUU 54/2013 rd, s. 3 och de utlåtaneden som nämns där). Utskottet har upprepade gånger förutsatt att det i befogenhetsbestämmelserna skrivs in att inspektioner i bostäder bara får förrättas om det är nödvändigt för att utreda de frågor som inspektionen avser (se t.ex. GrUU 54/2014 rd, s. 3/I–II och de utlåtaneden det hänvisas till där). Enligt utskottet kan en myndighet utöva tillsyn över exempelvis elsäkerheten i fråga om anordningar och anläggningar genom inspektioner som går in på hemfridsskyddade områden med stöd av lagstiftning, där det tillräckligt exakt anges vilka de omständigheter med relevans för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna är som nödvändigtvis kräver att det finns inspektionsbefogenheter för att de ska kunna övervakas (till exempel skydd av människors liv och säkerhet). Lagstiftningen ska ha preciserats så att den gäller situationer där det finns en konkret och motiverad misstanke om att grundläggande fri- och rättigheter äventyras (GrUU 39/2016 rd, s. 3–6).

I 18 § i den föreslagna lagen konstateras det att en innehavare av en brandlarmanläggning och automatisk släckanläggning eller dennes representant har rätt att tillsammans med en person som utför besiktning få tillträde till ett utrymme som används för boende av permanent natur, när det är nödvändigt för fullgörande av en skyldighet som anges i 15–17 §, det vill säga för

besiktning av anläggningen. Besöket ska ordnas inom rimlig tid och vid en tidpunkt som passar utrymmesinnehavaren, om inte arbetet är brådskande eller av en sådan art att det kräver något annat.

Syftet med 18 § är att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna. Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar installeras i allmänhet för att det krävs enligt lagstiftning eller en myndighets tillståndsförfarande med tanke på brandsäkerheten i byggnaden. Lagstiftning kan kräva att anläggningar ska installeras också i bostadsbyggnader, automatiska släckanläggningar exempelvis i trähöghus och i så kallade seniorhus. Syftet med regelbundna besiktningar är att säkerställa att anläggningarna är funktionsdugliga och att anläggningarna uppfyller de krav som ställs på dem under hela sin livslängd. Det innebär att en besiktning kan behöva utföras också i lokaler som används som bostad.

Skyldigheten att se till att besiktningar utförs ligger hos innehavaren av anläggningen, och besiktningarna utförs av besiktningsorgan som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. När besiktningsorganen utför lagstadgade besiktningar sköter de en offentlig förvaltningsuppgift. Besiktningsorganen är emellertid enskilda företag, och det är inte möjligt att i lag ge besiktningsorganen självständiga befogenheter att utsträcka besiktningarna till platser som omfattas av hemfriden. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis ansett att befogenhet att utföra inspektioner på hemfridsskyddade platser innebär rätt till ett betydande ingrepp i vars och ens grundlagstryggade hemfrid och att en enskild därmed inte kan få en sådan befogenhet genom en vanlig lag (GrUU 62/2010 rd, s. 6).

Motsvarande bestämmelser som i den föreslagna 18 § finns i den gällande lagstiftningen till exempel i lagen om bostadsaktiebolag (8 kap. 1 §), lagen om bostadsrättsbostäder (26 §) och lagen om hyra av bostadslägenhet (22 §). I dessa är det bland annat fråga om tryggande av ägarens egendomsskydd enligt 15 § i grundlagen. Lagarna i fråga har hittills möjliggjort besiktningar av anläggningar som installeras i bostäder. Den omsorgsplikt som innehavaren av en anläggning har ska dock gälla alla bostäder och boendeformer även när det inte finns särskilda bestämmelser om skyldigheten i den speciallagstiftning som gäller boendeformen i fråga. Därför föreslås det att det ska föreskrivas om rätt att få tillträde till en bostad på motsvarande sätt som i 17 § i räddningslagen. I sitt utlåtande om en ändring av räddningslagen ansåg grundlagsutskottet att villkoret för tillträde till en lägenhet är kopplat till nödvändighet i stället för till behövlighet för fullgörandet av den skyldighet som föreskrivs i lagen (GrUU 76/2022 rd, s. 3).

Den föreslagna bestämmelsen kan anses uppfylla de kriterier som i 10 § 3 mom. i grundlagen fastställs för stiftandet av vanlig lag.

12.6 Bemyndiganden att utfärda förordning

Enligt 80 § i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

När man bedömer om en delegering av lagstiftningsmakt är tillåten fästs enligt grundlagsutskottets etablerade praxis generellt avseende vid att bemyndigandet ska vara exakt och noggrant avgränsat (RP 1/1998 rd, s. 131, GrUU 11/1999 rd, s. 2/I). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis också lyft fram att en utgångspunkt i fråga om 80 § 1 mom. i grundlagen är att ministerier närmast kan bemyndigas att utfärda förordningar om frågor av teknisk natur och frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse (GrUU 33/2004 rd, s. 6).

Den föreslagna lagen innehåller flera bemyndiganden att utfärda förordning. Genom förordning av inrikesministeriet utfärdas med stöd av 5 § närmare bestämmelser om funktionella krav på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar. Vidare är det möjligt att genom förordning av inrikesministeriet med stöd av 6 § utfärda närmare bestämmelser om innehållet i den redogörelse som ska utarbetas om en anläggnings grundläggande karakterisering och med stöd av 7 § utfärda närmare bestämmelser om innehållet i installationsbeviset för en anläggning.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas med stöd av 25 § om de åtgärder som ska ingå i granskningen av handbrandsläckare och om de omständigheter som ska beaktas vid granskningen, och med stöd av 27 § om de åtgärder som ska ingå i servicen på handbrandsläckare och om de omständigheter som ska beaktas vid servicen.

Med stöd av 36 § får genom förordning av inrikesministeriet närmare bestämmelser utfärdas om sådana egenskaper hos en till lagens tillämpningsområde hörande produkt som hänför sig till säker installation och användning av produkten och om de krav som ställs på produktens funktion och användningssätt. Med stöd av 37 § får närmare bestämmelser om den information som hänför sig till installation och användning av produkten samt om innehållet i installations-, bruks- och underhållsanvisningar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Med stöd av 39 § får närmare bestämmelser om de krav som ska ställas på egenskaperna, funktionerna och användningssättet i fråga om anordningar och utrustning i skyddsrum, om den information som ska lämnas om produkterna, om innehållet i de installations-, bruks- och underhållsanvisningar som levereras med produkten samt om de märkningar som ska göras på produkterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bemyndigandena är placerade och sakligt anknytna till de paragrafer som berör de frågor som regleras. De föreslagna bemyndigandena anges exakt och noga avgränsat. De bemyndiganden som ges inrikesministeriet gäller sakområden av teknisk karaktär, vars betydelse inte kräver behandling i statsrådet. Bestämmelserna om bemyndigande kan anses uppfylla kraven i 80 § i grundlagen.

12.7 Ålands behörighet

I 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) finns bestämmelser om fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet Åland. De föreslagna bestämmelserna innehåller helheter som hör till både rikets och landskapets behörighet.

Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om ärenden som gäller räddningsväsendet. Enligt 27 § 28 punkten i självstyrelselagen har riket dock lagstiftningsbehörighet i fråga om ärenden som gäller befolkningsskyddet.

Landskapet Åland har en egen räddningslag, nämligen räddningslag (2006:106) för landskapet Åland. Bestämmelser som motsvarar den gällande lagen om anordningar inom räddningsväsendet, med undantag för kraven på anordningar och utrustning i skyddsrum, har utfärdats genom en förordning med stöd av landskapets räddningslag (Landskapsförordning (2006:112) om kvalitetsfordringar inom räddningsväsendet). När det gäller de närmare kraven hänvisas det i förordningen till inrikesministeriets förordningar som utfärdats med stöd av lagen om anordningar inom räddningsväsendet. I landskapsförordningen i fråga föreskrivs det dessutom att landskapsregeringen fattar beslut om motsvarigheten på Åland i fråga om de godkännanden och behörigheter som Säkerhets- och kemikalieverket utfärdar med stöd av lagen om anordningar inom räddningsväsendet. Bestämmelser om underhåll av och tillsyn över brandskyddsanordningar finns i landskapets räddningslag.

Enligt 18 § 7 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller byggnadsväsendet. Bestämmelser om byggande finns i landskapets plan- och bygglag (Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland). Lagen innehåller också bestämmelser om byggprodukter och marknadskontroll av byggprodukter. I de byggbestämmelser som utfärdats med stöd av lagen (Landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling) föreskrivs det om funktionella krav på brandtekniska installationer såsom brandlarmanläggningar och automatiska släcksystem.

Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller näringsverksamhet med vissa begränsningar. Landskapet Åland har bland annat en egen lag om marknadskontroll (Landskapslag (2017:37) om marknadskontrollen av vissa produkter).

De bestämmelser som nu föreslås gäller i huvudsak sådana ärenden som enligt självstyrelselagen hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet. Hit hör förslagen till bestämmelser om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, granskning av och service på handbrandsläckare samt krav på produkterna, inklusive tillsynen över dem. Enligt 27 § 28 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om ärenden som gäller befolkningsskyddet. I fråga om de föreslagna bestämmelserna hör således de bestämmelser som hänförs till området för befolkningsskyddet till rikets lagstiftningsbehörighet, dvs. produktkraven på anordningar och utrustning i skyddsrum.

12.8 Bedömning av lagstiftningsordningen

Lagförslagen kan på ovan nämnda grunder behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om vissa brandskyddsanordningar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om

1) kraven på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar som är fast installerade i byggnader, arbeten för installation, underhåll och besiktning av anläggningarna, skyldigheten att besikta anläggningarna och hur ofta besiktningarna ska utföras,

2) arbeten för granskning av och service på handbrandsläckare, skyldigheten att granska och utföra service på handbrandsläckare och hur ofta granskningen och servicen ska utföras.

Denna lag innehåller dessutom bestämmelser om kraven på produkter och om visande av överensstämmelse med kraven. Lagen tillämpas på följande produkter:

- 1) handbrandsläckare,
- 2) brandfiltar och andra sådana manuella, bärbara primärsläckningsprodukter som är avsedda för släckning av begynnande bränder,
- 3) brandvarnare och kolmonoxidvarnare,
- 4) anordningar som är avsedda att utgöra delar av brandlarmanläggningar som installeras i byggnader,
- 5) anordningar som är avsedda att utgöra delar av automatiska släckanläggningar som installeras i byggnader,
- 6) släckanordningar som är avsedda att installeras i byggnader,
- 7) rökluckor, rökavgångsfläktar och rökskärmar som är avsedda att installeras i byggnader,
- 8) utrymningsskyltar och utrymningsarmaturer samt andra produkter som är avsedda för märkning och belysning av utrymningsvägar,
- 9) fabriksstillverkade satseldade eldstäder som är avsedda för förbränning av fasta ämnen och som förbinds med byggnadens rökkanal för att producera värme i det utrymme där de har installerats,
- 10) produkter som är avsedda för byggande och utrustning av skyddsrum.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om det i någon annan lag finns från denna lag avvikande bestämmelser om utsläppande av produkter på marknaden eller överlåtande av sådana för användning, tillämpas de i stället för denna lag.

Bestämmelser om tillståndsplikt för byggande, krav beträffande byggande, byggprodukters egenskaper och övervakning av byggnadsarbeten finns i bygglagen (751/2023).

Bestämmelser om underhåll av byggnaders brandskyddsanordningar och om tillsyn över underhållet finns i räddningslagen (379/2011).

Bestämmelser om säkerhetskraven för handbrandsläckares tryckkärl och om visande av överensstämmelse med kraven finns i lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016). Bestämmelser om periodiska besiktningar av handbrandsläckare i deras egenskap av tryckbärande anordningar finns dessutom i lagen om transport av farliga ämnen (541/2023).

Bestämmelser om säkerheten hos produkter som är avsedda att användas av konsumenter och om konsumenttjänsters säkerhet finns dessutom i konsumentssäkerhetslagen (920/2011).

Bestämmelser om deklaration av egenskaperna hos byggprodukter som omfattas av harmoniserade produktstandarder och om CE-märkning av produkterna finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG.

Bestämmelser om marknadskontroll, tillsynsmyndigheter och sökande av ändring i marknadskontrollmyndighetens beslut finns i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016). I 40 § 1 mom. i denna lag avsedda verksamhetsutövare betraktas som sådana ekonomiska aktörer som avses i den lagen.

Bestämmelser om marknadskontrollen av CE-märkta byggprodukter finns i bygglagen.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *brandlarmanläggning* en anläggning som ska upptäcka en begynnande brand och automatiskt meddela om den,

2) *automatisk släckanläggning* en anläggning som ska upptäcka och släcka en brand eller hålla den under kontroll,

3) *installationsföretag* en verksamhetsutövare som installerar och underhåller brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar,

4) *besiktningsorgan* en av Säkerhets- och kemikalieverket godkänd organisation som har rätt att utföra besiktningar enligt denna lag av brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar,

5) *handbrandsläckare* en bärbar, manuell brandsläckare som när den är funktionsduglig väger högst 20 kilogram,

6) *handbrandsläckarföretag* en verksamhetsutövare som granskar eller utför service på handbrandsläckare,

7) *räddningsmyndighet* välfärdsområdets räddningsmyndighet enligt 26 § 2 mom. i räddningslagen.

2 kap.

Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

4 §

Tillämpningsområde för kraven på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

Kraven på utförande, underhåll och besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar gäller anläggningar för vars del installationen grundar sig på en skyldighet enligt lag eller en annan författning, på ett bygglov eller på andra tillståndsförfaranden hos myndigheter. Kraven gäller också anläggningar vars brandlarm ansluts till Nödcentralsverkets nödcentralsdatasystem samt anläggningar som ansluts till vattentjänstverkets ledningsnät eller till en byggnads vatten- och avloppsanordningar.

5 §

Krav på utförandet i fråga om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska konstrueras och installeras så att de fungerar korrekt och tillförlitligt och inte medför fara för någons hälsa eller egendom eller för miljön. Anläggningarna ska byggas av anordningar, komponenter och tillbehör som är avsedda för användningen och förhållandena i fråga och uppfyller de krav som gäller för dem.

Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska utföras med beaktande av anläggningarnas användningsändamål, den verksamhet som bedrivs i det objekt som ska skyddas, förhållandena i det objekt som ska skyddas och anläggningarnas kompatibilitet med andra system som eventuellt påverkar anläggningarnas funktion. Anläggningarna ska uppfylla de funktionella krav som gäller anläggningarnas egenskaper, tillförlitligheten hos anläggningarnas funktion, olika anordningars inbördes kompatibilitet och skyddet mot skadliga verkningar. De funktionella kraven gäller också förebyggande av felaktig funktion hos anläggningarna samt behövliga märkningar och skyltar.

Närmare bestämmelser om funktionella krav på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

6 §

Grundläggande karakterisering av anläggningarna

För den grundläggande karakteriseringen av utförandet av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska det utarbetas en redogörelse som innehåller en beskrivning av skyddets omfattning, grunderna för dimensioneringen av anläggningen och andra karakteriseringar utifrån vilka den planerade lösningen kan bedömas uppfylla kraven i 5 §. En redogörelse ska utarbetas också för betydande ändrings- och utbyggnadsarbeten på en anläggning. Som betydande ändrings- och utbyggnadsarbeten betraktas sådana arbeten som kräver bygglov eller något annat godkännande av en myndighet eller som till sin svårighetsgrad eller omfattning annars kan jämföras med installation av en ny anläggning.

Redogörelsen för den grundläggande karakteriseringen av en anläggning ska delges räddningsmyndigheten.

Närmare bestämmelser om innehållet i den redogörelse som ska utarbetas för den grundläggande karakteriseringen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

7 §

Installationsbevis

För utförandet av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska det upprättas ett installationsbevis som innehåller en beskrivning av anläggningens tekniska

utförande och av de provningar och andra åtgärder som har vidtagits för att säkerställa funktionsdugligheten. Ett installationsbevis ska också upprättas över utbyggnads-, ändrings- och reparationsarbeten på en anläggning, med undantag för arbeten som ska betraktas som ringa.

I installationsbeviset ska den information och de anvisningar ingå som behövs vid användning och underhåll av anläggningen.

Närmare bestämmelser om innehållet i ett installationsbevis får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

8 §

Installationsföretags skyldigheter

Ett installationsföretag ska se till att installations- och underhållsarbeten på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar utförs sakkunnigt och omsorgsfullt i enlighet med god teknisk praxis.

Installationsföretaget ska innan en anläggning tas i bruk försäkra sig om att den uppfyller de krav som föreskrivs i 5 §. Installationsföretaget ska utföra omfattande funktionstester.

Installationsföretaget upprättar ett installationsbevis och överlämnar det tillsammans med bilagor till innehavaren av anläggningen.

9 §

Förutsättningar som gäller installationsföretag

Ett installationsföretag ska utse minst en ansvarig person, som ska vara verksamhetsutövare eller anställd hos företaget och ha ett i 14 § avsett behörighetsintyg inom området för den installations- och underhållsverksamhet som företaget utövar. Den ansvariga personen ska ha en faktisk möjlighet att sköta sin uppgift.

Installationsföretaget ska utse en ny ansvarig person inom tre månader från det att den ansvariga personen byts ut eller är förhindrad att sköta sin uppgift av någon annan orsak än en kortvarig frånvaro.

Installationsföretaget ska förfoga över de anordningar, redskap och system som installations- och underhållsarbetet förutsätter samt över programvaran för varje anordning.

10 §

Installationsföretags verksamhetsanmälan

Innan ett installationsföretag inleder sin verksamhet ska det med tanke på tillsynen göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket. Om anmälan innehåller alla uppgifter som krävs, sänder Säkerhets- och kemikalieverket en bekräftelse av anmälan till företaget, som efter att ha fått bekräftelsen kan inleda verksamheten.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och den ansvariga personen och om området för den installations- och underhållsverksamhet som ska utövas. I anmälan ska installationsföretaget visa att kraven i 9 § uppfylls. Av anmälan ska det framgå att den ansvariga personen har gett sitt samtycke till uppgiften. Dessutom ska anmälan innehålla de uppgifter som avses i 44 § 2 mom. 1–3 punkten för införande i registret.

Ändringar i de omständigheter som anges i denna paragraf och i andra för verksamheten väsentliga omständigheter ska anmälas till Säkerhets- och kemikalieverket inom en månad från det att ändringen skedde.

11 §

Uppgifter för ansvariga personer vid installationsföretag

Den ansvariga personen vid ett installationsföretag ska se till att

- 1) denna lag följs i installations- och underhållsarbeten,
- 2) anläggningen uppfyller lagens krav i fråga om utförda installations- eller underhållsarbeten,
- 3) de som utför installations- och underhållsarbeten har den kompetens som behövs och har fått introduktion i sina uppgifter.

Den ansvariga personen vid installationsföretaget undertecknar installationsbevisen.

Den ansvariga personen ska känna till kraven för utförandet av anläggningarna och upprätthålla sin yrkesskicklighet.

12 §

Prov för ansvariga personer vid installationsföretag

Genom ett prov för en ansvarig person vid ett installationsföretag visas det att personen i fråga har de kunskaper och färdigheter som behövs i uppgiften och är förtrogen med de författningar, standarder och anvisningar som hänför sig till konstruktions-, installations- och underhållsarbeten. Provet för den ansvariga personen är ett teoriprov. Provet gäller ett specificerat område av installations- och underhållsverksamheten.

Bestämmelser om ordnandet av prov och om det intyg som utfärdas över provet finns i 52 §.

13 §

Behörighetskrav för ansvariga personer vid installationsföretag

Behörighetskrav för ansvariga personer är

- 1) ett intyg över avlagt prov för ansvariga personer enligt 12 §,
- 2) sammanlagt minst tre års med hänsyn till uppgifterna som ansvarig person tillräckligt omfattande arbetserfarenhet av konstruktions-, installations- eller underhållsarbeten på brandlarmanläggningar eller automatiska släckanläggningar.

14 §

Verifiering av behörigheten för ansvariga personer vid installationsföretag

Behörighet som ansvarig person söks hos Säkerhets- och kemikalieverket. I ansökan ska det specificeras vilket område av installations- och underhållsverksamheten ansökan gäller och visas att kraven i 13 § uppfylls. Dessutom ska ansökan innehålla de uppgifter som avses i 44 § 3 mom. 1 och 2 punkten för införande i registret.

För en person som uppfyller behörighetsvillkoren utfärdar Säkerhets- och kemikalieverket ett behörighetsintyg. Behörighetsintyget gäller tills vidare.

I behörighetsintyget specificeras vilket område av installations- och underhållsverksamheten intyget gäller. Områden är

- 1) installations- och underhållsarbeten på brandlarmanläggningar,
- 2) installations- och underhållsarbeten på sprinkleranläggningar,
- 3) installations- och underhållsarbeten på vattendimsystem,
- 4) installations- och underhållsarbeten på gassläckningsanläggningar,
- 5) installations- och underhållsarbeten på aerosola släckanläggningar,
- 6) installations- och underhållsarbeten på skumsläckanläggningar,
- 7) andra än i 1–6 punkten avsedda områden som kan specificeras.

15 §

Certifieringsbesiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska genomgå certifieringsbesiktning innan de tas i bruk. Också betydande ändrings- och utbyggnadsarbeten på anläggningarna ska genomgå certifieringsbesiktning.

I certifieringsbesiktningen ska det genom stickprov eller på något annat lämpligt sätt i tillräcklig mån säkerställas att

- 1) anläggningen uppfyller de föreskrivna kraven för utförandet,
- 2) det har upprättats ett installationsbevis för anläggningen och att anläggningen stämmer överens med beviset,
- 3) installationsföretaget har utfört funktionstester på och besiktningar av anläggningen,
- 4) anläggningen lämpar sig för ändamålet och är funktionsduglig,
- 5) anläggningen ger och förmedlar behövliga larm och meddelanden.

Installationsföretaget ska sörja för certifieringsbesiktningen. Om företaget försummar sin skyldighet eller är förhindrat att fullgöra den, ska innehavaren av anläggningen sörja för besiktningen. Certifieringsbesiktningen utförs av ett besiktningsorgan.

16 §

Periodisk besiktning av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska genomgå periodisk besiktning med tre års mellanrum. Den första periodiska besiktningen av en ny anläggning ska dock utföras inom 12–18 månader från certifieringsbesiktningen av anläggningen.

I den periodiska besiktningen ska det genom stickprov eller på något annat lämpligt sätt i tillräcklig mån säkerställas att

- 1) anläggningen lämpar sig för ändamålet och är funktionsduglig,
- 2) anläggningens larm och meddelanden är funktionsdugliga,
- 3) ändrings- och reparationsarbeten på anläggningen har utförts av ett installationsföretag och att det finns lämplig dokumentation av arbetena,
- 4) det finns ett uppdaterat service- och underhållsprogram för anläggningen,
- 5) uppgifterna om kontaktpersonen för en till nödcentralen kopplad anläggning är uppdaterade,
- 6) underhållet av anläggningen är tillräckligt för att upprätthålla dess funktionsduglighet.

Innehavaren av anläggningen ska sörja för den periodiska besiktningen av anläggningen. Den periodiska besiktningen utförs av ett besiktningsorgan.

17 §

Allvarliga brister och ny besiktning

Om ett besiktningsorgan vid en certifieringsbesiktning konstaterar allvarliga brister i en anläggning eller om installationen av anläggningen är så halvfärdig att det inte går att försäkra sig om anläggningens funktionsduglighet, ska besiktningsorganet avbryta besiktningen.

Om ett besiktningsorgan vid en periodisk besiktning konstaterar allvarliga brister som påverkar anläggningens funktionsduglighet, användbarhet eller tillförlitlighet, ska besiktningsorganet förordna att anläggningen ska besiktas på nytt.

Innehavaren av anläggningen ska beställa en ny besiktning inom tre månader från det att det förordnades om en sådan besiktning.

Besiktningsorganet ska underrätta räddningsmyndigheten om allvarliga brister som det upptäckt vid besiktningen och om att det har förordnats om ny besiktning.

18 §

Rätt för innehavare av anläggning att få tillträde till bostad

En innehavare av en anläggning eller dennes representant har rätt att tillsammans med en person som utför besiktning enligt 15–17 § få tillträde till ett utrymme som används för boende av permanent natur, om det är nödvändigt för fullgörande av en skyldighet som anges i de paragraferna. Besöket ska ordnas inom skälig tid och vid en tidpunkt som passar innehavaren av utrymmet, om inte arbetet är brådskande eller av en sådan art att det kräver något annat.

19 §

Besiktningsprotokoll

Ett besiktningsorgan ska till en anläggnings innehavares förfogande upprätta ett besiktningsprotokoll av vilket framgår

- 1) objektets identifieringsuppgifter,
- 2) tidpunkten för den utförda besiktningen och för nästa besiktning,
- 3) besiktningens förlopp och vidtagna besiktningsåtgärder,
- 4) en redogörelse för anläggningens överensstämmelse med bestämmelser och krav,
- 5) upptäckta brister i anläggningen och dess funktionsduglighet.

Innehavaren av anläggningen ska bevara besiktningsprotokollet över certifieringsbesiktningen i minst fem år. Innehavaren ska bevara besiktningsprotokoll över periodiska besiktningar och nya besiktningar samt bevis på att de brister som nämnts i ett protokoll har avhjälpats åtminstone till nästa periodiska besiktning.

Besiktningsorganet ska sända besiktningsprotokollen till räddningsmyndigheten för kännedom. Besiktningsprotokollet över certifieringsbesiktningen ska också sändas till installationsföretaget.

20 §

Besiktningsdekal

När en anläggnings funktionsduglighet har säkerställts vid en besiktning, ska besiktningsorganet på centralen för brandlarmanläggningen eller på motsvarande ställe fästa en besiktningsdekal av vilken besiktningsorganets namn, tidpunkten för besiktningen och tidpunkten för nästa periodiska besiktning framgår.

21 §

Godkännande av besiktningsorgan

Säkerhets- och kemikalieverket godkänner efter ansökan ett besiktningsorgan att utföra i 15–17 avsedda besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar, efter att verket har försäkrat sig om att förutsättningarna för ett godkännande uppfylls.

I beslutet om godkännande bestäms besiktningsorganets behörighetsområde, fastställs arrangemangen i anslutning till tillsynen över organet samt anges vid behov krav, begränsningar och villkor som gäller organets verksamhet och som syftar till att säkerställa att uppgifterna utförs på tillbörligt sätt. Ett beslut kan meddelas för viss tid.

22 §

Förutsättningar för godkännande som besiktningsorgan

Förutsättningar för godkännande som besiktningsorgan är att

- 1) organet är en i Finland registrerad juridisk person eller en del av en sådan,
- 2) organet är opartiskt och oavhängigt i den del av sin verksamhet som omfattar besiktningsuppgifter,
- 3) organet har tillräckligt med yrkeskunnig personal vars opartiskhet och oavhängighet i besiktningsuppgifter har säkerställts,
- 4) organet förfogar över de anordningar, redskap och system som verksamheten förutsätter,
- 5) organet har ett på ett opartiskt sätt bedömt och övervakat system som verksamhetens kvalitet säkerställs med samt ändamålsenliga anvisningar för verksamheten och övervakningen av den,
- 6) organet har ett tillförlitligt och ändamålsenligt förvaltnings- och lagringssystem för dokument som hänför sig till besiktningsorganets uppgifter,
- 7) organet har en ansvarsförsäkring som med hänsyn till verksamhetens art och omfattning är tillräcklig för att ersätta de skador som verksamheten orsakar.

Ett besiktningsorgan ska genom en ackreditering som gjorts av Säkerhets- och kemikalieverkets ackrediteringsenhet visa att det uppfyller förutsättningarna i 1 mom.

Besiktningsorganet kan lägga ut delåtgärder inom utförandet av sina besiktningsuppgifter på en underleverantör, om underleverantören uppfyller förutsättningarna i 1 mom. Organet ansvarar för det arbete som det lagt ut på en underleverantör. Organet ska hålla de dokument som gäller bedömningen av en underleverantörs behörighet tillgängliga för Säkerhets- och kemikalieverket. Organet ska utan dröjsmål göra en anmälan om en underleverantör som organet anlitar till Säkerhets- och kemikalieverket för anteckning i registret. Anmälan ska innehålla de uppgifter som avses i 44 § 5 mom. 5 punkten.

Besiktningsorganet ska till Säkerhets- och kemikalieverket anmäla alla ändringar som har betydelse med tanke på uppfyllandet av förutsättningarna för godkännande.

23 §

Utförande av uppgifter som besiktningsorgan

Besiktningsorganen ska utföra besiktningar av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar med yrkesskicklighet och i enlighet med god besiktningspraxis.

Besiktningsorganen ska bevaka utvecklingen av bestämmelser och standarder inom sitt ansvarsområde och samverka med andra besiktningsorgan inom ansvarsområdet för att säkerställa att arbetsmetoderna är tillräckligt enhetliga.

På de anställda hos besiktningsorgan och hos underleverantörer som organen anlitar tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de sköter offentliga förvaltningsuppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Besiktningsorganen ska årligen lämna Säkerhets- och kemikalieverket en berättelse om sin verksamhet.

3 kap.

Granskning av och service på handbrandsläckare

24 §

Skyldighet att se till att handbrandsläckare granskas

Ägaren eller innehavaren av en handbrandsläckare ska se till att släckaren granskas med två års mellanrum. Om handbrandsläckaren förvaras på ett ställe där den är utsatt för fukt, vibrationer, temperaturväxlingar eller köldgrader, ska granskningen utföras med ett års mellanrum. Granskningen av en handbrandsläckare utförs av ett handbrandsläckarföretag.

Tidpunkten för den första granskningen av en handbrandsläckare beräknas enligt den tidpunkt för tillverkningen som finns angiven på släckaren.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på handbrandsläckare som skaffats för hushållsbruk eller annat motsvarande privat bruk. På granskning av handbrandsläckare i trafikmedel tillämpas detta kapitel, om det inte i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från detta.

25 §

Innehållet i granskningen av handbrandsläckare

Vid granskningen av en handbrandsläckare granskas släckarens funktionsduglighet. Vid granskningen säkerställs det att handbrandsläckaren inte har sådana fel eller brister som försämrar dess funktion och att uppgifterna på den bruks- och underhållsanvisning som är fäst på släckaren går att läsa.

Vid granskningen ska handbrandsläckarens egenskaper och särdrag samt de modellspecifika anvisningarna för granskning och service beaktas.

Närmare bestämmelser om de åtgärder som ska ingå i granskningen av handbrandsläckare och om de omständigheter som ska beaktas vid granskningen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

26 §

Skyldighet att se till att handbrandsläckare genomgår service

Ägaren eller innehavaren av en handbrandsläckare ska se till att släckaren genomgår service med högst tio års mellanrum, om inte ett kortare mellanrum anges på släckaren. Servicen på en handbrandsläckare utförs av ett handbrandsläckarföretag.

Tidpunkten för den första servicen på handbrandsläckaren beräknas enligt den tidpunkt för tillverkningen som finns angiven på släckaren.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på handbrandsläckare som skaffats för hushållsbruk eller annat motsvarande privat bruk. På service på handbrandsläckare i trafikmedel tillämpas detta kapitel, om det inte i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från detta.

27 §

Innehållet i servicen på handbrandsläckare

Vid service på en handbrandsläckare granskas släckaren och genomgår service så att den blir funktionsduglig. Vid servicen töms handbrandsläckaren, behållarens kondition kontrolleras och handbrandsläckarens delar rengörs, repareras eller byts ut. Släckaren sätts ihop och fylls på nytt, och det kontrolleras att den är tät.

Vid servicen ska handbrandsläckarens egenskaper och särdrag samt de modellspecifika anvisningarna för granskning och service beaktas. Vid servicen ska modellspecifika reservdelar

och tillbehör som är lämpliga för handbrandsläckaren samt sådana släckmedel och drivmedel som anges i släckarens bruks- och underhållsanvisning användas.

Närmare bestämmelser om de åtgärder som ska ingå i servicen på handbrandsläckare och om de omständigheter som ska beaktas i samband med servicen får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

28 §

Gransknings- och servicedekaler

På en handbrandsläckare som har granskats och är funktionsduglig ska handbrandsläckarföretaget fästa en granskningsdekal av vilken det framgår företagets namn och företags- och organisationsnummer samt tidpunkten för granskningen och, med en månads noggrannhet, tidpunkten för nästa granskning enligt var släckaren är placerad. Granskningsdekalen ska vara lätt att läsa och får inte täcka handbrandsläckarens bruks- och underhållsanvisning eller andra märkningar.

På en handbrandsläckare som har genomgått service ska handbrandsläckarföretaget fästa en granskningsdekal och en servicedekal. Av servicedekalen ska företagets namn och företags- och organisationsnummer samt tidpunkten för servicen framgå. Servicedekalen får inte täcka handbrandsläckarens bruks- och underhållsanvisning eller andra märkningar.

29 §

Handbrandsläckarföretags skyldigheter

Ett handbrandsläckarföretag ska utföra gransknings- och servicearbeten sakkunnigt och omsorgsfullt i enlighet med god gransknings- och servicepraxis. Gransknings- och servicearbetena ska utföras på ett sätt som garanterar att släckaren är säker och funktionssäker och som inte medför fara för någons hälsa eller egendom eller för miljön.

30 §

Förutsättningar som gäller handbrandsläckarföretag

Ett handbrandsläckarföretag ska utse minst en ansvarig person, som ska vara verksamhetsutövare eller anställd hos företaget och ha ett i 35 § avsett behörighetsintyg. Den ansvariga personen ska ha en faktisk möjlighet att sköta sin uppgift.

Handbrandsläckarföretaget ska utse en ny ansvarig person inom tre månader från det att den ansvariga personen byts ut eller är förhindrad att sköta sin uppgift av någon annan orsak än en kortvarig frånvaro.

Handbrandsläckarföretaget ska förfoga över sådana ändamålsenliga lokaler och arbetsredskap som arbetet förutsätter.

31 §

Handbrandsläckarföretags verksamhetsanmälan

Innan ett handbrandsläckarföretag inleder sin verksamhet ska det med tanke på tillsynen göra en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket. Om anmälan innehåller alla uppgifter som krävs, sänder Säkerhets- och kemikalieverket en bekräftelse av anmälan till handbrandsläckarföretaget, som efter att ha fått bekräftelsen kan inleda verksamheten.

Anmälan ska innehålla uppgifter om verksamhetsutövaren och den ansvariga personen. I anmälan ska handbrandsläckarföretaget visa att kraven i 30 § uppfylls. Av anmälan ska det framgå att den ansvariga personen har gett sitt samtycke till uppgiften. Dessutom ska anmälan innehålla de uppgifter som avses i 44 § 2 mom. 1 och 2 punkten för införande i registret.

Ändringar i de omständigheter som anges i denna paragraf och i andra för verksamheten väsentliga omständigheter ska anmälas till Säkerhets- och kemikalieverket inom en månad från det att ändringarna skedde.

32 §

Uppgifter för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag

Den ansvariga personen vid ett handbrandsläckarföretag ska se till att

- 1) denna lag följs i gransknings- och servicearbeten,
- 2) de som utför gransknings- och servicearbeten har den kompetens som behövs och har fått introduktion i sina uppgifter.

Den ansvariga personen ska känna till kraven för gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare och upprätthålla sin yrkesskicklighet.

33 §

Prov för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag

Genom ett prov för en ansvarig person vid ett handbrandsläckarföretag visas det att personen i fråga har de kunskaper och färdigheter som behövs i uppgiften och är förtrogen med de författningar, standarder och anvisningar som hänför sig till gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare. Provet för ansvariga personer omfattar ett teoriprov och ett praktiskt fristående prov.

Bestämmelser om ordnandet av prov och om det intyg som ges över provet finns i 52 §.

34 §

Behörighetskrav för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag

Behörighetskrav för ansvariga personer är

- 1) ett intyg över avlagt prov för ansvariga personer enligt 33 §,
- 2) sammanlagt minst ett års arbetserfarenhet som ger förtrogenhet med gransknings- och servicearbeten på handbrandsläckare.

35 §

Verifiering av behörigheten för ansvariga personer vid handbrandsläckarföretag

Behörighet som ansvarig person söks hos Säkerhets- och kemikalieverket. I ansökan ska det visas att kraven i 34 § uppfylls. Dessutom ska ansökan innehålla de uppgifter som avses i 44 § 3 mom. 1 och 2 punkten för införande i registret.

För en person som uppfyller behörighetsvillkoren utfärdar Säkerhets- och kemikalieverket ett behörighetsintyg. Behörighetsintyget gäller tills vidare.

4 kap.

Krav på produkter

36 §

Allmänna krav på produkter

Produkterna ska vara lämpade för sitt användningsändamål och fungera på behörigt sätt. En produkts konstruktion, utrustning och andra egenskaper ska dessutom vara sådana att produkten kan användas på ett säkert sätt och så att den inte medför fara för någons hälsa eller egendom eller för miljön.

Bestämmelser om byggprodukters egenskaper finns dessutom i 121 § i bygglagen.

Närmare bestämmelser om sådana egenskaper hos en produkt som hänför sig till säker installation och användning av produkten och om de krav som ställs på produktens funktion och användningssätt får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

37 §

Märkning av produkter samt information och anvisningar om produkterna

En produkt ska ha den märkning och den information som krävs för att produkten ska kunna användas på ett behörigt och säkert sätt. Produkten ska förses med märkning och information som är synlig, lätt läsbar och varaktig. Om det inte är möjligt eller motiverat att förse produkten med märkning eller information på grund av produktens storlek eller form eller av någon annan motsvarande orsak, ska den anges på förpackningen eller i ett åtföljande dokument.

Produkten eller de åtföljande anvisningarna ska innehålla den information som behövs för att produkten ska kunna installeras, användas och underhållas på ett behörigt och säkert sätt.

Produkten ska ha typ-, parti-, serie- eller modellnummer eller någon annan märkning för identifiering av produkten. Produkten ska vara försedd med tillverkarens namn eller annan märkning för att verifiera tillverkaren eller den som släpper ut produkten på marknaden samt med en adress på vilken denne kan kontaktas.

Närmare bestämmelser om den information som hänför sig till installation och användning av produkten samt om innehållet i installations-, bruks- och underhållsanvisningar får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

38 §

Språkrav

Märkningen av en produkt samt den information och de anvisningar om behörig och säker användning som åtföljer produkten ska finnas på finska och svenska. De ska vara tydliga, begripliga och lättfattliga.

Den tekniska dokumentationen om produktens egenskaper och om visande av överensstämmelse med kraven ska finnas på finska eller svenska. Den dokumentation som ska lämnas till tillsynsmyndigheten kan också vara avfattad på något annat språk som godtas av tillsynsmyndigheten.

39 §

Anordningar och utrustning i skyddsrum

Utöver vad som i 36–38 § föreskrivs om krav på produkter, märkning av produkter samt information och anvisningar om produkter, ska egenskaperna och hållbarheten hos anordningar och utrustning som är avsedda för byggande och utrustning av skyddsrum motsvara de tekniska

krav på skyddsrum som föreskrivs i räddningslagen. Att produkterna används i skyddsrum ska beaktas i märkningen, informationen och anvisningarna.

Närmare bestämmelser om de krav som ska ställas på egenskaperna, funktionerna, användningssättet och hållbarheten i fråga om anordningar och utrustning i skyddsrum, om den information som ska lämnas om produkterna, om innehållet i de installations-, bruks- och underhållsanvisningar som levereras med produkten samt om de märkningar som ska göras på produkterna får utfärdas genom förordning av statsrådet.

40 §

Produkters överensstämmelse med kraven

En verksamhetsutövare som tillverkar, importerar, släpper ut på marknaden, säljer eller på annat sätt överlåter produkter som avses i denna lag ska försäkra sig om att produkten överensstämmer med kraven.

Tillverkaren ska på det sätt som krävs med avseende på produktens egenskaper

- 1) visa att produkten överensstämmer med kraven,
- 2) samla den tekniska dokumentationen och hålla den tillgänglig för visande av överensstämmelsen med kraven och för tillsynen,
- 3) försä produkten med behövliga märkningar och behövlig information,
- 4) sammanställa bruksanvisningar och andra anvisningar för att levereras med produkten.

Om tillverkaren inte har fullgjort sin skyldighet enligt 2 mom., ankommer skyldigheten på den som första gången släpper ut produkten på marknaden eller överlåter den för användning inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

5 kap.

Tillsyn

41 §

Tillämpningsområde för bestämmelserna om tillsyn

Detta kapitel tillämpas på tillsynen över efterlevnaden av 2 och 3 kap.

42 §

Styrning av tillsynen

Styrningen av tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna i denna lag hör till inrikesministeriets uppgifter.

43 §

Tillsynsmyndigheter

Tillsyn över efterlevnaden av lagen utövas av Säkerhets- och kemikalieverket.

Räddningsmyndigheten utövar tillsyn över att den som innehar brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar iakttar besiktningsskyldigheterna i 15–17 § samt skyldigheten i 24 och 26 § att granska och utföra service på handbrandsläckare. Bestämmelser om räddningsmyndighetens tillsyn finns i räddningslagen.

44 §

Myndighetsregister

Säkerhets- och kemikalieverket för ett register för tillsynen över verksamheten och för säkerställandet av att de som behöver tjänster som avses i 2 och 3 kap. kan försäkra sig om att verksamheten bedrivs på tillbörligt sätt. Säkerhets- och kemikalieverket är personuppgiftsansvarig för det register som avses i denna paragraf.

I registret införs följande uppgifter om installationsföretag och handbrandsläckarföretag:

- 1) firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer, adressen där verksamheten bedrivs samt övriga kontaktuppgifter,
- 2) den ansvariga personens namn, registreringsbeteckning och uppgifter om behörigheten,
- 3) företagets verksamhetsområde,
- 4) registreringsbeteckning,
- 5) påföljder som med stöd av denna lag påförts verksamhetsutövaren och den ansvariga personen.

I registret införs följande uppgifter om i 14 och 35 § avsedda personer som visat sin behörighet:

- 1) namn och personbeteckning,
- 2) uppgifter om behörigheten,
- 3) registreringsbeteckning,
- 4) återkallande av behörighetsintyg.

I registret införs följande uppgifter om i 52 § avsedda intyg över prov för ansvariga personer:

- 1) personens namn och personbeteckning,
- 2) den del av verksamheten som provet gällde,
- 3) datum för utfärdande av intyget.

I registret införs följande uppgifter om besiktningsorgan:

- 1) firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer, adressen där verksamheten bedrivs samt övriga kontaktuppgifter,
- 2) behörighetsområde,
- 3) registreringsbeteckning,
- 4) påföljder som med stöd av denna lag påförts besiktningsorganet,
- 5) namn, firma, eventuell bifirma, företags- och organisationsnummer, behörighetsområde, adressen där verksamheten bedrivs samt övriga kontaktuppgifter för besiktningsorganets underleverantör.

De i 4 mom. avsedda uppgifter som förts in i registret ska raderas senast fem år efter att uppgiften infördes.

45 §

Myndighetens offentliga informationstjänst

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får Säkerhets- och kemikalieverket lämna ut uppgifter ur registret via det allmänna datanätet (*offentlig informationstjänst*). I fråga om installationsföretag och handbrandsläckarföretag är dessa uppgifter firma, verksamhetsställets adress, företags- och organisationsnummer, företagets verksamhetsområde, namnet på den ansvariga personen i företaget samt företagets registreringsbeteckning. I fråga om besiktningsorgan är uppgifterna firma, verksamhetsställets adress, företags- och organisationsnummer, organets behörighetsområde samt registreringsbeteckning.

I den offentliga informationstjänsten får uppgifter sökas endast genom enskilda sökningar där sökvillkoret är firma, företags- och organisationsnummer, den kommun där verksamhetsstället är beläget, verksamhetsområdet eller namnet på den ansvariga personen i företaget.

Säkerhets- och kemikalieverket ska omedelbart radera uppgifterna om installationsföretaget, handbrandsläckarföretaget och den ansvariga personen ur den offentliga informationstjänsten, om företaget eller den ansvariga personen har upphört med sin verksamhet eller om Säkerhets- och kemikalieverket har förbjudit företaget eller den ansvariga personen att bedriva verksamhet. Säkerhets- och kemikalieverket ska omedelbart radera uppgifterna om besiktningsorganet ur den offentliga informationstjänsten, om godkännandet har återkallats eller verksamheten har upphört.

46 §

Myndighetens rätt att få information

Säkerhets- och kemikalieverket har trots sekretessbestämmelserna rätt att av verksamhetsutövare och ansvariga personer vid ett installationsföretag eller handbrandsläckarföretag, besiktningsorgan samt innehavare av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar som berörs av skyldigheterna enligt denna lag få den information som är nödvändig för tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt för att utföra andra uppgifter som anges i denna lag.

47 §

Myndighetens rätt att lämna ut sekretessbelagd information

Säkerhets- och kemikalieverket får trots sekretessbestämmelserna lämna ut sådan information som det fått vid tillsynen och som gäller en enskild persons eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller företagshemlighet eller en enskilds personliga förhållanden

1) till åklagaren för åtalsprövning och till polisen och andra förundersökningsmyndigheter för förebyggande eller utredning av brott,

2) till räddningsmyndigheten, kommunens byggnadstillsynsmyndighet samt till arbetarskydds-, miljöskydds- och konsumentskyddsmyndigheterna, om utlämnandet av information är nödvändigt för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter,

3) till behöriga myndigheter i andra stater och till internationella organ, för fullgörande av förpliktelser som grundar sig på Europeiska unionens rättsakter eller internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

48 §

Rätt att företa inspektioner

Säkerhets- och kemikalieverket har rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag företa inspektioner och få tillträde till alla lokaler där verksamhet enligt 2 och 3 kap. bedrivs. Vid inspektionerna ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

Tillsynsåtgärderna får dock inte omfatta utrymmen som används för boende av permanent natur.

49 §

Förbud och tvångsmedel

Om ett installationsföretag eller ett handbrandsläckarföretag inte iakttar denna lag eller de bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den, ska Säkerhets- och kemikalieverket förelägga företaget att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Om bristerna eller försummelserna är allvarliga eller upprepade och bristerna eller försummelserna trots föreläggandet inte har avhjälpits, kan Säkerhets- och kemikalieverket förbjuda företagets verksamhet för viss tid eller tills vidare.

Om den ansvariga personen vid ett installationsföretag eller ett handbrandsläckarföretag försummar sin omsorgsplikt enligt 11 eller 32 §, ska Säkerhets- och kemikalieverket förelägga personen att avhjälpa bristerna i verksamheten. Om bristerna eller försummelserna är allvarliga eller upprepade och bristerna eller försummelserna trots föreläggandet inte har avhjälpits, kan Säkerhets- och kemikalieverket förbjuda den ansvariga personens verksamhet för viss tid eller tills vidare eller återkalla den ansvariga personens behörighetsintyg.

Säkerhets- och kemikalieverket ska omedelbart underrätta installationsföretaget eller handbrandsläckarföretaget om ett föreläggande, verksamhetsförbud eller återkallande av behörighetsintyg som verket meddelat företagets ansvariga person.

Om ett installationsföretag utför eller erbjuder arbeten som avses i 8 § eller ett handbrandsläckarföretag utför eller erbjuder arbeten som avses i 29 §, utan att ha gjort en verksamhetsanmälan, kan Säkerhets- och kemikalieverket förbjuda verksamhetsutövaren att fortsätta sin verksamhet.

Om ett besiktningsorgan eller en i 22 § 3 mom. avsedd underleverantör till ett besiktningsorgan handlar i strid med bestämmelser eller föreskrifter eller inte längre uppfyller de förutsättningar som anges i 22 § eller inte iakttar de krav, villkor och begränsningar som har ställts i det beslut som avses i 21 §, ska Säkerhets- och kemikalieverket förelägga besiktningsorganet att avhjälpa bristen inom utsatt tid. Säkerhets- och kemikalieverket ska återkalla sitt godkännande, om besiktningsorganet inte har avhjälpit bristen inom utsatt tid och bristen är väsentlig eller allvarlig.

50 §

Vite och hot om tvångsutförande

Säkerhets- och kemikalieverket kan förena ett förbud eller föreläggande som det meddelat med stöd av lagen med vite eller med hot om att den försummade åtgärden utförs på den försumliges bekostnad. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

51 §

Handräckning av polisen

Polisen är skyldig att ge Säkerhets- och kemikalieverket handräckning för tillsynen över efterlevnaden av lagen och för verkställigheten av den. Bestämmelser om handräckning av polisen finns i polislagen (872/2011).

6 kap.

Särskilda bestämmelser

52 §

Ordnande av prov för ansvariga personer

Säkerhets- och kemikalieverket sörjer för ordnandet av prov för ansvariga personer. Säkerhets- och kemikalieverket fastställer provens innehåll och sättet de genomförs på samt innehållet i det intyg som utfärdas över ett avlagt prov.

Säkerhets- och kemikalieverket kan ordna proven själv eller ingå avtal om ordnande av proven med någon annan tillräckligt sakkunnig aktör. Som en tillräckligt sakkunnig aktör betraktas ett företag eller en sammanslutning som sköter certifieringen av personer, eller ett annat företag eller en annan sammanslutning vars oberoende verksamhet har säkerställts och som har den yrkeskompetens som behövs för att ordna proven.

I det avtal som ingås om ordnandet av prov ska det ställas villkor för säkerställande av att proven ordnas på behörigt sätt och att bedömningen är enhetlig. I avtalet anges dessutom grunderna för den avgift som tas ut för ett prov samt det sätt på vilket den som ordnar proven ska rapportera till Säkerhets- och kemikalieverket. Verket utövar tillsyn över nivån på proven och bedömningen av dem. Verket ska säga upp avtalet, om den som ordnar provet inte längre uppfyller villkoren i avtalet.

Den som ordnar provet utfärdar ett intyg över ett prov som avlagts med godkänt resultat. Ett intyg över avlagt prov är i kraft i tre år. Uppgifter om utfärdade intyg över prov ska föras in i det register som avses i 44 §. I fråga om en underkänd prestation ska det meddelas ett beslut där grunderna för underkännandet anges.

53 §

Besiktningsorganets rätt att få information

Besiktningsorganet har rätt att ur nödcentralsdatasystemet få i 17 § 8 punkten i lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010) avsedd objektinformation om till nödcentralen kopplade brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar samt information om testverksamhet och felsituationer på det sätt som överenskommits med Nödcentralsverket. Rätten att få information gäller endast information som är nödvändig för utförande av besiktningar enligt 15–17 § i denna lag.

54 §

Sökande av ändring i beslut av Säkerhets- och kemikalieverket

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Ett beslut får dock verkställas även om besvär har anförts.

Vid sökande av ändring i beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite samt föreläggande och verkställighet av hot om tvångsutförande tillämpas dock viteslagen.

55 §

Sökande av ändring i vissa fall

Omprövning får begäras av ett besiktningsorgans beslut. Omprövning får begäras av bedömningen av den ansvariga personens provprestation och av ett beslut om underkännande som fattats av en i 52 § 2 mom. avsedd tillräckligt sakkunnig aktör. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Ett beslut får dock verkställas även om besvär har anförts.

56 §

Erkännande av yrkeskvalifikationer som har förvärvats utomlands

Den ansvariga personens behörighet kan visas också med ett behörighetsintyg eller ett motsvarande dokument som har utfärdats i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om de krav som ligger till grund för behörighetsintyget motsvarar vad som föreskrivs i denna lag. Beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats utomlands fattas av Säkerhets- och kemikalieverket med iakttagande av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015).

57 §

Ömsesidigt erkännande

Bestämmelser om utsläppande på marknaden av produkter som lagligen saluförs i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i Turkiet eller som har sitt ursprung i en stat som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som lagligen saluförs i sådana stater finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/515 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008.

58 §

Räddningsmyndighetens och byggnadstillsynsmyndighetens anmälningskyldighet

Räddningsmyndigheten och kommunens byggnadstillsynsmyndighet ska underrätta Säkerhets- och kemikalieverket om missförhållanden som de vid tillsynen eller vid skötseln av sina övriga uppgifter har observerat i de produkter som avses i denna lag eller i besiktningsoorganens, installationsföretagens eller handbrandsläckarföretagens verksamhet.

59 §

Avgifter som tas ut för Säkerhets- och kemikalieverkets prestationer

Bestämmelser om de avgifter som tas ut för Säkerhets- och kemikalieverkets prestationer finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

60 §

Tillämpning av lagen inom försvarsmakten

Denna lag tillämpas inte i objekt som ska ges särskilt skydd med tanke på landets försvar.

61 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007), nedan *den upphävda lagen*.

Förordningar som utfärdats med stöd av den upphävda lagen eller lagen om de tekniska kraven på anordningar inom räddningsväsendet och brandsäkerheten för produkter (562/1999) upphävs också till den del de har förblivit i kraft med stöd av 112 § 3 mom. 26 punkten i räddningslagen.

Statsrådets förordning om anordningar och utrustning i skyddsrum (409/2011), som utfärdats med stöd av den upphävda lagen, förblir dock i kraft.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska hänvisningen anses avse en hänvisning till denna lag.

62 §

Övergångsbestämmelser

Produkter som släppts ut på marknaden före ikraftträdandet av denna lag och för vilka överensstämmelse med kraven har säkerställts i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag får fortsätta att tillhandahållas på marknaden vid ikraftträdandet av denna lag.

Behörighetsintyg för ansvariga personer som är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag förblir i kraft i beviljad omfattning under den tid beslutet om beviljande av behörighet är i kraft. Under denna tid kan behörighetsintyget förnyas till ett behörighetsintyg enligt denna lag genom en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket. Förnyande förutsätter inte att den ansvariga personen avlägger provet på nytt.

Intyg över sådana prov för ansvariga personer som avses i 9 § 2 mom. i den upphävda lagen och som utfärdats under de fem senaste åren är i kraft i tre år från ikraftträdandet av denna lag.

En verksamhetsutövare som med stöd av den upphävda lagen har gjort en anmälan till Säkerhets- och kemikalieverket om installationsföretagets eller handbrandsläckarföretagets verksamhet får fortsätta med sin verksamhet i den tidigare omfattningen.

Ett besiktningsorgan som godkänts med stöd av den upphävda lagen kan utan särskilt godkännande fortsätta som sådant besiktningsorgan som avses i denna lag på de villkor som nämns i beslutet om godkännande.

Om intervallen mellan periodiska besiktningar av en brandlarmanläggning eller en automatisk släckanläggning blir kortare med anledning av denna lag, kan följande periodiska besiktning utföras med iakttagande av den besiktningsintervall som antecknats i besiktningsprotokollet i samband med besiktningen.

Intervallen för den första periodiska besiktningen av nya anläggningar enligt 16 § tillämpas efter den certifieringsbesiktning enligt 15 § som utförs efter ikraftträdandet av lagen.

På ärenden som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 558/2023, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på marknadskontrollen av de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för följande lagar, om inte något annat föreskrivs i de lagar som nämns:

- 1) hiss säkerhetslagen (1134/2016),
- 2) lagen om mätinstrument (707/2011),
- 3) lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (180/2015),
- 4) lagen om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (1139/2016),
- 5) lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016),
- 6) elsäkerhetslagen (1135/2016),
- 7) lagen om explosiva varors överensstämmelse med kraven (1140/2016),
- 8) lagen om personlig skyddsutrustning som är avsedd att användas av konsumenter (218/2018),
- 9) gasanordningslagen (502/2018),
- 10) strålsäkerhetslagen (859/2018),
- 11) luftfartslagen (864/2014),
- 12) lagen om överensstämmelse med kraven för aerosoler (794/2020),
- 13) fordonslagen (82/2021),
- 14) avfallslagen (646/2011),
- 15) miljöskyddslagen (527/2014),
- 16) lagen om EU-miljömärke (832/2014),
- 17) lagen om säkerhet och utsläppskrav för fritidsbåtar (1712/2015),
- 18) lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014),
- 19) lagen om marin utrustning (1503/2011),
- 20) lagen om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (1005/2008),
- 21) lagen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (387/2013),
- 22) kemikalielagen (599/2013),
- 23) lagen om kosmetiska produkter (492/2013),
- 24) tobakslagen (549/2016),
- 25) lagen om överensstämmelse för skodon och textilprodukter (265/2022),
- 26) lagen om gödselmedel (711/2022),
- 27) hälsoskyddslagen (763/1994),
- 28) lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023),
- 29) lagen om leksakers säkerhet (1154/2011),

30) lagen om transport av farliga ämnen (541/2023),
31) lagen om vissa brandskyddsanordningar (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 74 och 93 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räddningslagen (379/2011) 74 § 2 mom. och 93 § 1 mom., av dem 93 § 1 mom.
sådant det lyder i lag 436/2023, som följer:

74 §

Hur skyddsrum ska inrättas

Bestämmelser om de krav som ställs på anordningar och produkter som används vid inrättande och utrustning av skyddsrum, märkning av anordningarna samt information och anvisningar som ska levereras tillsammans med anordningarna finns i lagen om vissa brandskyddsanordningar (/).

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fåtts för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §, de utlåtanden som avses i 81 a § 2 mom., uppgifter som lämnats till räddningsmyndigheten i enlighet med 6, 17 och 19 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar och anmälningar till räddningsmyndigheterna och av dem beviljade tillstånd som gäller tillsynsobjekt samt uppgifter om inspektioner av tillsynsobjekten enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 25 januari 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

2.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016) 1 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 558/2023, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på marknadskontrollen av de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för hiss säkerhetslagen (1134/2016), lagen om mätinstrument (707/2011), lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (180/2015), lagen om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (1139/2016), lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), elsäkerhetslagen (1135/2016), lagen om explosiva varors överensstämmelse med kraven (1140/2016), lagen om personlig skyddsutrustning som är avsedd att användas av konsumenter (218/2018), gasanordningslagen (502/2018), strålsäkerhetslagen (859/2018), luftfartslagen (864/2014), lagen om överensstämmelse med kraven för aerosoler (794/2020), fordonslagen (82/2021), avfallslagen (646/2011), miljöskyddslagen (527/2014), lagen om EU-miljömärke (832/2014), lagen om säkerhet och utsläppskrav för fritidsbåtar (1712/2015), lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014), lagen om marin utrustning (1503/2011), lagen om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (1005/2008), lagen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på marknadskontrollen av de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för följande lagar, om inte något annat föreskrivs i de lagar som nämns:

- 1) hiss säkerhetslagen (1134/2016),
- 2) lagen om mätinstrument (707/2011),
- 3) lagen om pyrotekniska artiklars överensstämmelse med kraven (180/2015),
- 4) lagen om överensstämmelse med kraven för utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar (1139/2016),
- 5) lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016),
- 6) elsäkerhetslagen (1135/2016),
- 7) lagen om explosiva varors överensstämmelse med kraven (1140/2016),
- 8) lagen om personlig skyddsutrustning som är avsedd att användas av konsumenter (218/2018),
- 9) gasanordningslagen (502/2018),
- 10) strålsäkerhetslagen (859/2018),
- 11) luftfartslagen (864/2014),
- 12) lagen om överensstämmelse med kraven för aerosoler (794/2020),
- 13) fordonslagen (82/2021),
- 14) avfallslagen (646/2011),
- 15) miljöskyddslagen (527/2014),
- 16) lagen om EU-miljömärke (832/2014),

Gällande lydelse

och elektronisk utrustning (387/2013), kemikalielagen (599/2013), lagen om kosmetiska produkter (492/2013), tobakslagen (549/2016), lagen om överensstämmelse för skodon och textilprodukter (265/2022), lagen om gödselmedel (711/2022), hälsoskyddslagen (763/1994), lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023), lagen om leksakers säkerhet (1154/2011) och lagen om transport av farliga ämnen (541/2023), om inte något annat föreskrivs i de lagarna.

Föreslagen lydelse

17) lagen om säkerhet och utsläppskrav för fritidsbåtar (1712/2015),
18) lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014),
19) lagen om marin utrustning (1503/2011),
20) lagen om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (1005/2008),
21) lagen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (387/2013),
22) kemikalielagen (599/2013),
23) lagen om kosmetiska produkter (492/2013),
24) tobakslagen (549/2016),
25) lagen om överensstämmelse för skodon och textilprodukter (265/2022),
26) lagen om gödselmedel (711/2022),
27) hälsoskyddslagen (763/1994),
28) lagen om tillgänglighetskrav för vissa produkter (102/2023),
29) lagen om leksakers säkerhet (1154/2011),
30) lagen om transport av farliga ämnen (541/2023),
31) *lagen om vissa brandskyddsanordningar (/).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 74 och 93 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räddningslagen (379/2011) 74 § 2 mom. och 93 § 1 mom., av dem 93 § 1 mom.
sådant det lyder i lag 436/2023, som följer:

Gällande lydelse

74 §

Hur skyddsrum ska inrättas

Bestämmelser om de krav som ställs på anordningar och produkter som används vid inrättande och utrustning av skyddsrum, märkning av anordningarna samt information och anvisningar som ska levereras tillsammans med anordningarna finns i lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007).

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fåtts för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in

Föreslagen lydelse

74 §

Hur skyddsrum ska inrättas

Bestämmelser om de krav som ställs på anordningar och produkter som används vid inrättande och utrustning av skyddsrum, märkning av anordningarna samt information och anvisningar som ska levereras tillsammans med anordningarna finns i lagen om *vissa brandskyddsanordningar* (/).

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fåtts för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in

Gällande lydelse

externa räddningsplaner som avses i 48 §, de utlåtanden som avses i 81 a §, uppgifter som lämnats till räddningsmyndigheten i enlighet med 13 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet och anmälningar till räddningsmyndigheterna och av dem beviljade tillstånd som gäller tillsynsobjekt samt uppgifter om inspektioner av tillsynsobjekten enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

Föreslagen lydelse

externa räddningsplaner som avses i 48 §, de utlåtanden som avses i 81 a § 2 mom., uppgifter som lämnats till räddningsmyndigheten i enlighet med 6, 17 och 19 § i lagen om vissa brandskyddsanordningar och anmälningar till räddningsmyndigheterna och av dem beviljade tillstånd som gäller tillsynsobjekt samt uppgifter om inspektioner av tillsynsobjekten enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Inrikesministeriets förordning

om brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar

I enlighet med inrikesministeriets beslut föreskrivs med stöd av 5 § 3 mom., 6 § 3 mom. och 7 § 3 mom. i lagen om vissa brandskyddsanordningar (/) och 12 § 3 mom. i räddningslagen (379/2011), av dem 12 § 3 mom. i räddningslagen sådant det lyder i lag 1353/2018:

1 §

Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs om de funktionella krav som ställs på brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar som avses i lagen om vissa brandskyddsanordningar (/) samt om innehållet i redogörelsen för den grundläggande karakteriseringen av en anläggning och om innehållet i installationsbeviset.

I förordningen föreskrivs dessutom om kraven enligt 12 § 3 mom. i räddningslagen (379/2011) på att dessa anläggningar ska hållas i funktionsdugligt skick.

2 §

Funktionella krav på brandlarmanläggningar

En brandlarmanläggning ska konstrueras och installeras så att

- 1) anläggningen på ett tillförlitligt sätt upptäcker en begynnande brand,
- 2) anläggningen aktiveras tillräckligt snabbt,
- 3) anläggningen i tillräcklig utsträckning täcker hela det område som ska skyddas med tanke på anläggningens planerade funktion,
- 4) anläggningen ger behövliga meddelanden och larm,
- 5) anläggningen förmedlar planerade styrningar från brandlarmanläggningen,
- 6) anläggningens komponenter och anordningar är sinsemellan kompatibla,
- 7) anläggningens funktion har verifierats med avseende på elavbrott,
- 8) korrosion, värmeeffekter eller andra förhållanden i byggnadens omgivning inte inverkar på anläggningens tillförlitlighet.

Om en brandlarmanläggning används för att styra funktionen hos andra anordningar eller system, får styrfunktionerna inte störa brandlarmanläggningens funktion. Planeringen av funktionen hos styrda anordningar och installationen av dem ingår inte i utförandet av en brandlarmanläggning.

3 §

Funktionella krav på automatiska släckanläggningar

En automatisk släckanläggning ska konstrueras och installeras så att

- 1) anläggningen kan släcka en brand eller hålla den under kontroll under den planerade tiden,
- 2) anläggningen aktiveras tillräckligt snabbt,

- 3) anläggningen i tillräcklig utsträckning täcker det område som ska skyddas med tanke på anläggningens planerade funktion,
- 4) anläggningen ger behövliga larm,
- 5) anläggningens komponenter och anordningar är sinsemellan kompatibla,
- 6) anläggningens funktion är skyddad mot brandpåverkan,
- 7) släckmedlets toxiska effekter inte äventyrar personsäkerheten,
- 8) korrosion, värmeeffekter eller andra förhållanden i byggnadens omgivning inte inverkar på anläggningens tillförlitlighet.

4 §

Förebyggande av felaktig funktion

För förebyggande av felaktig funktion hos brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska anläggningarna vara anpassade till verksamheten i de utrymmen som ska skyddas, och vid utförandet av anläggningarna ska byggnadsanvändarnas förmodade beteende beaktas så att det är så osannolikt som möjligt att anläggningarna aktiveras oavsiktligt. Anläggningarnas delar ska skyddas mot oavsiktlig eller avsiktlig skada.

5 §

Märkningar och skyltar

Brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar och med dem skyddade utrymmen ska förses med de märkningar och skyltar som behövs för användningen och underhållet av anläggningarna.

Det ska märkas ut med skyltar var brandlarmcentralen och sprinklercentralen är placerade så att det är möjligt att lätt och utan obefogat dröjsmål hitta dem när en anläggning ger larm.

6 §

Redogörelse för den grundläggande karakteriseringen av anläggningar

Redogörelsen för den grundläggande karakteriseringen av en brandlarmanläggning och automatisk släckanläggning ska innehålla åtminstone följande:

- 1) identifieringsuppgifter om objektet och den som utarbetat redogörelsen,
- 2) grunderna för bestämmande av den anläggning som ska installeras,
- 3) de regler för planeringen som ska iakttas,
- 4) andra krav som ska iakttas samt undantag från reglerna för planeringen,
- 5) grunderna för dimensioneringen av anläggningen och skyddets omfattning,
- 6) uppgift om huruvida anläggningens brandlarm kopplas till nödcentralen eller till någon annan ständigt övervakad plats,
- 7) arrangemangen för larmöverföring och övervakning av fel i förbindelsen,
- 8) interoperabiliteten med andra anläggningar.

7 §

Installationsbevis

Det installationsbevis som upprättas över utförandet av brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar eller bilagan till det ska innehålla

- 1) objektets identifieringsuppgifter,

- 2) installationsföretagets och den ansvariga personens namn och kontaktuppgifter,
 - 3) en redogörelse för att installationsarbetena överensstämmer med bestämmelser och krav samt för andra krav som iakttagits,
 - 4) en redogörelse för de lösningar som valts för uppfyllande av de funktionella kraven,
 - 5) information om de regler för planeringen som tillämpats,
 - 6) en redogörelse för de ändringar som gjorts i den grundläggande karakteriseringen eller planen,
 - 7) ritningar över utförandet, inklusive dimensioneringskalkyler,
 - 8) en allmän beskrivning av de metoder som använts för att verifiera anläggningens funktionsduglighet,
 - 9) specificerade uppgifter om utförda besiktningar och provningar,
 - 10) en redogörelse för programmeringen av brandlarmanläggningen och de parametrar som använts,
 - 11) information om att anordningar, komponenter och tillbehör överensstämmer med kraven,
 - 12) anvisningar och scheman som behövs för användningen av anläggningen,
 - 13) en brandkarta,
 - 14) de uppgifter och anvisningar som behövs för utarbetandet av underhållsprogrammet.
- Till installationsbeviset ska dessutom fogas
- 1) redogörelsen för den grundläggande karakteriseringen av anläggningen,
 - 2) besiktningsprotokollet över certifieringsbesiktningen.

8 §

Underhåll av anläggningar

Innehavaren av en brandlarmanläggning eller automatisk släckanläggning svarar för att anläggningen hålls i funktionsdugligt skick, att anläggningens funktionsduglighet övervakas och att fel och brister som upptäcks i anläggningen avhjälpas. Med innehavaren av en anläggning avses ägaren och innehavaren av en byggnad samt en verksamhetsidkare som i enlighet med 12 § 2 mom. i räddningslagen svarar för att en anläggning hålls i funktionsdugligt skick.

Innehavaren av en anläggning ska se till att

- 1) det utarbetas ett service- och underhållsprogram för anläggningen,
- 2) kontaktuppgifterna till den kontaktperson som kan nå i larmsituationer finns tillgängliga i brandlarmcentralen och sprinklercentralen och vid behov också någon annanstans i fastigheten,
- 3) förbindelsen till nödcentralen regelbundet provas,
- 4) det ordnas övervakning av fel i förbindelsen till nödcentralen samt av fellarm och andra larm,
- 5) det fastställs åtgärder med avseende på situationer med fel i förbindelserna,
- 6) det fastställs förfaranden för urkoppling av anläggningen och återställande av den i funktionsdugligt skick,
- 7) det utarbetas anvisningar med avseende på funktionsstörningar och larm i anläggningen,
- 8) räddningsverket utan dröjsmål har tillträde till anläggningen i larmsituationer,
- 9) det fastställs åtgärder för tillfälliga säkerhetsarrangemang som behövs i situationer där anläggningen helt eller delvis är ur funktion,
- 10) det utarbetas åtgärder och anvisningar för förebyggande av felaktiga larm,
- 11) de personer som svarar för användningen och underhållet av anläggningen har gjorts förtrogna med sina uppgifter.

9 §

Service- och underhållsprogram för anläggningar

För brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar ska det utarbetas ett service- och underhållsprogram. När programmet utarbetas ska anläggningens användningsändamål, den verksamhet som bedrivs i objektet samt bruks- och underhållsanvisningarna för anläggningen beaktas.

Programmet ska omfatta alla regelbundna service- och underhållsåtgärder, inklusive provning av förbindelsen till nödcentralen. Programmet ska omfatta anläggningens planerade livscykel.

Service- och underhållsprogrammet ska uppdateras så att det motsvarar de ändringar som gjorts i anläggningen samt eventuella andra ändringar i objektet.

Service- och underhållsåtgärder som vidtagits i anläggningen ska registreras så att uppgifterna finns tillgängliga vid underhållet av anläggningen och vid den periodiska besiktningen av anläggningen.

10 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .